T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

EVANJELİST BİR VAİZ OLARAK BILLY GRAHAM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Selman AYDIN

BURSA 2024

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

EVANJELİST BİR VAİZ OLARAK BILLY GRAHAM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Selman AYDIN

Danışman:
Prof. Dr. Muhammet TARAKÇI

BURSA 2024

TEZ ONAY SAYFASI

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı'nda **702121019** numaralı **Muhammet Selman AYDIN**'nın hazırladığı **"Evanjelist Bir Vaiz Olarak Billy Graham"** konulu Yüksek Lisans Çalışması ile ilgili tez savunma sınavı,.../.../… günü …… - ……..saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin ……..….. (başarılı/başarısız) olduğuna …… (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

(Tez Danışmanı)
Prof. Dr. Muhammet TARAKÇI
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Seda ŞENGÜL
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Talha FORTACI
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi

...../...../ 20.....

YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tez Başlığı / Konusu: **"Evanjelist Bir Vaiz Olarak Billy Graham"**
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 145 sayfalık kısmına ilişkin 03/07/2024 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %4'tür.

1- Uygulanan filtrelemeler:
2- Kaynakça hariç
3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç
4- Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.
5- Gereğini saygılarımla arz ederim.

03/07/2024

Adı Soyadı:	Muhammet Selman AYDIN
Öğrenci No:	702121019
Anabilim Dalı:	Felsefe ve Din Bilimleri
Programı:	Dinler Tarihi Yüksek Lisans
Statüsü:	Y. Lisans

Danışman

Prof. Dr. Muhammet TARAKÇI

YEMİN METNİ

Tezsiz Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum **"Evanjelist Bir Vaiz Olarak Billy Graham"** başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

03.07.2024

Adı Soyadı : Muhammet Selman AYDIN

Öğrenci No : 702121019

Anabilim Dalı : Felsefe ve Din Bilimleri

Programı : Dinler Tarihi

Tezin Türü : Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	**: Muhammet Selman AYDIN**
Üniversite	**: Bursa Uludağ Üniversitesi**
Enstitüsü	**: Sosyal Bilimler Enstitüsü**
Anabilim Dalı	**: Felsefe ve Din Bilimleri**
Bilim Dalı	**: Dinler Tarihi**
Tezin Niteliği	**: Yüksek Lisans Tezi**
Tez Danışmanı	**: Prof. Dr. Muhammet TARAKÇI**

EVANJELİST BİR VAİZ OLARAK BILLY GRAHAM

Billy Graham 20. yüzyıla sosyal, dinî ve politik olarak küresel çapta etki etmiş bir Evanjelist Hıristiyandır. Graham'ın Evanjelist Hıristiyanlığı, hayatının merkezî rolü olmuş, bu yönüyle vaazları sayesinde halka, konferansları sayesinde misyonerlere, bu içeriklerden gelen başarısı ve ünü sayesinde de siyasi karakterlerle birlikte Amerikan Başkanlarına erişmeyi başarmıştır. Ülkesinde yaptığı küçük çaplı vaazlardan başlayarak küresel çapta daha geniş katılımlı "Haçlı Seferleri" adını verdiği vaaz programları düzenlemiş, Soğuk Savaş dönemi gibi bir zamanda, etkisi Amerika'yı aşarak Komünist Blok'unun sınırlarını geçmiş, bu çalışmalarla küresel bir vaiz konumuna erişmiştir. Yaptığı konferanslar sayesinde geçerliliği hâlâ süren ve "Lozan Anlaşması" adı verilen 15 maddelik klasikleşen bir evanjelizm açıklaması düzenlenmiş, dünyanın dört bir yanından katılım sağlayan genç misyonerler eğitilerek evanjelizme küresel bir hız kazandırılmıştır. Şöhreti sayesinde siyasi kişilerle kurduğu arkadaşlıklar ona Beyaz Saray'ın kapılarını açmış, Amerikan politikasına böylece dâhil olmuştur. Dinî görüşleri ve teolojisiyle de Hıristiyan literatürüne katkı sağlamış, cennet-cehennem, şeytan-melek, ruhun meyvesi ve Tanrı gibi konuları işlemiştir.

Bu tez, üç ana bölümde sırasıyla Billy Graham'ın hayatını ve dünya çapında düzenlediği vaazlarını, Haçlı Seferleri'ni; konferanslarını, siyasi kişilerle ilişkilerini ve bu bağlamda politikaya etkilerini; son olarak da dinî görüşlerini incelemektedir. Metodoloji olarak içerik analizi kullanılmış ve bulgular deskriptif bir usulle açıklanmıştır. Böylece Graham'ın yazılı eserleri ve Graham'ı inceleyen eserler detaylı bir şekilde incelenerek geniş bir perspektif sunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Billy Graham, William Franklin Graham Jr., Evanjelizm, Haçlı Seferleri, Hıristiyanlık, Din, Siyaset, Siyasi İlişkiler, Konferans, Dinî Anlayış

ABSTRACT

Name and Surname	**: Muhammet Selman AYDIN**
University	**: Bursa Uludag University**
Institution	**: Social Science Institution**
Field	**: Philosophy and Religious Science**
Branch	**: The History of Religions**
Degree Awarded	**: Master in Art**
Supervisor	**: Muhammet TARAKÇI**

BILLY GRAHAM AS AN EVANGELICAL PREACHER

Billy Graham was an Evangelical Christian who globally influenced the 20th century socially, religiously, and politically. Evangelical Christianity played a central role in Graham's life, enabling him to reach the public through his sermons, missionaries through his conferences, and American Presidents through his success and fame derived from these contents. Starting with small-scale sermons in his country, Graham organized larger-scale "Crusades" globally, notably during the Cold War era, transcending America's borders and reaching into the Communist Bloc. Through these efforts, he attained the status of a global preacher.

His conferences established a lasting influence, evidenced by the classic "Lausanne Covenant", a 15-point evangelism declaration that remains valid. Training young missionaries from around the world accelerated global evangelism. His fame facilitated friendships with political figures, granting him access to the White House and involvement in American politics. Graham's religious views and theology contributed significantly to Christian literature, addressing topics such as heaven and hell, angels and demons, the fruits of the spirit, and God.

This thesis examines Billy Graham's life, his worldwide sermons known as "Crusades," his conferences, his relationships with political figures and their political impacts, and his religious beliefs in three main sections. The methodology employed was content analysis, and the results were presented in a descriptive manner. Thus, in order to offer a comprehensive perspective, Graham's written works and the works that analyze him are meticulously examined.

Keywords:

Billy Graham, William Franklin Graham Jr., Evangelism, Crusades, Christianity, Religion, Politics, Political Relations, Conference, Religious Understanding.

ÖNSÖZ

Billy Graham, dinî, sosyal ve politik alanlarda 20. yüzyılın küresel çapta en etkili figürlerinden biri olmayı başarmıştır. Bu tez, bu başarısının arka planındaki yaşananları; Graham'ın hayatı, hayatı boyunca sergilediği dinî liderliği, vaazları, konferansları ve siyasi ilişkilerine odaklanarak onun dinler tarihinde bıraktığı derin izleri anlamayı amaçlamaktadır. Graham'ın Evanjelist Hıristiyanlığı, onun mesajlarını sadece kiliseler özeline bırakması yerine, kitlelere iletmesinde ve küresel çapta tanınan bir figür haline gelmesinde merkezî bir rol oynamıştır. Vaazları ve *Haçlı Seferleri* adını verdiği Evanjelist kampanyaları, sadece Hıristiyan topluluklara değil, Amerika'nın ve uluslararası siyasetin üzerinde de kayda değer etkiler bırakmıştır. Bu bağlamda Graham'ın Amerikan Başkanları ve diğer siyasi liderlerle kurduğu ilişkiler, dinî liderliğin siyasal alanla nasıl kesiştiğini gözler önüne sermesi açısından dikkate değerdir. Onun hayatı ve kariyeri dinî inançların toplumsal ve politik arenada nasıl derin etkiler meydana getirebileceğinin bir örneğidir. Bu sebeple bu araştırmada kurduğu siyasi ilişkiler ve bu ilişkilerle elde ettiği imkanları da konu edindik.

Çalışmada Billy Graham'ın hayatı, ilişkileri ve dünyayı etkileyen hamleleri hakkında geniş bir perspektif sunmayı; ayrıca dinî liderliğini ve toplumsal etkilerini de derinlemesine anlamayı hedefledik. Böylece, Graham'ın dinî, sosyal ve siyasi etkilerini inceleyerek dinler tarihinde modern Hıristiyanlık çalışmalarına katkıda bulunmayı umuyoruz. Türkçe literatürde Billy Graham özelindeki çalışmaların son derece kısıtlı olmasına rağmen, çalışmam için beni cesaretlendiren, bana yol gösteren ve hiçbir yardımını ve emeğini esirgemeyen Prof. Dr. Muhammet TARAKÇI hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Hem lisans hem yüksek lisans dönemlerimde hocalığımı yapan ve üzerimde büyük emeği olan sayın hocam Prof. Dr. Ahmet GÜÇ'e, yüksek lisans dönemimde gerek ilgisi gerek önerdiği eserlerle alana olan ilgi ve bilgimi arttıran değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Süleyman SAYAR'a ve yüksek lisans dönemimde kendisinden aldığım ders ve rehberlik için saygıdeğer hocam Prof. Dr. Bülent ŞENAY'a da teşekkürü borç bilirim. Tez jürisinde yer alan değerli Dr. Öğr. Üyesi Fatma Seda ŞENGÜL ve Dr. Öğr. Üyesi Talha FORTACI hocalarıma tezime yaptıkları değerli katkı ve önerileri için müteşekkirim. Tez sürecim boyunca sorularıma içtenlikle cevap veren, çalışmamı okuyarak önerilerde bulunan ve beni destekleyen değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Mehmet Ali KESKİL, Arş. Gör. Fahrettin ARI, Arş. Gör Talha IŞIK ve Mahir APAK'a teşekkür ederim. Benden desteklerini esirgemeyen, her daim yanımda olan ve beni yetiştiren, haklarını ödeyemeyeceğim anne babama şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ..... **iii**
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU ..... **iv**
YEMİN METNİ ..... **v**
ÖZET ..... **vi**
ABSTRACT ..... **vii**
ÖNSÖZ ..... **viii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
GİRİŞ **1**
A. Araştırmanın Amacı ve Önemi 1
B. Araştırmanın Problemi 2
C. Araştırmanın Yöntemi, Kapsamı ve Sınırlılıkları 2
D. Araştırmanın Kaynakları 4

BİRİNCİ BÖLÜM
BİLLY GRAHAM'IN HAYATI VE VAAZLARI

1.1. Erken Çocukluğu 7
1.2. Gençliği 9
1.3. Üniversite Hayatı 12
1.4. Erken Dönem Vaizliği 13
1.4.1. Youth For Christ (Mesih İçin Gençlik) Dönemi 15
1.4.2. Northwestern Okulları Müdürlüğü 18
1.5. Haçlı Seferleri 19
1.5.1. Los Angeles Haçlı Seferi 20
1.5.2. Boston ve 6 Farklı Kampanya 22
1.5.3. Billy Graham Evangelistic Association 22
1.5.4. Kore 24
1.5.5. Londra Haçlı Seferi 24
1.5.6. Avrupa Turu 26
1.5.6.1. Helsinki 26
1.5.6.2. Stockholm 26
1.5.6.3. Kopenhag 26
1.5.6.4. Amsterdam 27
1.5.6.5. Düsseldorf / Berlin 27
1.5.6.6. Paris 28
1.5.7. İskoçya Haçlı Seferi 28
1.5.8. Asya Haçlı Seferleri 29
1.5.8.1. Mumbai 29
1.5.8.2. Madras 29
1.5.8.3. Kattayam 30

1.5.8.4. Bangkok / Manila 30
1.5.8.5. Hong Kong / Formoza / Japonya 31
1.5.9. New York Haçlı Seferi 31
1.5.10. Avusturalya Haçlı Seferi 32
1.5.10.1. Kraliçe Elizabeth 32
1.5.11. Latin Amerika 33
1.5.11.1. Costa Rica 33
1.5.11.2. Rio 33
1.5.12. Evanjelik Protestanlığın Simgesi Billy Graham 34
1.5.13. Decision Magazine 34
1.5.14. Afrika Haçlı Seferi 34
1.5.14.1. Liberya 35
1.5.14.2. Sıralı Vaazlar 35
1.5.14.3. Ürdün ve İsrail 36
1.5.14.4. Yurda Dönüş 37
1.5.15. Güney Amerika Haçlı Seferleri 37
1.5.16. Chicago 38
1.5.17. Latin Amerika Haçlı Seferleri 2 38
1.5.1.17.1. Brezilya / Paraguay 38
1.5.1.17.2. Arjantin 39
1.5.18. Komünist Rusya Ziyareti 39
1.5.19. Yugoslavya 40
1.5.20. Miami Rock Fest 41
1.5.21. İngiltere / İrlanda 41
1.5.22. Güney Afrika 42
1.5.22.1. Durban 42
1.5.22.2. Johannesburg 43
1.5.23. Doğu Avrupa Seferleri 43
1.5.23.1. Budapeşte 43
1.5.23.2. Polonya 44
1.5.23.3. Akademik Davet 44
1.5.24. Moskova Ortodoks Etkinliği 45
1.5.25. Doğu Almanya 47
1.5.26. Çekoslovakya 48
1.5.27. Moskova Vaazları 48
1.5.28. Estonya, Sibirya ve Kremlin Sarayı 49
1.5.29. Romanya 50
1.5.30. Macaristan 51
1.5.31. Sovyet Rusya Prens Vladimir Etkinliği 51
1.5.32. Macaristan 52
1.5.33. Walk of Fame 52
1.5.34. Moskova 52
1.5.35. Çin 53
1.5.36. Kuzey Kore 54
1.5.37. Güney Kore 55
1.5.38. Yaşlılığın Başlangıcı 55
1.5.39. 11 Eylül 56
1.5.40. Unutulmaz Haçlı Seferleri 57

1.5.40.1. 2004 Los Angeles Haçlı Seferi 57
1.5.40.2. Greater New York Haçlı Seferi 58
1.6. Yaşlılığı 59
1.6.1. Eşinin Vefatı 59
1.6.2. 90. Doğum Günü 60
1.6.3. Arkadaşlarının Vefatı 61
1.6.4. Mayo Kliniği 61
1.6.5. Son Dönemleri 62
1.7. Vefatı 63

İKİNCİ BÖLÜM

BİLLY GRAHAM'IN KONFERANSLARI VE SİYASİ İLİŞKİLERİ

2.1. Billy Graham'ın Konferansları 64
2.1.1. İsviçre Konferansı ve Berlin'e Hazırlık 64
2.1.2. Berlin Konferansı 66
2.1.3. Lozan Konferansı 68
2.1.3.1. Etkileri 69
2.1.3.1.1. Lozan Anlaşması 70
2.3.1.1.2. Konferansın Getirileri 71
2.3.1.1.3. Komite 72
2.1.4. Amsterdam '83 Konferansı 72
2.1.4.1. Amsterdam Beyanları 74
2.1.4.2. Amsterdam '86 Konferansı 76
2.1.4.3. Konferansların Billy Açısından Önemi 77
2.2. Siyasi Hayatı 77
2.2.1. Amerikan Başkanlarıyla İlişkileri 78
2.2.1.1. Harry S. Truman 78
2.2.1.2. Dwight D. Eisenhower 80
2.2.1.3. John F. Kennedy 83
2.2.1.4. Lyndon B. Johnson 88
2.2.1.5. Richard Nixon 92
2.2.1.6. Gerald Ford 96
2.2.1.7. Jimmy Carter 97
2.2.1.8. Ronald Reagan 98
2.2.1.9. George H. W. Bush 102
2.2.1.10. Bill Clinton 103
2.2.1.11. George W. Bush 105

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİLLY GRAHAM'IN EVANJELİST HIRİSTİYANLIK ANLAYIŞI

3.1. Kutsal Kitap Anlayışı 107
3.2. Tanrı Anlayışı 109
3.3. Ruh'un Meyvesi Anlayışı 111
3.3.1. Sevgi 113
3.3.2. Sevinç 113

3.3.3. Esenlik 113
3.3.4. Sabır 114
3.3.5. Nezaket 114
3.3.6. İyilik 114
3.3.7. Sadakat 115
3.3.8. Yumuşaklık 115
3.3.9. Özdenetim 116
3.4. Melek Anlayışı 117
3.4.1. Kutsal Ruh – Melek Ayrımı 118
3.4.2. İnsan – Melek Ayrımı 118
3.5. Şeytan Anlayışı 119
3.6. Cennet ve Cehennem Anlayışı 120
3.6.1. Cennet 120
3.6.2. Cehennem 122
SONUÇ 125
KAYNAKÇA 128

GİRİŞ

A. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Billy Graham, daha hayatının başlarındayken onu etkileyen gezici vaizlerin vaazlarına katılmış, genç yaşlarından itibaren başarılı bir evanjelist vaiz olmuş, konuşmalarıyla kitleleri etkilemeyi başarmıştır. Çalışma, bu bağlamda Graham'ın hayatını doğumundan ölümüne kadar detaylarıyla incelemeyi kendine konu edinmekle birlikte, onun vaazlarını, konferanslarını, siyasi ilişkilerini, dinî görüşlerini de incelemiş, başarısının ardındaki kararları ve bu kararların uygulamalarını incelemeyi amaçlamıştır.

Evanjelist bir lider olarak hayatını bu çerçeve içerisinde yaşaması, bir evanjelistin durumlara nasıl baktığını da dolaylı yoldan bizlere göstermiştir. Doğru zamanın doğru adamının doğru hamlesiyle ortaya çıkması, kendi kurduğu derneğin altına medya kanalları açarak gündemi kendisiyle şekillendirmesi, bir aşamadan sonra vaizlik yeteneğinin de etkisiyle ek bir çabaya gereksinim duymadan kalabalık kitlelere hitap eden medya kanallarının kendisinden bahsetmesi, şöhret kapılarının ardına dek kendisine açılmasıyla sonuçlanmış, global "Haçlı Seferleri"nin de etkisiyle dünya üzerinde en çok kişiye vaaz eden vaiz olmayı başarmıştır. Bu çalışmada siyasi hayatında kurduğu dostlukların vaazlarına etkileri ve vaazlarında kazandığı ünün siyasi ilişkilerine etkileri de çift taraflı olarak ele alınmış, hayatındaki anahtar rollerin birbirlerine katkısı detaylarıyla incelenmiştir. Billy Graham kimi siyasilerce gerçek bir dost olarak görülürken, kimilerince de kendi çıkarları doğrultusunda yanlarında halka gösterilmesi gereken bir din adamı olmuştur. Her ne kadar politikaya karışmadığını her fırsatta belirtmiş olsa da çalışmamız bunun tam tersini göstermesi yönüyle de önem arz etmektedir. Çalışmamız, çiftlikte yaşayan dindar bir ailenin çocuğu olarak yetişen Graham'ın, basit bir hayattan Amerikan başkanları ile golf oynayıp politik kararlar alan bir "evanjelist vaiz" olmasına uzanan hayatını anlatması bakımından da önemini vurgulamaktadır. Bununla birlikte, Graham'ı detaylıca inceleyen herhangi bir Türkçe akademik çalışmanın olmaması, çalışmanın önemini daha da arttırmaktadır.

B. Araştırmanın Problemi

Çalışmanın amacı doğrultusunda Billy Graham'ın hayatı, vaazları ve "Haçlı Seferleri", siyasi ilişkileri, konferansları ve dinî görüşleri derinlemesine incelenmiştir. Çalışmamızın konumlandırıldığı çerçeve içerisinde araştırma soruları şu şekildedir:

- Billy Graham'ın Evanjelizm anlayışı nedir ve bu anlayışının etkileri nelerdir?
- Evanjelist bir vaiz olarak Billy Graham'ın toplumsal ve siyasî etkileri nelerdir?
- Billy Graham'ın hayatı nasıl ve hangi önemli anlar özelinde şekillenmiştir?
- Şöhretinin altında yatan temel sebepler nelerdir?
- Konferanslarının uzun vadedeki kalıcı sonuçları nelerdir?
- Vaizlik dışında, Evanjelist Hıristiyan Papaz kimliğiyle başka dinlere karşı tutumu nasıldır?
- Bir Evanjelist olarak Billy Graham'ın dinî görüşleri nelerdir?

C. Araştırmanın Yöntemi, Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bilimsel yöntem, bilimsel odaklı tutum ve tekniklerin kullanılması suretiyle, şüpheye yer bırakmayacak biçimde mantıklı ve tutarlı çalışmaların gerçekleştirilmesini ifade eder.[1] Nitel araştırmalar; gözlem, görüşme, doküman analizi, içerik analizi ve söylem analizi gibi yöntemlerin kullanıldığı, konunun bütüncül bir şekilde ele alınıp doğal ortamında incelenmesiyle anlama ve açıklama amaçlarını taşıyan çalışmalardır.[2] Nitel araştırmalarda veri toplama amacıyla genellikle gözlem, yapılandırılmış veya yarı yapılandırılmış görüşme, odak grup görüşmesi, söylem analizi ve metin analizi yöntemleri kullanılır. Nicel araştırma yöntemleri ise sosyal bilimlerin; araştırma soruları, hipotez testleri ve çeşitli etkilerinin ölçümünde kullanılan tekniklerdir.[3] Bununla birlikte, Dinler Tarihi'nin kendisine özel olan deskriptif / nitelendirici metodu vardır. Bu metot, dolaylı ve dolaysız olarak ikiye ayrılmakta, doğrudan müşahede etmeye dolaysız gözlem

---

1 Ahmet Hamdi İslamoğlu - Ümit Alnıaçık, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (İstanbul: Beta, ts.), 22.

2 Ali Yıldırım - Hasan Şimşek, *Nitel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), 41.

3 Ali Özdoğan, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, ed. Kaan Böke (İstanbul: Alfa Yayınları, 2009), 15.

denmekte, yazılı kaynaklardan yararlanarak geçmişle ilgili bu nitelikteki olayları vasıflamaya ise dolaylı gözlem denmektedir.[4]

Bu çalışmada kullanılan temel yöntem nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizidir. İçerik analizi, toplanan verilerin detaylı bir şekilde incelenmesi ve bu verilerin kavramsal, kategorik ve tematik düzeylerde anlamlandırılmasını gerektiren bir yöntemdir. Bu analiz sürecinde, veri setinde sıkça tekrarlanan veya katılımcıların önemli bulduğu olaylar ve durumlar öncelikle kodlanır. Kodlar daha sonra belirli kategorilere ve bu kategoriler de genel temalara dönüştürülür. Benzerlik gösteren ve ilişkilendirilen veriler, belirli kavramlar ve genel temalar çerçevesinde sistematik bir biçimde düzenlenerek yorumlanır.[5] Kullanılan diğer yöntem ise deskriptif yöntemdir. Deskriptif yöntemden dolaylı gözlem kullanılarak faydalanılmıştır.

Bu araştırma, Billy Graham'la ilgili içerik analiziyle elde edilen verileri deskriptif bir usulle detaylı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Graham'ın hayatı boyunca yazdıkları, vaazları ve medya raporları, hakkında yapılan çalışmalar gibi çeşitli veri kaynakları kullanılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ile kategorize edilmiş ve Graham'ın hayatı, vaaz çalışmaları, siyasi ilişkileri ve toplumsal etkileri üzerine derinlemesine bir şekilde analiz edilmiştir. Bu metodoloji, Graham'ın farklı hayat dönemlerini ve bu dönemlerdeki etkilerini anlamak için sistemli bir çerçeve sunmuştur.

Çalışmanın ilk kısmında Billy Graham'ın hayatı ve hayatı bağlamında verdiği vaazlar ele alınmıştır. Yerel vaazlarla birlikte devasa "Haçlı Seferleri" vaazları da bu bölümde incelenmiştir. Bu bölüm genel mahiyette kendisinin hayatını anlatmakla birlikte, insanlara bizzat etki ettiği bölüm olarak da görülebilir. İkinci kısımda ise siyasi hayatı ve konferansları ele alınmıştır. Konferansları, diğer din adamlarıyla birlikte kararlar alınması ve genç din adamlarının yetiştirilmesi özelinde olduğundan vaazlardan çok farklı bir kategoridedir. Burada Graham halkı değil, halkı etkileyecek evanjelistleri etkilemiştir. Siyasi aktörleri de aynı şekilde etkilediği ve dolaylı yoldan insanların hayatlarına etki ettiği düşünüldüğünde, bu bölüm de halkı etkileyen insanlara etki ettiği bölüm olarak

---

4 Sami Kılıç, "Hikmet Tanyu'nun Çalışmalarında Deskriptif Metot", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi* 3 (1998), 2.

5 Ali Baltacı, "Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?", *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5/2 (24 Aralık 2019), 377.

görülebilir. Üçüncü kısımda ise Graham'ın genel mahiyette bazı Hıristiyan terimlere ve inançlara Evanjelist bir din adamı olarak bakış açıları sunulmuştur.

Billy Graham'ın hayatına dair biyografi kaynaklarındaki bilgilerin bir kısmı, Graham'ın otobiyografik eserine dayanarak yazılmıştır. Özellikle özel hayatı ve siyasi ilişkileri gibi konular, ekstra bir şahit bulunamayacağından Graham'ın kendi anlattıklarına dayanmakla sınırlanmış olmaktadır. Dolayısıyla Graham'ın hayatı ve faaliyetleri üzerine daha önce yapılmış olan araştırmaların eksiklikleri veya öznel yorumları, hatta bu çalışmalara otobiyografiden geçen öznel yorumlar çalışmayı etkileyebilir, bu da bir sınırlılık teşkil edebilir. Vaazlarının içeriklerinde de temel konulara değinilmiş, kişi sayıları, mekanlar ve siyasi katılımlar gibi akılda kalıcı yönleri kaynaklardan hareketle aktarılmaya çalışılmıştır. Son olarak çalışma ana bölümlerinde sadece İngilizce kaynaklara dayanmaktadır. Farklı ülkelerdeki gezileri ve vaazları İngilizce kaynaklardan alınmıştır. Gittiği ülkelerde Graham'ı ve etkinliklerini o ülkenin ana diliyle anlatan kitaplar, gazete makaleleri gibi kaynaklar kullanılmadığından farklı dillerdeki kaynaklara erişim çalışmanın gelişmesine katkı sağlayabilir.

D. Araştırmanın Kaynakları

Araştırmada Graham'ın hayatının incelenmesi, Haçlı Seferleri ve bu seferlerin arka planlarının işlenmesi ve Graham'ın siyasi ilişkilerinin incelenmesi amacıyla Billy Graham'ın otobiyografisi olan *Just As I Am (Harper Collins 2018)* ana kaynak olarak kullanılmıştır. Graham'ın kendi hayatını çocukluğundan yaşlılığına kadar detaylarıyla birlikte yazmış olmasından dolayı bu eser bu tez için en önemli eserdir. Çalışmanın 3 bölümünde de söz konusu eserden yararlanılmıştır. Bununla birlikte Graham'ın biyografisi olarak yazılan eserler araştırılmış ve olayların farklı yorumlanmaması ve tarafsız ele alınabilmesi açısından tüm biyografik eserlerle beraber bahsedilen otobiyografik eser karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Bu eserlerden birkaç tanesi yazarları ve içeriklerinin ayrıntıları bakımından önem arz etmektedir. Her ne kadar Graham adına yazılan tüm biyografik eserlerden yararlanılmaya çalışılsa da aşağıda sayılan eserler diğerlerine nazaran daha baskın mahiyettedir. Bu eserler tezin ilk kısmının yazılmasının temel değerleri olmuştur. Nitekim içerdikleri bilgilerden dolayı 2. Kısımda da kaynak olarak kullanılmıştır.

Kullanılan diğer tüm biyografik kaynaklarla birlikte *Billy Graham God's Ambassador (Tehabi 1999)* adlı eser Billy Graham Evanjelist Derneği'nin fotoğrafçısı Russ Busby'nin retrospektif bir derlemesidir. 1956'da ekibe katılmasından sonra çoğu zaman Billy'nin yanında bulunarak seferlere iştirak etmesi böylece olaylara bizzat şahit olması eserinin önemini arttırmaktadır. Diğer biyografik eserlerin içermediği ayrıntıları yazarının seferlerde olması sebebiyle içerdiğinden yer yer daha detaylı bir eserdir.

Billy Graham: An Ordinary Man And His Extraordinary God (Paraclete Press, Inc 2019) adlı eser ise Billy Graham Merkezi'nin idari müdürü Papaz Lon Allison tarafından yazılmıştır. Billy'nin kardeşi Jean Ford kitaba bir önsöz yazmış ve Lon Allison'un Billy'nin etkisinin ne kadar derin ve geniş olduğunu ilk elden bildiğini belirtmiştir.

Biyografik eserler incelenirken anlattıkları aynı olaylar ilgili sayfalarca bulunmuş, paralel bir okuma yapılarak tarafsızca en doğru bilgi verilmeye çalışılmıştır. Genel mahiyette biyografik eserlerin otobiyografik eser ile farklı anlattığı bir olay gözlenmemiştir. Kimi olaylar farklı kaynaklarda daha detaylıca anlatılmıştır. Bunun sebebinin yazarların farklı zamanlarda Billy'nin yanında olmasıdır. Böylelikle her bir yazar farklı bir olaya katkı sağlamıştır. Tüm bunların toplamında ise otobiyografik eserden farklı bir şey anlatılmadığı görülmüştür. Eserlerde olayların sıraları kendilerince verildiğinden, en doğrusunun kronolojik bir sıra olması kanaatine varılmış, tez de buna göre düzenlenerek yazılmıştır.

Tezin ikinci kısmında çeşitli makale ve doktora tezleri ile birlikte, müstakil bir eser olan *The Battle for World Evangelism (Tyndale House Publishers 1978)* isimli kitaptan oldukça yararlanılmıştır. Yazarı Arthur P. Johnston olan bu kitap 1966 Berlin Dünya Evanjelizm Konferansı ve 1974 Lozan Uluslararası Dünya Evanjelizasyonu Konferansı'nın nasıl düzenlendiğini göstermeyi amaçladığından arka plandaki yapılan çalışmaları gözler önüne serme konusunda önem arz etmektedir.

Tezin üçüncü kısmında ise Billy Graham'ın antolojisi olarak kabul edilen editörlüğünü William Griffin ve Ruth Graham Dienert'in yaptığı *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham (McCracken Press 1994)* adlı eser ana kaynak olarak gösterilebilir. Bu eser Graham'ın Hıristiyanlık hakkında bilgi verdiği tüm eserlerinin bir derlemesidir. Kendisi kıyamet, melekler, Tanrı ile barış, gençlerin Hıristiyanlığa kazandırılması vb. konuları ile ilgili birçok kitap yazmış, bu kitaplar bir bütün haline getirilerek söz konusu

eseri oluşturmuştur. Her ne kadar büyük çapta bir eser olsa da gerekli görüldüğü yerlerde Graham'ın orijinal kitaplarına başvurularak daha geniş bilgiler elde edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BİLLY GRAHAM'IN HAYATI VE VAAZLARI

1.1. Erken Çocukluğu

Billy Graham, 7 Kasım 1918'de, Kuzey Carolina'nın Charlotte şehri dışındaki Park Yolu kısmında, ailesinin çiftlik evinde dünyaya gelmiştir. Dedesi de yakın bir evde yaşayan komşuları olduğundan çocukluğu akrabaları ile birlikte geçmiştir. Dedesi dindarlığı "dürüst bir insan olmak" şeklinde görmeye indirgemiş olsa bile, İskoç olan büyükannesi çocuklarını İncil'in prensiplerine göre büyütmeyi başarmıştır. Bu sayede kendi anne babası da iyi birer dindar olan Billy, torunlardan vaiz olan ilk kişi olmuştur.[6]

Billy kendisini etkileyen bir diğer çocukluk karakterinin, annesinin anneannesi Lucinda Coffey olduğunu söylemiştir. Bayan Coffey Billy'ye sürekli savaş gazisi eşinden bahsetmiş, şarapnelin onun sol bacağını nasıl kestiğini ve bir gözünü nasıl kör ettiğini anlatmıştır. Savaşta en dindar insanlardan olduğunu da sürekli eklemiş, üstleri ve arkadaşlarının onun manevi değerleri sıkı bir insan olduğunu her fırsatta dile getirdiğini söylemiştir. Bayan Coffey'in ölüm anında yanında olan Billy, büyük anneannesinin şu sözlerini daima hatırlayacaktı: *"İsa'yı görüyorum, kolları benim için açık. Ve Ben'i görüyorum! Hem gözleri hem de kolları var.*"[7]

Billy'nin dedesinin vefatından sonra çiftliğin miras yoluyla onlara kalması, Billy'nin evrenini babasıyla amcasının işlettiği Graham Brothers Dairy'nin üç yüz dönümlük arazisinin etrafında şekillendirmiştir. Küçük amcası da uzunca bir süre onlarla beraber yaşamış, babasına ortak ve Billy'ye arkadaş olmuştur. Buhran yıllarında yaşamak her ne kadar zor olsa da bankadaki paralarını kaybetmelerine rağmen sahip oldukları toprak sayesinde diğer Amerikalılardan çok daha iyi durumda yaşamışlardır. Tarla ekinleri ve süt inekleri, çocukluktan itibaren Billy'nin bir işi olmuş, ineklere bir nevi çobanlık yapmıştır. Yağmurlu günlerde ahırlarının teneke çatısının altında gizlice yatıp hayal kurduğunu anlatan Billy, bunun kendi karakterini inşa etmede önemli bir sığınak

---

6 Billy Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham* (HarperCollins, 2018), 21-22.

7 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 22.

olduğunu da dile getirmiştir. Bunun devamında büyüyüp şehirlere vaazlara gittiğinde bile şehrin kalabalığından kaçıp loş bir sessizlikte kilise binasında düşünmeyi sevdiğini söylemiştir.[8] Bu da çocukluğundan itibaren alışageldiği yalnız düşünce seanslarının kişiliğinde önemli bir rol oynadığını göstermiştir.

Çiftlikte büyümenin getirdiği bir özellik olarak, Billy'nin hayvanlarla arası daima iyi olmuştur. Bir keresinde bir kediyi köpek kulübesine kapatmış, biraz kavga etmelerine rağmen tüm geceyi beraber geçirmelerinden sonra, birbirlerinin ayrılmaz dostu olduklarını gözlemlemiştir. Billy bu anısından bir hayat dersi çıkarmış, içine anlaşmazlık içinde olan insanlara bir araya gelme yolları bulmalarında yardımcı olmak isteyen bazı evrensel inançlarının tohumları atılmıştır.[9]

Buhran dönemindeki krizde, Billy çiftlikte çalışıp babasına yardım ederken çok çalışmanın değerini öğrenmiştir.[10] Çocukluğunda çiftlik işleri sayesinde hayatı erkenden öğrenmiş, zorlu çalışma koşullarında ailesine yardım ederek büyümüştür. En büyük çocuk olarak sahip olduğu sorumluluklar -inek sağmak, ahırları temizlemek, dağıtım görevlisi olarak çalışmak ve beş galonluk gümüş süt tenekelerini taşımak- nedeniyle Billy'nin okul çalışmaları aksamıştır. Çiftlik işleri sebebiyle geceleri bazen sadece üç veya dört saat uyuyabilmiş, okulda ekstra bir başarı gösterememiş, genelde vasat bir not ortalamasına sahip olmuştur.[11] Bunu *"şafak vaktinden itibaren yaptığım tüm ağır işler ve annemin güzel yemekleriyle hayatta neredeyse her şeye hazırdım, okul dışında."* şeklinde ifade etmiştir. Öğleden sonraları okuldan eve döner dönmez süt sağmak için ahıra geçmiş, ancak devamında ödevlerini ve spor antrenmanlarını yapmıştır. Tüm bunlara rağmen annesi onu kitap okuma alışkanlığı kazanma konusunda oldukça teşvik etmiş, kendi yaşı için olan kitaplarla birlikte daha "ciddi" kitaplar okuduğundan da emin olmuş[12] ve daha 10 yaşına gelmeden *The Westminster Shorter Catechism*'i (Westminister Kısa İlmihali) ezberletmiştir. İncil'i küçük yaştan itibaren seven Billy, etrafındaki büyüklere de İncil'i okuduğunu belirterek bununla iftihar ettiğini söylemiştir. Yaz tatillerinde İncil Okulu'na gitmeyi ihmal etmemiştir. Her ne kadar bireysel okumalarını sevse de papaz Dr.

---

8 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 24.
9 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 25.
10 "Billy Graham", *Billy Graham Evangelistic Association* (Erişim 30 Haziran 2024).
11 Roger A. Bruns, *Billy Graham: A Biography* (Westport, Conn: Greenwood Press, 2004), 7.
12 Lon Allison, *Billy Graham: An Ordinary Man and His Extraordinary God* (Brewster, MA: Paraclete Press, Inc, 2019), 24.

Lindsey'in vaazları ona daima sıkıcı gelmiştir. Buna rağmen ailesinin papaza gösterdiği saygıyı Billy de devam ettirmiş ve vaazlarını kaçırmamıştır.[13]

Billy ölüm konusunda da küçük yaştan itibaren düşüncelere kapılmıştır. Çiftlik hayatında ölümün olağan bir durum olması onun bu olaya alışmasına yardımcı olmasının yanı sıra, ölümden sonrası hakkındaki bilinmezliği düşünmeye itmiş, geceleri uyurken bölge Hıristiyanlarının yapageldikleri "Eğer uyanmadan önce ölürsem Tanrı'ya ruhumu yanına alması için dua ediyorum" duası Billy'yi rahatsız etmiştir.[14]

Billy diğer her çocuk ve genç kadar günahlara meyilli olduğunu belirtmiş ancak tüm günahlardan bir şekilde kaçabildiğini söylemiştir. Çalışanlarından biri kendisine tütün çiğnemeyi öğretecekken, bu, çalışanın kovulmasıyla son bulmuş; zinayı ise okulunun partisinde kendi tabiriyle "Yusuf'un Züleyha'yı reddetmesi gibi" reddetmiştir. Babasının etkisi erken yaşta içki içme alışkanlığı edinmesini engellemiştir. Daha 15 yaşında iken normalde hiç içki içmeyen babası eve biralarla gelmiş, Billy ve kardeşine getirdiklerini içmelerini söylemiştir. Daha ilk yudumdan onu sevmediğini söyleyen Billy, yine de babasının zoruyla tüm şişeyi bitirmiş, ardından babasının *"Eğer bir arkadaşınız size içmeyi teklif derse daha önce içtiğinizi ve bunu sevmediğinizi söyleyeceksiniz. Bu söylemeniz gereken tek sebeptir."* dediğini aktarmıştır. Bu ve benzeri şekillerle çocukluk yıllarında tüm kötü alışkanlıkları, başlamadan ailesi ve ailesinin eğitimi yardımıyla kendi ahlakı sayesinde atlatmış, devam eden hayatında da bu günahlara bir yer vermemiştir.[15] O yıllarda yalan söylemenin, hile yapmanın, çalmanın ve mülk tahribatının kendisine tamamıyla yabancı olduğunu belirtmiştir. Sorgusuz itaati, tembelliğin en büyük kötülüklerden biri olduğunu ve emeğin onurlu ve haysiyetli bir erdem olduğunu da bu zamanlarda öğrenmiştir.[16]

1.2. Gençliği

Billy spor konusunda beyzbol ile ilgilenmiş, genelde takımının yedek oyuncusu olarak as oyuncuların çeşitli mazeretlerinde oyuna girmiş, hatta bir keresinde bir gazete yazısına konu bile olmuştur. Her ne kadar profesyonel bir oyuncu olmak istemişse de bu konuda yeterli yeteneği olmadığını kendisi de zaman içinde kabullenmiştir. Bu dönemde babası,

---

13 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 25-31.
14 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 32.
15 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 32-33.
16 Allison, *Billy Graham*, 23.

kendisini profesyonel bir beyzbol kariyerinin ardından evanjelik bir vaiz olarak çalışan Billy Sunday'in vaazlarına götürmüştür. Oldukça şaşıran Graham, bu şekilde kitlelere yapılan konuşmalarla da ilk kez burada tanışmıştır. [17]

Billy 1930'da halka açık ilk konuşmasını Sam Amca rolüyle Woodlawn Okulu'nda yapmıştır. Rolü layıkıyla yerine getirmek için çok çalışıp sahneye çıktıktan sonra dizlerinin titremesi ve ellerinin terlemesinden bahsetmiş, hatta o gün bir halk konuşmacısı olmamak için kendine yemin etmiştir. Lakin okul müdiresi Bayan Boylston annesine Billy'nin doğal bir yeteneği olduğunu söylemiştir.[18]

Billy Graham 18 yaşındayken, babası elektrikli testereyle birkaç ağaç parçası keserken feci bir kaza olmuş, çenesinden itibaren yukarıya doğru kafası yarılmış ve ölümcül bir tehlike geçirmiştir. Doktorlar yüzünü yeniden yapmak zorunda kalmış, süreç boyunca evlerinden de dua hiç eksik olmamıştır. Babası mucizevi bir şekilde iyileştikten sonra Cherlotte Hıristiyan iş adamlarının kendi meralarında dua toplantıları düzenlemelerine izin vermiştir. Babası orada duyduğu bir duayı daha sonra aileye aktarmıştır: *"Rab, Müjdeyi dünyanın sonlarına vaaz edecek birini Cherlotte'dan çıkaracak."*[19] Billy, otobiyografisinde o gün duyduğu duanın kendisiyle ilgili olduğunu bilmediğinden bahsetmiştir. Hatta kendisi İncil'i her ne kadar sevse de pazar günü kiliseye isteksizce ve zorunluluktan gittiğini babasının da bildiğini ifade etmiştir. Ancak babası sürekli umutla ilk doğan oğlunun bir gün eski Metodist vaizinin kehanetini yerine getirerek onun yerine bir vaiz olması için dua etmiştir.[20]

Billy Graham'ın ilk içsel uyanışı lise zamanlarında olmuştur. Dr. Mordecai Ham isimli bir vaiz yaşadıkları bölgeye gelmiş, pazartesi günü hariç her güç vaaz vermeye başlamıştır. Halk vaiz hakkında ikiye bölünmüş, iyi görenlerle birlikte kötü ve gereksiz bulanlar da olmuştur. Ailesi vaizi beğenen tarafta olmasına rağmen Billy en başlarda vaizi dinlemek için ailesine katılmamış, daha sonra kendisinde merak uyandırmış olan birtakım olaylar ve vaaz isimleri neticesinde Dr. Ham'in vaazına gitmiştir. Vaizin güzel anlatıların yanında sert mizacıyla cehennem konularını da anlatmasından etkilenmiştir. Hatta çocukluğunda neredeyse hiç kötü konularla ilgili vaaz dinlemediğini fark etmiştir. Dr.

---

17 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 34.
18 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 34.
19 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 38-39.
20 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 39.

Ham'in vaaz verirken suçlayıcı bakışlarından ve işaret parmağından -kendine göre ciddi bir günahkâr olmamasına rağmen- çok çekinmiş, sırf onu ön tarafta dinlememek için vaazlarda arkasına yerleşen koroya katılmıştır. Bir yandan derinden etkilenirken öte yandan sürekli bir kaçış içerisinde ama her akşam o vaazda, kurtuluşun sınırlarında dolaşırken bir gece Dr. Ham gecenin bitişinde davet kâğıdı dağıtmıştır. Billy etrafındaki insanların gözyaşları içerisinde neden bu kadar donuk olduğunu bilemeden "acaba ben bu yere ait değil miyim?" soruları içerisindeyken bir arkadaşının O'nu fark edip ilgilenmesi sayesinde kâğıdı kabul etmiş ve imzalamıştır. Hayatında ilk defa kendi iradesiyle dinî bir konuda hareket ettiğini de o zaman fark etmiş, şaşkınlık ve gurur içerisinde evine döndüğünde ailesinin desteği ve tebriğini de kazanmıştır. O gece, ergenliğinde ilk defa kimsenin söylemesine gerek kalmadan İsa'ya dua etmiştir. Bu günü de hayatında bir dönüm noktası olarak kabul etmiş, bundan sonra kiliseye çok daha istekli gitmeye başlayıp kendince notlar tutmuştur.[21] Çocukluğundan beri ona öğretilen bilgiler ve ezberletilen Kutsal Kitap cümlelerinin gerçek anlamını kavrayabilmeye bu zamanda başlamıştır.[22]

Billy daha lise yıllarındayken üniversite için para biriktirmesi gerektiğinin farkına varmış, arkadaşlarıyla birlikte kapı kapı dolaşıp Fuller fırçaları satarak pazarlamacılık işi yapmıştır.[23] İş esnasında yaz boyunca yolları Jimmy Johnson ile kesişmiştir. Billy, Jimmy'nin vaazlarını dinleme şansını asla kaçırmamıştır.[24] İşini yaparken insanlarla diyalog kurmayı, yeni bir eşyaya veya fikre kapalı olanların düşüncelerini satış yapabilmek için değiştirmeyi öğrenmiş ve insanların nasıl etkilendiklerini gözlemlemiştir. Satış şirketi, Billy'nin daha genç ve yeni biri olmasından kaynaklı, onu daha fakir bölgelere atamış, ebeveynlerinden uzakta vakit geçirmek ona kendi yolunu çizmeyi öğretmiş ve özgüven sahibi yapmıştır. Çoğu zaman kapı aralığına "ayak sokarak" devam ettirebildiği konuşmalarında kendine has üslubuyla elindekileri satmaya çalışırken istemeden de olsa insanları ve nasıl etkilendiklerini daha iyi kavramış, bu da ilerideki kariyerinde fazlasıyla yardımcı olmuştur. Bu işi devam ettirirken, bir yandan da dua

---

21 Russ Busby, *Billy Graham God's Ambassador* (Tehabi, 1999), 29-31.
22 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 40-45.
23 Edward Lee Moore, *Billy Graham and Martin Luther King, Jr.: An Inquiry into White and Black Revivalistic Traditions.* (Ann Arbor, United States: Vanderbilt University, Ph.D., 1979), 20.
24 Sam Wellman, *Billy Graham: The Greatest Evangelist* (Uhrichsville, Ohio: Barbour Pub, 2013), 29.

hakkında çok şey öğrenmiştir. Her eve girmeden önce Tanrı'ya İsa Mesih için şahitlik etme fırsatını vermesi için dua etmiştir.[25]

1.3. Üniversite Hayatı

Billy Graham, Eylül 1936'da Bob Jones College'e başlamıştır. İlk günden itibaren bu okulun gereğinden fazla disiplinci, dogmatik kurallarla örülü, katı bir yer olduğunu düşünmüştür.[26]

Soru sormanın bile zor olduğu Bob Jones College'da, öğrencilerin neyi düşünüp neyi düşünmeyeceğine kadar karar verilmesi, diğer bakış açılarına müsaade edilmemesi Billy'yi pek hoşnut etmemiştir. Oda arkadaşlarından biri, başı yönetimle belaya girince okuldan atılmış ve Florida'daki bir okula transfer olmuştur. Bu arkadaşı Billy'yi de yanına çağırmıştır. Ailesinin de desteğiyle Billy bu şekilde Bob Jones College'dan ayrılıp Florida Kutsal Kitap Enstitüsü'ne geçiş yapmıştır. Bob Jones'da neredeyse inandığı şeylerden onu soğutacak olan ortamdan uzaklaşmış ve yeni bir okulda yeni bir hayata başlamıştır. Burası aynı zamanda bir otel kompleksi olduğundan, öğrenciler belirli işlerde çalışıyor, farklı şehir ve eyaletlerden de papazlar tatil amaçlı buraya geliyordu. Vaizler öğrencilere yaptıkları vaaz karşılığında ek indirimler aldığından, öğrenciler çok farklı vaizlerden vaaz dinleme fırsatı buluyorlardı. Billy burada ileride meslektaşı olacağı insanları tanımış ve kendine örnekler çıkarmış, çoğunun da kendinde kalıcı izler bıraktığını ifade etmiştir. Buraya gelen ünlü veya henüz çok tanınmamış vaizlerin çoğunluğunu oluşturduğu bir sosyal grup oluşturmuşlardı. Hıristiyan ve Misyoner İttifakı'nın genel müdürleri, Metodist vaizler ve diğer mezheplerden birçok insan bir arada duruyor, birbirlerine vaaz verme konusunda tüyolar veriyor, kendi uyguladıkları teknikler hakkında sohbet ediyorlardı. Böyle bir oluşumun içinde olmaktan mutluluk ve gurur duyan Billy, bu ortama maruz kalmanın kendisinin Kilise'ye olan bakış açısını genişlettiğini dile getirmiştir.[27]

Billy ilk gittiği üniversiteye kıyasla burada çok daha fazla şey edindiğini belirtmiştir. Sınıfta maruz kaldıkları bakış açılarının çeşitliliklerinden heyecanlandığını söylemiş ve bu bakış açılarının zamanın ötesinde bir eklektik ve evanjelik düşüncenin muhteşem bir

---

[25] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 46-51.
[26] George R. Goethals vd., *Encyclopedia of Leadership* (Sage Publications, 2004), 590.
[27] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 52-58.

karışımı olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerinin hepsi farklı arka plan ve mezheplerden geliyor olmasına rağmen içlerinde bulundurdukları uyum, kendisine dışarıdaki dünyada Mesih ve onun kelamının sevildiği ve hizmet edildiği yerlerdeki uyumu göstermiştir. Öğretmenleri öğretimlerinde Hıristiyanlığa eleştirel bakış açıları ve diğer felsefeler hakkında bilgi vermekten çekinmemişlerdir. Dr. Watson okulun adından "fundamentalist" kelimesini genel halkın zihninde oluşan olumsuz imajdan dolayı çıkarmıştır. Bu okulda Billy ve arkadaşlarına kendi kendilerine özgürce düşünmeleri teşvik edilmiş fakat bu düşüncelerin rehberleri olan Kutsal Kitap otoritesinin içerisinde olması gerektiği belirtilmiştir. Billy daha önceleri içinde saklama gereği hissettiği birçok soruyu burada dile getirip bilgece cevaplar alabileceğini görmüştür. Ona göre kendisi bu okulda ruhunu zorlamadan zihnini geliştirebilmiştir.[28]

Billy Florida Kutsal Kitap Enstitüsü'ne geldikten 18 ay sonra, daha erken yaşlarındaki yalnızlığı ve çocukluğundaki yağmurun altında dinlediği belirsiz düşüncelerini tekrar yaşamıştı. Her ne kadar insanlara Tanrı'nın İsa Mesih'te kurtuluşuyla ilgili müjdeyi anlatmayı sevdiğini bilse de meslek olarak bir vaiz olmak istemediğini de biliyordu. Fakat Billy'ye göre bu ona verilen bir görevdi.[29]

1.4. Erken Dönem Vaizliği

O günlerde Tanrı'nın Billy'ye bahşettiği en büyük hizmet karavan parkları olmuştur. 200 ila 1000 kişi arasında değişen kalabalıklara akşam vaaz verilmesi için izin alan iki kadın, vaizliği Billy'ye teklif etmişlerdi. Öğretmenleri ve sınıf arkadaşları da bunun onun için çok iyi olduğunu düşünüyordu. İçindeki şüpheler ise dinmemiştir. Ömür boyu vaaz vermek isteyip istemediğini kendi kendine sürekli sormuştur. Özellikle bir golf sahasının etrafındaki gece yürüyüşü esnasında bu sorunun cevabını düşünürken içindeki bastırılamaz dürtünün bir türlü azalmadığını fark etmiştir. Kafasını kurcalayan bu soruya daha fazla dayanamadığı bir gecede bir yeşilliğin kenarında dizlerinin üzerine çökmüş devamında da çimenlerin çiyi üzerine uzanıp ağlayarak Tanrı'dan kendisi için hizmet etmesini istiyorsa O'nun hizmetkarı olacağını söylemiştir. Etrafındaki ay ışığı, esinti, yeşillik ve golf sahası kısacası her şey aynı kalmış gökyüzünde herhangi bir işaret görememiştir. Yukarıdan bir ses de işitmediğini belirtmiştir. Tüm bunlarla birlikte

[28] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 58.
[29] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 59-63.

ruhunun içerisinde hizmete çağırıldığını hissettiğini belirterek sorduğu sorunun cevabının evet olduğunu anladığını söylemiştir. Bu olaydan sonra Kutsal Kitap'ın bir vaizi olacağını tam anlamıyla idrak ettiğini belirtmiştir. Yine de bunun ne zaman veya nasıl olacağını o süre zarfında hala bilmediğini de eklemiştir.[30]

O yıl Billy yaz tatilinde evine gitmemiş, bir hocasının yanında kiliselerde vaaz vermeye devam etmiştir. Bu seyahat pek çok açıdan kritik olmuştur: Billy'ye sadece vaaz verme fırsatı vermekle kalmamış, aynı zamanda akşam toplantıları serisi yönetme fırsatı da sağlamıştır. İkinci olarak, Underwood, Billy'nin her sabah St. Augustine'e kiliseden yarım saatlik bir mesafede olan WFOY radyosunda canlı olarak vaaz vermesi için düzenlemeler yapmıştır. Bu özellikle onun için hayati önem taşımıştır. Radyo yayını kabinindeki ilk deneyimler, Billy'ye ileride avantaj sağlayacağı medya ile olan deneyim ve aşinalık kazandırmıştır[31]. Ardından hocasının izniyle sokaklarda vaazlara başlamış, okul bitene kadar 2 yıl boyunca bunu hafta sonları sürdürmüştür. Devamında hocasının da isteğiyle atanması gerektiğine karar verilmiştir. Ancak hocası Cecil Underwood Güney Baptistlerin özellikle Presbiteryenler gibi başka mezheplerden vaizleri kürsülerine davet etmesinin kutsal bir geleneği ihlal etmek olduğunu ona hatırlatmıştır. Billy de zaten içinde bulunduğu içsel uyanış sebebiyle çocukluğundan sonra tekrar vaftiz olmak istiyordu., Güney Baptist vesayetinde vaftiz olursa, bu gruptaki insanların kendisine daha çok yaklaşacağı fikriyle burada vaftiz olmuştur. Ardından komite tarafından atanmış ve 1938 sonlarında resmi bir vaiz olmuştur. Tampa Gospel Tabernacle'da yaz döneminde 6 hafta boyunca Dr. Minder'in yerine geçmiştir. Vaazları başarıyla vermiş, insanların evlerine ziyaretler yaparak onları kiliseye çağırmış, verimli zaman geçirmiştir. Dr. Minder geri döndüğünde başarısını kutlamış, onu yardımcı vaizliğe atamıştır. Bu unvanla diğer kiliselerde vaazlar vermiş, adını da böylece duyurmaya başlamıştır. Mayıs 1940'ta Florida Kutsal Kitap Enstitüsü'nden mezun olmuş, mezuniyetin ardındaki yaz, sınıf arkadaşı Ponzi Pennington ile birlikte, temmuz ayında kilise papazı Ralph Boyer'ın kendilerini kilisesinde bir hafta boyunca vaaz etmek için davet ettiği York, Pennsylvania'ya gitmişlerdir.[32]

---

[30] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 64.

[31] Greg Laurie - Marshall Terrill, *Billy Graham: The Man I Knew* (Washington, D.C: Salem Books, 2021), 82.

[32] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 64-70.

Yaz aylarını vaazlar vererek geçiren Billy, 1940 yılının ilk döneminde bir okul daha okumak istemesiyle Wheaton Koleji'ne kabul edilmiştir. Bu okul kendisini fundamentalist olarak adlandırmasa da hem personel hem de öğrencilerin herhangi bir biçimde tütün veya alkol kullanımını, dans etmeyi, kâğıt oynamayı veya gizli cemiyetlere katılmayı yasaklayan katı bir davranış kurallarına sıkı sıkıya bağlılık göstermiştir. Sıkı kurallardan dolayı geçmişte okul bıraktığı göz önünde bulundurulursa, Billy başlarda burada çok zorluk çekmiş, gerek coğrafi etkenler, gerek okulun yaşadığı yerlere olan uzaklığı sebebiyle kültürel farklılıklar ve hatta aksanı bile zaman zaman ona zorluk çıkartmıştır. Bunlara bu sefer dayanma kararı vermiş olduğundan okuluna ve hayatına bu zorluklarla devam etmiş, Florida Koleji'nden saydırabildiği derslerle 2. sınıftan başlamıştır. Antropolojiyi ana dalı olarak seçmiştir. Vaizlik yerine bunu seçmesinde de üç sebep göstermiştir. Bunlar Florida'dan gelen kredi denklikleri, antropolojinin getirdiği kendinden farklı sosyal ortamlardaki insanlara karşı empati kurma ve anlama yeteneğini istemesi ve bunu bir misyoner olarak kullanabileceğini fark etmesi, son olarak da okulun sevilip sayılan ve hatta hakkında okul çevresi tarafından "ders almadan ayrılmayın" denen antropoloji hocası Alexander Grigolia'dan ders almak istemesidir.[33]

Okula bir mil uzaklıkta Wesley Caddesindeki Mason Loncası'nda *United Gospel Tabernacle* olarak bilinen yerde vaaz vermeye davet edilen Billy, hocalarının da isteğiyle burada vaaz vermeye başlamıştır. Pazar günleri 300 kişilik bir gruba verdiği vaazların beğenilmesi, bunun devamını da getirmiştir. 1941 yazında, düzenli bir vaiz olması teklif edilen Billy, danışmanı Dr. Edman ile görüştükten sonra bu teklifi kabul etmiş, haftada 2 vaaz ile burada işe başlamıştır. Aynı yıl Ruth Bell ile tanışmış, Haziran 1943'te beraber mezun olduktan sonra 13 ağustosta evlenmişler[34] ve Illinois'e yerleşmişlerdir.[35]

1.4.1. Youth For Christ (Mesih İçin Gençlik) Dönemi

Billy pazar günleri vaazları, cemaat gezileri ve çarşamba akşamları çocuk dersleriyle kilisedeki görevlerini layıkıyla yaparak bu süreçte kilise cemaatinin de sayısını arttırmıştır. Çevrede isminin yayılmasıyla birlikte Torrey Johnson adında radyoda program yapan biriyle tanışmış, Johnson yoğunluğunu öne sürerek 2 radyo programından biri olan "Songs on the Night"ı Billy'ye teklif etmiştir. Kilisenin radyo programı

[33] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 64-74.
[34] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 36-37.
[35] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 75-90.

başlatmasıyla sesi iyice duyulmuş, farklı yerlerden insanlar bağışlar göndermiş ve vaazları canlı dinlemeye gelmişlerdir.[36] Buradaki başarısının ardından ona radyo programını teklif eden ve "Chicagoland Youth for Christ" olarak adlandırılacak olan bir girişimi başlatmak için bir komitenin başında bulunan Torrey Johnson, Billy'ye planından bahsetmiştir. Bu plan, cumartesi geceleri Chicago'nun Michigan Bulvarı'nı dolduran asker ve gençlere ulaşmaktı. İlk toplantı, yaklaşık 3 bin kişi kapasiteli ve konserleriyle uluslararası üne sahip olan Orchestra Hall'de yapılacaktı. İlk gece Billy'nin vaaz vermesini istemişti. Torrey'in birçok arkadaşı ve danışmanı bunun kötü bir fikir olduğunu ve Billy'den ziyade daha tanınan bir vaizin ilk gece çıkması gerektiğini belirtse de Torrey sadece İncil'i vaaz etmesi ve gençleri Mesih'e davet etmesi için birinin gerekliliğine inanıyordu ve bu görev için de en uygun ismin Billy olduğunu öne sürmüştü. Billy'nin 27 Mayıs 1944'teki vaazı oldukça beğenildi. Youth for Christ (YFC) mitingleri Indianapolis, Philadelphia ve Detroit'te de yapıldı ve Billy'nin her birine gitmesi istendi. Detroit'e Torrey Johnson'un yerine giderek burada da bir vaaz vermiş ve adını giderek daha fazla duyurmuştur.[37]

Billy bu dönemde kabakulak hastalığına yakalanmıştır. 2 haftalık tedavi süreci işe yaramamış ve kabakulak orşit hastalığına dönmüştür. Aylarca yataktan kalkamamış ve biraz daha iyi olmaya başladığında bir bağışla Florida'ya "iyileşme" tatiline gitmiştir. Torrey Johnson'un da burada tatilde olduğunu öğrendikten sonra birlikte balığa çıktıklarında Torrey ona savaş sırasında askerlerin hafta sonu izne geldiklerinde eğlenceye vakit ayırdıklarını anlatmış, nitekim bazı insanların da tavernalara alternatif sunmak istediğinden bahsetmişti. Buralarda gençlik odaklı vaazlar verilmiş ve İncil müzik dinletileri oluşturularak manevi boşlukta olan askerler buralarda huzur bulmuştu. Torrey buradaki güzelliğin ötesinde bir fırsat görmüş, bu farklı şehirdeki birbirinden bağımsız hareketleri bir araya toparlayıp bir kurum oluşturmak istemiş, bir yönetim altında planlı programlı vaazlar vermenin çok faydalı olacağını öngörmüştü. Zaten bu programların neredeyse en büyük olanı Chicago'da olmuştu ve Billy burada vaaz vermişti. Kuracağı bu toplulukta Billy'nin de tam zamanlı bir çalışan olmasını, şehirleri

[36] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 39.
[37] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 92-94.

dolaşıp vaazlar vermesini istiyordu. Hareketinin adını da "Youth for Christ International" koyacaktı.[38]

Amerika'da başlayacak olan Youth for Christ International hareketi, Amerika ile sınırlı kalmayacak, dünya çapında gençlik mitingleri düzenlemelerine olanak sağlayacaktı. Bu fikri oldukça beğenen Billy Western Springs'teki vaizlik işinden istifa edip bu hareketin asıl kadrosuna dâhil olmuştur. Bu şekilde 1945'in ocak ayında, Loop'daki Wells Caddesi üzerinde YFC'nin Chicago'daki ilk ofisinde işe başlamıştır. Buraya gelen teklifler sayesinde farklı şehirlerde vaaz vermiş, hayatına istediği hareketi ve farklı bölge vaazlarını getirebilmiştir. Kanada üzerine seyahatler gerçekleştirerek vaazlarını Amerika dışına taşımayı başarmıştır.[39] Bu yılda kızı Virginia Graham doğmuştur.[40]

1946 yılının başında, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Youth For Christ Japonya, Kore, Afrika ve Avustralya'ya ilk uluslararası genişleme teşebbüsünü başlatmıştır. Billy ise İncil şarkıcısı J. Stratton Shufelt, *Kanadalı Gençlik İçin İsa Hareketi* vaizi Charles "Chuck", Templeton ve Hearst gazetesi muhabiri Wesley Hartzell ve başkalarıyla birlikte, Avrupa ve Büyük Britanya'da kırk altı gün süren bir tur düzenlemiştir.[41] Geri döndüğünde Britanya'yı çok sevdiğini anlamış olarak geri dönüp vaazlarına devam etmek için para toplamaya başlamıştır. 6 ay mütevazi bir hayat için yetecek parayı topladıktan sonra arkadaşı Cliff Barrows ile birlikte tekrar bir geziye çıkmıştır. Büyük Britanya genelinde birçok şehir ve kasabada vaazlar vermiş ve Ekim 1946 ile Mart 1947 arasında 27 şehir ve kasabada 360 toplantıda konuşmuş[42] ve nisan ayının başında Amerika'ya dönmüştür. İleride bu seyahatin kendi içselliğinde manevi anlamda meydan okuma ve büyüme ayları olduğunu belirtmiştir. Bu gezi ve devamındaki geziler sırasında başta Stephen Olford olmak üzere İngiliz vaiz liderleriyle olan temasları kendisinin kişisel manevi hayatını derinleştirmiştir. İsa'nın kendisinin Kutsal Ruh'un gücü aracılığıyla zaferleri olduğuna inanmaya başlamıştır. Kendi Kutsal Kitap çalışmaları ve mesajlarında yeni Kutsal Kitap görüşlerine daha derin bir açlık geliştirmiş ve öncekinden de fazla olacak şekilde Kutsal Kitap'tan alıntılar yapmaya başlamıştır.[43]

---

38 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 40.
39 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 94-100.
40 "Biography: Graham Children", *Samaritan's Purse* (Erişim 07 Mayıs 2024).
41 Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 130-131.
42 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 41.
43 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 112.

1.4.2. Northwestern Okulları Müdürlüğü

1947 yılında, Minneapolis'teki Birinci Baptist Kilisesi'nin papazı olan W. B. Riley, kurucusu olduğu Northwestern Okulları'na halefi olarak genç bir evanjelist aradığından Billy'ye müdür olmasını teklif etmiştir. Billy ise YFC için çalıştığından ve bu işin onu kısıtlayacağından çekindiği için bu teklife temkinli yaklaşmıştır. YFC için de çalışmasına devam edebileceği sözünü aldıktan sonra Aralık 1947'de yirmi dokuz yaşındayken Minneapolis Minnesota'daki Northwestern Okulları'nın başkanı olmayı kabul etmiş[44] ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yüzlerce Hıristiyan okulu arasında en genç kolej başkanı olmuştur.[45] T.W. Wilson (çocukluk arkadaşı) başkan yardımcısı olmuş ve George Wilson okulun işletme müdürü olmuştur. Billy'nin Northwestern Okulları'nın başkanı olarak görev yaparken dört yıl boyunca öğrenci kaydı sekiz yüz öğrenciden bin iki yüz öğrenciye yükselmiştir.[46] Bir sene sonra, 21 Mayıs 1948'de kızı Anne Graham doğmuştur.[47]

Billy geziler düzenleyip vaazlar verdiği sırada, gezgin vaizlerin özgüven, kadın ve para olmak üzere üç tür baştan çıkarmayla karşı karşıya kaldıklarını fark etmiştir. Bu konuyu tartışmak için Kasım 1948'de takımıyla Modesto, Kaliforniya'da buluşmuştur.[48] Gezgin vaizlerin halk içerisinde kötü şöhretlere sahip olduklarını ekibe belirtmiş, Bev Shea, Grady Wilson ve Cliff Barrows ile birlikte yazılı olmayan fakat kendi çevrelerince bilinen ve "Modesto Manifesto" olarak adlandırılan[49] şu 4 maddeyi gündeme getirmiştir:

1- Paranın şüpheli yönetimi: O dönemde neredeyse her vaiz geçimini bağışlardan sağlıyordu. Bu da insanların vaizlere kötü gözle bakmasına yol açabilecek bir sebep olduğundan, Billy çalışanların maaşlarını belirleyecek bir yönetim kurulu oluşturmuştur. Bu sayede bağış ne kadar olursa olsun çalışanların ücreti sabit kalmış, para dedikodusunun önüne geçilmiştir.

---

[44] Farley Porter Butler, *Billy Graham and the End of Evangelical Unity* (Ann Arbor, United States: University of Florida, Ph.D., 1976), 61.

[45] Brian M. Howell, "Anthropology and the Making of Billy Graham: Evangelicalism and Anthropology in the 20th-Century United States", *American Anthropologist* 117/1 (02 Ocak 2015), 65.

[46] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 42.

[47] "Anne Graham Lotz", *Wikipedia*, 13 Şubat 2024.

[48] Jay Douglas Learned, *Billy Graham, American Evangelicalism, and the Cold War Clash of Messianic Visions, 1945–1962* (Ann Arbor, United States: University of Rochester, Ph.D., 2012), 120.

[49] "The 'Modesto Manifesto' | Christian History Magazine", *Christian History Institute* (Erişim 24 Haziran 2024).

2- Cinsel ahlaksızlık: Cinsel olarak yanlış tutum sergileyip vaazlarına devam eden arkadaşlarının halkın gözünde düştükleri durumu fark eden Billy ve arkadaşları, aynı durumu düşmemek için birbirlerine "eşlerinden başka hiçbir kadınla hiçbir koşulda yalnız kalmama" sözü vermişlerdir.

3- Benzer işler yapan diğer kimseler hakkında kötü konuşmak: Billy, ilk zamanlarından itibaren vaizlerin yerel kiliseleri ve papazları kötülediklerini fark etmiş, insanları kendine çekme arzusuyla başkaları kötüleyenlere hoş gözle bakmamıştır. Billy'nin ekibi de yerel kiliseyle ve diğer Hıristiyan kuruluşlarla her zaman iş birliği yapmayı ve diğerleri hakkında kötü konuşmamayı taahhüt etmiştir.

4- Başarıları abartmak: Bağışları arttırabilmek ve halkın coşkusunu alevlendirmek için başarıları olduğundan daha büyük göstererek insanları aldatmak Billy ve ekibine yanlış gelmiştir. Vaazlara katılan insan sayısı dahi daima sayılmış ve olduğu gibi gösterilmesi ve abartılmaması onlar için çok önemli olmuştur.[50]

Billy okulu yönetmeye devam ederken bir yandan da İncil'i olabildiğince fazla insana ulaştırmak için evanjelist faaliyetlere büyük bir heves duymuştur. Billy ve ekibinin dikkati giderek daha fazla kitle misyonerliğine yönelmiş ve Miami, Baltimore ve Altoona'da toplantılar düzenlemişlerdir. Bu yoğunluk arasında okulun idari başkanı, Youth for Christ'in başkan yardımcısı ve evanjelist misyonerlik yapan bir vaiz olarak, Billy bir arkadaşına çok fazla sorumluluk altında ezildiğini ve verdiği sözlerin hepsini tutamayacağını bildiğini itiraf etmiştir. Bu sözlerden bir tanesinin de Eylül 1949'un sonlarında planladıkları Los Angeles için yapılacak olan bir kampanya olduğunu söylemiştir. Her ne kadar böyle düşünse de ileride sözünü ettiği bu etkinliği yapmayı başarmıştır.[51]

1.5. Haçlı Seferleri

Haçlı Seferleri (orijinal adıyla Crusades) Billy Graham'ın küresel çapta yaptığı evanjelist kampanyalarına verdiği isimdir. 11 Eylül'den sonra Müslümanların kaygılarına duyarlı olduğunu göstermek amacıyla kampanyalarını "Haçlı Seferleri" olarak adlandırmayı

[50] Allison, *Billy Graham*, 99-100.
[51] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 42.

bırakmıştır. Ancak bu terim Billy ile öylesine özdeşleşmiştir ki "Billy Graham Haçlı Seferi" tabirini 2004 yılında tekrar kullanmaya başlamıştır.[52]

1.5.1. Los Angeles Haçlı Seferi

Los Angeles'a Cliff Barrows ve George Beverly Shea ile birlikte geçen[53] ve sözünü tutmayı başararak ve burada bir "Haçlı Seferi" düzenleyen Billy'ye göre Los Angeles, kendi hizmetleri için bir dönüm noktasıdır. Bunun başlıca sebeplerinden biri Los Angeles maratonu öncesinde karar kıldıkları Modesto Manifesto'dur.[54] O dönemde hem okul başkanlığı hem de seferler ile ilgilenirken birçok güçlükle karşılaştığını söylemiştir. Bazı eleştirmenler kendisini düşüncesiz ve duyarsız olarak nitelemiştir. Kendisi ise her iki eleştiriyi de biraz kabul etmek zorunda kaldığını belirtmiş ama Los Angeles ve New England Haçlı Seferleri'nin kendi görev süresi içerisinde yapıldığını da eklemeyi unutmamıştır. Billy'ye göre dünya bu iki etkinlik sayesinde evanjelizme eşi benzeri görülmemiş bir şekilde açılmaya başlamıştır. Bu başarıya rağmen olaylar esnasında düşünmeye dahi vakit bulamadığını ve aynı durumlar gerçekleşse birkaç şeyi daha farklı yapacağını da itiraf etmiştir.[55]

Los Angeles komitesi Billy'den şehir genelinde eski tarz çadır vaazları vermesini istemiştir. Böylece "Christ for Greater Los Angeles" kampanyası, Eylül 1949 sonlarında 6 bin kapasiteli iki sirk çadırı birleşiminden bir çadırda başlamıştır. "Canvas Cathedral / Çadır Katedrali" olarak bilinen dev çadır, Billy Graham'ı dünya evanjelizminin ön saflarına taşıyan en önemli mekân olmuştur.[56] Ayrı bir 500 kişilik dua çadırında danışmanlar yeni Hıristiyan olan kişilerin sorularını cevaplamıştır. Olumlu geri dönütler sayesinde kampanya uzatılmasına karar verilmiştir. 4. haftanın sonlarında, ilk uzatma sona ermek üzereyken Billy'ye kampanyayı tekrar uzatması teklif edilmiş, daha önce hiç böyle bir istek ve kalabalıkla karşılaşmadığından Billy tam olarak ne yapacağını kestirememiş, Tanrı'dan bir işaret istemiştir. Billy, yerel bir radyo yıldızı ve country tarzı

---

52 Cathy Lynn Grossman, "Billy Graham Reached Millions through His Crusades. Here's How He Did It", *USA TODAY* (Erişim 03 Temmuz 2024).

53 Thomas Paul Johnston, *The work of an evangelist: The evangelistic theology and methodology of Billy Graham* (Louisville, Kentucky: The Southern Baptist Theological Seminary, Ph.D., 2001), 16.

54 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 47.

55 Charles River Editors, *American Legends: The Life of Billy Graham* (CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015), 30.

56 Donald J. Wilton - Dr Charles F. Stanley, *Saturdays with Billy: My Friendship with Billy Graham* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 2021), 55.

müzik hayranları arasında popüler olan Stuart Hamblen'in Hıristiyanlığa karar vermesini bir işaret kabul etmiştir. Hamblen Haçlı Seferi'ne katılacağını taahhüt etmiş ve daha sonra radyo dinleyicilerine "Billy'nin davetini kabul etmek için bu gece 'testere tozu yolunu' takip edeceğim" şeklinde duyurmuştur,[57] gazeteciler de çadıra adeta akın etmiştir. Tanıtımın dışında etkileyici dönüşüm hikayeleri de paylaşmışlardır. Bunun geri dönütü ise müthiş bir kalabalık olmuştur. İşler o kadar iyi gitmiştir ki devasa çadırlar dolup taşmış ve kampanya, Los Angeles'in ana gündemi haline gelmiştir. Yerel ve ulusal gazetelere manşet olarak başarılarını iyice arttırmışlar, dönemin ünlü isimlerini çadırda ağırlamışlardır. Yapılan eklere rağmen 9 bin kişilik çadırlara halk sığmamaya başlamıştır. Hatta dışarıdaki hoparlörlerden vaazları dinleyenlerin sayısı içerideki insanları geçmiştir.[58]

Sekiz hafta sonra, 20 Kasım 1949 Pazar günü, Billy, on altı bin kişinin önünde altmış beşinci vaazını vermiş ve Los Angeles kampanyası sona ermiştir.[59] Bir vaiz kampanyanın ardından Los Angeles şehrinin her Pazar binlerce vaiz tarafından vaaz verilen bir şehir olmasına rağmen sokaktaki insanların etkilenmediğini fakat Billy Graham'ın gelmesiyle sekiz hafta gibi kısa bir süre içerisinde şehirdeki tüm vaizlerin yıllarca uğraşıp yapamadığı etkiyi yapmayı başardığını söylemiştir. Öyle ki kampanya bittiğinde Mesih hakkında konuşmak isteyen bir toplumla karşı karşıya kaldıklarını ve kiliselerinin on iki yeni üye kazandığını belirtmiştir. Bundan çok daha fazlası olarak kabul ettiği yeni bir ilham, gayret ve tarif edemediği manevi bir yükseliş elde ettiklerini de eklemiştir.[60]

Tren istasyonuna giderken, Billy ve Ruth, imza isteyen kalabalığın akınına uğramışlardır. Tren istasyonunda korumalar onları ünlülere ayrılan muameleyle özel kapılardan geçirmişlerdir.[61] Los Angeles kampanyasıyla rahat anonimlik haklarını kaybetmişlerdir.[62]

---

57 Larry Joe Davis, *Interpretation of Scripture in the Evangelistic Preaching of William Franklin "Billy" Graham* (Ann Arbor, United States: The Southern Baptist Theological Seminary, Ph.D., 1987), 45.
58 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 48-53.
59 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 139-149.
60 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 54.
61 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 151-152.
62 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 54.

1.5.2. Boston ve 6 Farklı Kampanya

1949'da ulusal şöhreti artmaya başladıktan sonra her yerden davet almaya başlayan Billy, Aralık 1949'da Boston'dan başlayarak 1 yıl içinde 6 kampanya düzenlemiş ve bu süre içerisinde 24 hafta boyunca geceli gündüzlü vaazlar vermiştir. Güney Carolina'nın Columbia şehrinde, Yeni İngiltere eyaletlerinde, Portland, Oregon'da, Minneapolis, Minnesota'da ve son olarak Atlanta, Georgia'da vaazlar vermiştir. Bu yıl içerisinde Billy, 1,7 milyon kişiye vaaz etmiş, bu arada Portland ve Atlanta'da her birinde yarım milyon kişiye ulaşmış ve altı Haçlı Seferi'nde 43 binden fazla kişi Hıristiyanlığı kabul etmiştir.[63]

Billy'nin Güney Carolina'daki vaazına aralarında Vali J. Storm Thurmond ve eski Dışişleri Bakanı James F. Byrnes'in de bulunduğu 40 binden fazla kişi katılmış, seyirciler stadyuma sığmamıştır. Bu Billy'nin bu zamana kadar topladığı en büyük kalabalık olmuştur. Vaazda günahkâr Amerika'daki dürüst olanlar dışındaki herkes için bir kıyamet günü uyarısında bulunmuş, toplantı başlamadan önce 2 binden fazla kişi tribünlerden dışarı çıkmış, Billy'nin önünde diz çökmüş ve İsa adına karar vermiştir.[64]

1.5.3. Billy Graham Evangelistic Association

Dergilerin ve radyo programlarının Tanrı sözlerini insanlara yaymada ne kadar etkili bir rol oynadığını Los Angeles'ta iyice kavramış olan Billy, Portland vaazında kalabalığa bir radyo programı için 25.000$ toplaması gerektiğinden bahsetmiştir. O gece istenilen tam para miktarına ulaşılmış, bu parayı bankaya yatırmak için Billy Graham Evangelistic Association (Billy Graham Evanjelist Derneği / BGEA) kurulmuştur. Ardından bu para söylenildiği üzere radyo programı için Atlanta'da kullanılmış, 5 Kasım 1950'den itibaren *The Hour of Decision* adlı radyo programı ABC yayın ağı üzerinde 150 istasyonda canlı olarak yayınlanmıştır.[65] Devamında, Billy dikkate değer bir popüler takdir kazanmış, evanjelik çevrelerde saygı görmüş ve Finney, Moody ve Sunday gibi hizmetini finanse etmede zorluk çekmeyeceğini göstermiştir.[66] Yine bu yılda annesiyle aynı ismi taşıyan kızı Ruth Graham doğmuştur.[67]

---

63 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 58.
64 Time Inc, *LIFE* (Time Inc, 1950), 55.
65 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 60.
66 William Martin, *A Prophet with Honor: The Billy Graham Story* (Grand Rapids, US: Zondervan, 2018), 171.
67 "Biography".

1951 yılında Billy'nin tabiriyle "ilk Hıristiyan Western Film" olan Mr. Texas'ı yazıp seyirciye sunmuşlardır. Her ne kadar amatörce bir film olsa da insanları etkilemeyi başarmış ve ilk defa vaaz sırasında izletildiğinde Hıristiyan davetine 500 kişi yanıt vermiştir.[68]

Kampanyalar büyümeye başladıkça Billy'nin var olan ekibinde de artış olmuştur. Vakıf sayesinde insanlar daha resmi unvanlarla varlık gösterebilmiştir. Dawson Trotman, 1951 Seattle kampanyası sırasında danışmanlık ve takip programları konusunda yardımcı olmak için gelmiştir. Dawson, Graham hizmetinin ayrılmaz bir parçası haline gelecek etkili takip yöntemlerinin geliştirilmesinde kritik bir rol oynamıştır. Görevlerin bireysel güçlere göre dağıtılmasının önemini fark eden Dawson, Billy'nin platform vaaz verme yeteneğine odaklanmasını ve diğerlerinin danışmanlığı ele almasını teşvik etmiştir. Bu ders Billy'ye diğerlerinin yeteneklerini tanıma ve kullanma değerini öğretmiştir. Güney Karolina'daki Columbia'da gruba katılan Willis, önde gelen vaizler için kampanyalar düzenleme konusunda zengin bir deneyimle gelmiştir. Willis'in rehberliğinde ekip "kampanyaları" "Haçlı Seferleri'ne" dönüştürmüş ve yerel kiliselerle yakın iş birliğini önceliklendirmiştir. O, Haçlı Seferleri için kapsamlı hazırlıkları ve etkili vaazcılığın temel rolüne dikkat çekerek kiliselerin Hıristiyanlık için topluluklarına katılmasının temelini atmıştır. Kanadalı çok yönlü bir konser piyanisti olan Tedd Smith, müzikle ilgili Cliff Barrows ve George Beverly Shea'ya destek olmak için Columbia'daki Billy'nin ekibine katılmıştır. Müzikal katkılarının yanı sıra Tedd, Billy'nin sekreterliğini üstlenmiş ve bu da uzun süren daktilo görevlerini içermiştir.[69]

Billy'nin ününden ailesi ve yaşadığı ev de etkilenmiş, Billy farklı yerlerde icra ettiği vaaz kampanyalarında olmasına rağmen evi turist akınlarının odak noktası haline gelmiştir. Bir yerden sonra rahatsızlık veren bu olay sebebiyle dağda, gözlemcilerin ulaşamayacağı bir yerde arazi satın alıp bir ev inşa etmişler ve burada yaşamaya başlamışlardır. Her ne kadar göz önünde bir hayat yaşasa da şahsî hayatını "özel" olarak tutabilmeyi amaçlamış, çocuklarının "normal" birer çocukluk geçirebilmesi amacıyla küçükken onları vaazlarına götürmek amacıyla gezdirmemiş ve basından uzak tutmuştur.[70]

---

68 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 166-167.
69 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 64.
70 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 66-72.

1.5.4. Kore

Billy 1952 yılında Kore Savaşı sırasında askerlere motivasyon ve misyonerlik amacıyla Noel'i Kore'de geçirmiştir. Japonya aktarmalı yolculuğunda Japonya'da da vaazlar vermiştir. Tokyo'ya vardıktan sadece iki veya üç gün sonra, Birleşmiş Milletler ve ABD Ordusu'nun Uzak Doğu'daki komutanı General Mark Clark görüşmek için kendisini davet etmiştir. General Billy'ye ününü duyduğunu belirtmiş ve tümgeneral rütbesiyle ödüllendirmiş, ondan tüm askeri bölgeleri ziyaret etmesini istemiş ve ihtiyacı olan her şeyi sağlayacağına dair söz vermiştir. Devamında Kore'ye geçen Billy, birtakım hayati tehlikeler atlatmış, maneviyatını burada epeyce güçlendirdiğini belirtmiştir. Öyle ki buradaki misyonerlerin kendinden çok daha cesur, vatanından ayrılmış ve Mesih'in mesajı için cephelerdeki askerler gibi savaşan kimseler olduğunu görmüş ve bu sayede hem umutla dolmuş hem de kendini daha küçük hissetmiştir. Billy, gördüklerini günlüğüne kaydederken Amerikan liderlerinden bazılarının bu ülkenin korkunç acıları ve ölümleri için Tanrı'ya hesap vereceklerini belirtmiştir. Kaybettikleri her askerin ve ölen veya cinayete kurban giden her sivilin barış masalarında Amerika'yı satan adamların skandal kararlarının sonucu olduğuna inandığını da yazdığı günlüğüne eklemiştir. Burada her gece belli başlı askerî kamplarda vaazlar vermiş, askerlere vaazlar için özel izinler çıkartılmıştır. Kore'de Billy'ye çok iyi bakılmış, savaşın kötü atmosferinde bir şekilde vaazlarını yapabilmiş ve var olan duygusal ortamda insanları etkilemeyi başarmıştır.[71] Yine bu yılda oğlu Franklin Graham 14 Temmuz'da doğmuştur.[72]

1.5.5. Londra Haçlı Seferi

Billy Mart-Mayıs 1954'te 3 aylık Londra seferine çıkmıştır. Graham Londra Haçlı Seferi'ne adeta bir savaşa girer gibi hazırlanmıştır. İngiltere'deki *Youth for Christ* mitinglerinde tanıştığı birçok kişiyle iletişime geçerek desteklerini sağlamıştır. Toplantılarının Londra'nın normalde reklamın gürültüsü içinde kaybolmaması için büyük bir tanıtım kampanyasının gerekliliğine inanmış, bu nedenle dikkat çekmek için diğer eğlence ortamlarını gölgede bırakacak bir blitz[73] düzenlemiştir. Takım, 10 bin basın

---

[71] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 179-189.

[72] "Biography: Franklin Graham", *Samaritan's Purse* (Erişim 07 Mayıs 2024).

[73] "Blitz" kelimesi, II. Dünya Savaşı sırasında Almanya'nın Birleşik Krallık'a yaptığı yoğun hava bombardımanını ifade eden bir terimdir. Almanca "Blitzkrieg" (yıldırım savaşı) kelimesinden türemiştir ve hızlı, yoğun saldırıları ifade eder. İlerleyen dönemlerde ise blitz kelimesi anlamına ek

duyurusu, 30 bin poster ve otobüslerin yanlarına "Billy Graham'ı Dinleyin!" mesajıyla reklamlar üretmiştir. Mesajın yayılması için ayrılan bütçe 50 bin doları aşmıştır.[74] ABD'de Minneapolis ofisinde İngiltere'den habersiz birisi bir broşür taslağında *"Hitler'in bombalarının yapamadığını, sosyalizmin, beraberindeki kötülüklerle birlikte kısa sürede gerçekleştirdiğini"* yazmış, bu her ne kadar Amerika'da bir olay olmasa da, İngiliz bir taraftarın hemen dikkatini çekmiştir. İngiltere için bunu "*sekülerlik*" olarak değiştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Her ne kadar düzeltmeler yapılmış olsa da bir şekilde bu İngiliz basınının önüne düşmüştür. O zaman Britanya'da Sosyalist terimi İngiltere İşçi Partisi ile birebir eş göründüğünden gazeteler de bu kelimeyi direkt parti olarak algılayarak yazmışlardır. Hatta İşçi Partisi tarafında olan bazı piskoposlar Billy'yi tövbe etmeye çağırmıştır. Basın, Haçlı Seferi boyunca ısrarla eleştirilerine devam etmiş ancak röportajlar ve basın toplantılarından sonra, bazı muhabirler zorlayıcı ve düşmanca sorularına karşılık Amerikalı vaizin yetenek ve sabrını isteksizce kabul etmeye başlamıştır.[75]

Tüm bunlara rağmen Waterloo İstasyonu'nda trenden indiğinde devasa bir kalabalık Billy ve eşi Ruth'u karşılamıştır. Haçlı seferi yürütme komitesi, Kuzey Londra'daki Harringay Arena'yı üç ay boyunca kiralamış ve her gece 1 Mart'tan 22 Mayıs'a kadar orada toplantılar yapılmıştır. Arena inanılmaz derecede kalabalıkla dolmuş, yerel halk dahi alışık olmadığı bir kalabalıkla karşı karşıya kalmıştır. Devamında Hydre Park'ta açık hava mitingi ve Londra'nın en büyük iki stadyumu Wembley ve White City'de vaazlar yapılmıştır. İngiltere'nin gördüğü en büyük dinî toplantıyı Billy yapmıştır. Bu üç aylık süre içerisinde 2 milyondan fazla kişi Billy'nin vaazını dinlemiş, 38 binden fazla kişi de Hıristiyanlığı seçmiştir. Billy'nin olağanüstü kabul edilen bu başarısıyla birlikte kendisi artık küresel çapta misyoner vaiz olarak kabul edilmiştir. Dönüş gününde Winston Churchill'in daveti üzerine onunla buluşmuş, kırk dakikalık kapalı bir toplantının ardından yola koyulmuştur.[76]

---

olarak hızlı, yoğun, dikkat çekici reklam kampanyalarını ifade etmede de kullanılmıştır. Bu sebeple özellikle Londra seferi özelinde diğer etkinlikleri bastıracak şekilde devasa reklam etkinlikleri düzenlendiğinden blitz kelimesi kullanılmıştır.

74 Bruns, *Billy Graham*, 68.

75 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 73-75.

76 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 75-82.

22 Mayıs 1954'te Londra seyahatinin son gününün hemen ardından takımıyla Glasgow'a kısa bir gezi düzenleyip hem dinlenmiş hem de seneye yapacak oldukları seyahatleri planlamaya başlamışlardır. Tilbury limanından hareketle gemiyle İsveç'e geçmişler ve yoğun tempo öncesi burada son kararları almışlardır. Jerry Beavan ve Wheaton College günlerinden bir arkadaşı olan Bob Evans, birkaç yıl önce Avrupa'yı yakından tanıyan ve Greater Europe Mission'ı kuran biri olarak bir dizi oldukça mütevazı toplantı düzenlemek için bir plan hazırlamışlardır. Bu programların çoğu, Avrupa İncil Birliği adlı yeni bir grup tarafından desteklenen tek günlük toplantılar şeklinde olmasına karşın Londra'dan gelen yoğun medya ilgisi her şeyi değiştirmiştir. Seçilen mekanların beklenen kalabalıkları karşılayamayacağı aşikâr olmuştur. Dolayısıyla, katılımcılara uygun en büyük mekanlara geçmek zorunda kalmışlardır.[77]

1.5.6. Avrupa Turu

1.5.6.1. Helsinki

16 Haziran'da Helsinki ile hızlı Avrupa turu başlamıştır. Binlerce kişi limanda Billy'yi karşılamış, yerel radyo ağları Billy'nin selamlarını ülkeye iletmiştir. Ertesi gün 30 bin kişi şehrin Olimpik Stadyumu'nda Billy'nin vaazı için toplanmıştır.[78]

1.5.6.2. Stockholm

Helsinki'nin ardından tur Stockholm ile devam etmiş, burada da basının çeşitli olarak 45 bin ila 100 bin olarak tahmin ettiği büyük bir kalabalık Skansen Parkı'nı doldurmuştur. Ertesi akşam şehrin stadyumunda ikinci bir miting gerçekleşmiş, pek çok insan yer bulamadığı için girememiştir. Bununla birlikte Billy şehrin tepkisinden memnun olduğunu söylemekle beraber, sekülerizm fikrinin birçok İsveçlinin kalplerine ve zihinlerine sıkıca yerleştiğini hissettiğini belirtmiştir.[79]

1.5.6.3. Kopenhag

Billy ve ekibi 21 Haziran'da Stockholm'den Kopenhag'a uçmuşlardır. O dönemde Danimarka nüfusunun ufak bir yüzdesi kiliselere gidiyordu. Buradaki rahiplerin pasif tutumlarından rahatsız olduğunu belirten Billy halka vaazdan önce rahiplerle bir toplantı yapmış, *"Müjdeyi kitlelere ulaştırmak size kalmış, kiliselerinizde boş koltuklarla halkın*

---

77 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 220.
78 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 221.
79 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 221-222.

size gelmesini beklemek değil! " cümlesini de burada kurmuştur. Akşam vaaz için şehrin en büyük salonunu dolduran 5000 kişi olmuştur, gece yarısına doğru ikinci bir vaaz için meydanda 15 bin kişi toplanmış, vaazdan sonra Billy'nin hayatlarını Hıristiyanlığa adamak isteyenlerin sayısını görmek için halktan mendillerini sallamalarını istediğinde etrafın adeta beyaz bir denize büründüğünü belirtmiştir. İskandinavya'dayken Helsinki, Stockholm ve Danimarka'daki toplantılara toplamda 200 bin kişinin katıldığı düşünülmektedir.[80]

1.5.6.4. Amsterdam

Billy ve ekibi 22 Haziran'da Amsterdam'a uçmuşlardır. Buradaki toplantı stadyumun 40 bin koltuğunu doldurmuştur. Cliff Barrows 2400 kişilik bir koroyu yönetmiş, Dan Piatt 1000 danışmana eğitim vermiştir. Billy bu toplantılarda halkın ona İngiltere'deki olaylı başlayan mitinglerinin reklamı sebebiyle gelmediğini anlamıştı. Avrupa halkı her ne kadar seküler yapıda olsa da Tanrı hakkında bilgileri olduğunu ve Kutsal Kitap hikayelerini de bildiklerini görmüştü. Halkın ruhani anlamda bir açlık çektiğini tam olarak burada fark etmişti.[81]

1.5.6.5. Düsseldorf / Berlin

Billy ve ekibi 23 Haziran'da Almanya'ya geçmişlerdir. Ulusal basında Billy'nin Almanya'ya gelmesi oldukça sansasyonel olmuştur. Bazıları olumlu olsa da geneli eleştirel kalıpta olmuştur. Bir gazete Billy Graham'a ilk defa "Tanrı'nın makineli tüfeği" lakabını burada takmıştır. Doğu Almanya Komünist basınında ise durum genel manada Billy'nin "Amerikan'ın Kapitalist uşağı", "açgözlü Texas petrol tüccarlarının aracı", "Stratejik Hizmetler Ofisi'nin casusu" olması yönünde olmuştur. 24 Haziran'da Düsseldorf'taki Rheinstadium'da 25 bin kişiye vaaz vermiştir.[82] Aynı günün gecesi hastalanmış ve böbrek taşı teşhisi konulmuştur. Bir sonraki mitingi Berlin Olimpiyat Stadı'nda Hitler'in miting yaptığı yerde olacağından bunu kaçıramayacağını, sedye ile dahi olsa oraya gideceğini söylemiştir. Sürekli bir yağmura rağmen 80 bin kişi stadyuma gelmiştir. Stadyumda Hitler'in mitinginden bu yana böyle bir kalabalık olmamıştır. Mesajına aynı stadyumu Hitler'in kullanımına gönderme yaparak başlamıştır: *"Başkaları*

---

80 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 222.
81 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 223.
82 Kenyon Gradert - James Strasburg, "Opinion | Billy Graham, Cold Warrior for God", *The New York Times* (23 Şubat 2018), blm. Opinion.

sizinle burada konuştu," cümlesini kurmuş devamında Kutsal Kitabı kaldırmış ve: *"Şimdi Tanrı size konuşuyor."* demiştir. Daha sonra Mark 10'da bulunan zengin genç yönetici hakkında konuşmuştur. 16 bin kişinin Hıristiyanlık davetiyesini doldurduğu bilinmektedir.[83]

1.5.6.6. Paris

Billy ve ekibi Paris'e Berlin'den birkaç gün sonra gitmişlerdir. Bir sonraki yıl için orada tam bir Haçlı Seferi planladıklarından herhangi bir halka açık toplantı yapmamışlardır ancak bir sonraki etkinlik için hazırlanmaya yardımcı olmak için kilise liderleriyle buluşmuşlardır. Billy Avrupa'yı kendi açısından özetlerken kıtadaki iki hafta süren turlarına fırtına benzetmesini yapmıştır. Her yerde gördükleri olumlu tepkileri ise sadece Tanrı'ya bağlayabileceklerini aktarmıştır. Ona göre savaşın ezici yıkımıyla birlikte sekülerizm ve rasyonalizmin tarihin en büyük katliamını önleyememesi İsa'ya yeni bir açlık yaratmıştır. İngiltere ve Kıta Avrupası'nı gelecekteki hizmetlerinin önemli bir parçası haline getirmeye de burada bu düşünceler içerisinde karar verdiklerini belirtmiştir.[84]

1.5.7. İskoçya Haçlı Seferi

1955 yılında Billy, İskoçya'ya dönerek 2,6 milyondan fazla kişinin katıldığı bir Haçlı Seferi için Büyük Britanya'ya geri dönmüş ve 52 binden fazla kişi Hıristiyanlık yolunda kararlarını vermişti. Altı hafta süren, tüm İskoçya Haçlı Seferi, Billy ve ekibinin bir ülkenin resmi kiliselerinin onayı ile toplantılar düzenlediği ilk Sefer olmuştu. 1955 Büyük Cuma, tüm İskoçya Haçlı Seferi için en büyük vaaz olmuştu. BBC, radyo ve televizyonlarda mitinge 1 saat ayırmış, 30 milyon kişilik bir izleyici kitlesine hitap etmişti. Taç giyme töreni dışında böyle bir etkinlik ve izlenme sayısı daha önce görülmemişti. İskoçya'dan ayrılmadan önce Billy Windsor Kalesi'nde vaaz vermeye ve devamında eşi Ruth ile birlikte Kraliçe Elizabeth ve Prens Philip ile yemek yemeye davet edilmiştir.[85] Billy bu yemekte, Kraliçe'ye dualarında her gün hatırlanma sözü verdiğini dile getirmiştir.[86]

---

[83] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 223-225.
[84] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 225-226.
[85] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 84.
[86] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 87-88.

1.5.8. Asya Haçlı Seferleri

Billy, 15 Ocak 1956 yılında New York'tan Hindistan'a Asya'ya Haçlı Seferleri başlatmıştır. Uzak Doğu seyahatinde halkların farklı kültürleri, hayat koşulları ve biçimleri sebebiyle Avrupa'daki vaazlarını kullanmasının etkili olmayacağının farkında olmuştur. Uçuş sırasında İsa'nın doğduğu toprakları görmek onda bir fikir uyandırmıştır. Genel manada vaazlarında İsa'nın kendinden daha esmer, bir Avrupalı olmadığını anlatarak onun Asya, Afrika ve Avrupa kesişiminde doğduğundan bahsedip, insanları bir konu üzerinde toplayabileceğini düşünmüştür: *"Size bir Amerikalıyı, İngiliz'i ya da Avrupalıyı anlatmak için burada değilim, size, Asya'da doğmuş bir Adam'dan bahsetmek için buradayım. O, Tanrı'nın tüm insanları sevdiğini göstermek için geldi. Hindistan halkını ve sizi seviyor." "İnsanların gözlerinin ışıldadığını görebiliyorduk, çünkü Hıristiyanlığın sadece Avrupalılar veya beyaz ırk için değil, İsa'nın tüm insanlar için geldiğini fark etmişlerdi."* [87]

1.5.8.1. Mumbai

Billy'nin ilk durağı olan Mumbai'de ziyaretiyle ilgisi olmayan birtakım ayaklanmalar sonucu stadyumun etrafında 2 kişi can vermiştir. Devamında 50 kişinin ölümüne sebep olan karakola atılan taşlar ve ayaklanmalarla toplantının iptal olmasının gerektiği aşikâr olmuştur. Hindistan'ın fakirliğinden aşırı etkilenen Billy, buranın Kore'den sonra gördüğü en yürek burkan yer olduğunu dile getirmiştir.[88]

1.5.8.2. Madras

Billy ve ekibinin ikinci durakları Madras'ta tüm kast sistemlerinin geçici olarak görmezden gelindiği bir ortamda 40 bin kişiye vaaz vermiştir. Toplam 3 günde Billy'yi dinleyen 100 bin kişiden 4 bini Hıristiyanlığı kabul etmiştir. Billy burada Hinduizm'i de inceleme fırsatı bulmuş, tapınakları ziyaret etmiş, yerel bir cenaze törenine katılmıştır. Gördüklerinden sonra İsa'ya bu insanları kendi yoluna çekmesi için dua ettiğini belirtmiştir. Batı dini olarak görülen Hıristiyanlığın iyice özümsenmesi için ekstra çaba sarf ettiğini nakletmiş ve bir evanjelik misyoner olarak görevini yerine getirmeyi amaçlamıştır. Buradaki binlerce Tanrı arasına İsa'yı sokmayı değil hepsinin yerine gerçek olan Tanrı'yı getirmek istediğini de belirtmiştir. Bunun da ancak misyoner olsun olmasın

[87] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 235-240.
[88] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 241-242.

örnek bir Batılı olarak yapılabileceğinin farkında olduğundan, oradaki kötü davranışlara sahip Amerikalı turistleri kınamıştır.[89]

1.5.8.3. Kattayam

Billy ve ekibi devamında Kattayam'a geçmişlerdir. Buranın nüfusu 50 bin olmasına ve bir reklam yapılmamasına karşın, ilk gece 25 bin kişi toplantıya gelmiştir. Diğer gün bu sayısı çevre yerlerden gelenlerin sayısıyla 75 bini bulmuştur. 3. Gün bu sayı 100 bin olmuştur. Buradan Palamcottah'a geçmiş, benzer sayılarda insanlara vaazlar vermiştir. Her gittiği yer bir öncekinin haberleriyle onu daha iyi karşılamış, hatta Billy bir Tanrı olarak görülmekten korkmaya başladığını ifade etmiştir. Devamında Yeni Delhi'ye geçmiş, burada da 15 bin kişi YMCA'nın arazisinde toplanmıştır. Hıristiyan hükümet lideri Sağlık Bakanı (Prenses) Rajkumari Amrit Kaur'un katılımıyla toplantılar sürdürülmüştür. Rajkumari birçok kapıyı açmış ve önemli devlet yetkilileriyle yemekler ayarlamıştır. Onun etkisiyle Başbakan Nehru ile tanışma fırsatını da yakalamıştır.[90]

Dr. Abdul Haqq, Billy'ye Hindistan'da tercümanlık yapmıştır. Böylece devam eden yıllar için de Dr. Abdul Haqq takıma yardımcı vaiz olarak katılmış ve tüm dünyada özellikle de üniversitelerde birçok hayatı etkilemiştir.[91]

1.5.8.4. Bangkok / Manila

Şubat ortasında Billy ve ekibi Hindistan'dan ayrılıp Bangkok, Tayland'daki misyonerlerle buluşmuşlardır. Devamında Manila'ya gitmişler ve saraya Başkan Magsaysay tarafından davet edilmişlerdir. Yapılan vaazda, 700 bin kişinin Protestan olduğu bir ülkede 25 bin kişilik Rzal Stadyumu dolup taşmış, Filipinler'in gördüğü en büyük Protestan destekli miting yapılmıştır. Burada Hıristiyanlığı kabul edenlerin %30unun Katolik olduğunu öğrenmişlerdir. Manila'nın Katolik Başpiskoposu mitinge gidilmemesi gerektiğini açıkladığından halkın merakının iyice artması Billy tarafından mitingin başarılı olma sebepleri arasında gösterilmiş, Hıristiyanlık içindeki ayrımdan ziyade birleşmek üzere çabalamanın gerekliliğini ifade etmiştir. O dönemde Protestanlar ve Katoliklerin birbirlerine ve ortak inançlarına karşılıklı bağlılıklarını yavaş yavaş anlamaya başladıklarını ifade etmiştir. Kendisinin Filipinler'deki deneyimiyle birlikte

89 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 242-243.
90 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 245-246.
91 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 246.

Roma Katolik Kilisesi'nin etkili olduğu diğer ülkelerdeki deneyimi tüm zamanını Haçta birleşmek yerine farklılıklarını tartışmakla geçirirlerse çoğu insanın kendilerini ciddiye almayacağını öğretmiştir.[92]

1.5.8.5. Hong Kong / Formoza / Japonya

Şubat'ın son iki haftası Hong Kong, Formoza (şimdiki Tayvan) ve Japonya'da toplantılar yapılmıştır. Taipei, Formosa'da Generalissimo ve Madam Chiang Kai-shek ile tanışan Billy, Tokyo'da da Başbakan Hatoyama ile buluşmuştur. Burada Billy'yi ağırlamak için Parlamento oturumunu yarım saat ertelemiştir.[93]

1.5.9. New York Haçlı Seferi

Billy ve ekibi Asya'nın ardından 1957 yılında New York'ta bir Haçlı Seferi düzenlemişlerdir. Haçlı Seferi altı hafta boyunca Madison Square Garden'da planlanmıştır. İnsanlar, şehrin derin beton mağaralarından akın akın Madison Square Garden'a gelerek arenada tek bir etkinlik için yeni bir katılım rekoru kırmışlardır. Billy binlerce kişinin karşısında rahatsız ve heyecanlı bir şekilde otururken bir arkadaşına eğilip korkudan ölecek gibi olduğunu söylemiştir. Her ne kadar korkmuş olsa da mikrofonun arkasına geçtiğinde bu belli olmamıştır. Enerjik bir şekilde konuşmuş öne çıkmaları için yeni iman edenlere davet vermiştir.[94] Haçlı Seferi'nin iki ay sonunda tarihi bir toplantı Yankee Stadyumu'nda gerçekleşmiş, bu toplantı Haçlı Seferi'nin doruğu olması amaçlanmıştır. Yazın en sıcak gününde stadyumun içinde 100 binden fazla kişi toplanmış, binlerce kişi ise kapılarda giriş yapmaya çalışmıştır. Yankee Stadyumu rallisinden sonra Haçlı Seferi 1 Eylül'e kadar uzatılmış ve bu son toplantı Times Meydanı'nın açık havasında gerçekleşmiştir. Bu zaman içerisinde 2,3 milyon kişi vaazları dinlemiş, 60 bin kişi Hıristiyanlığa karar vermiş ve 30 bin kişi posta yolu ile Hıristiyanlık kararını iletmiştir. New York haçlı seferi on altı hafta sonra sona ermiştir. [95] Billy'nin, gittikçe markalaşan ismini doğru hamlelerle daha da ün sahibi yapmayı başarmasının arkasında Sefer yaptığı şehri öncesinden ticari reklamlarla sarmalaması yatmıştır. New York Haçlı Seferi'ni düzenlemeden önce Houston, 650 afiş, 40 bin telefon numara kapağı, 40 bin tampon etiketi, 40 bin pencere etiketi, metro kartı alanı, 35 bin

---

92 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 247-248.
93 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 249.
94 Bruns, *Billy Graham*, 25.
95 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 91.

pencere posteri ve gazete ile radyo reklamlarını kaydetmiştir. Radyo reklamında *"gelecek yaz tatilinizi New York'ta geçirin ve Haçlı Seferi'nde zaman geçirin"* denmiştir. Hatta bir yerden sonra Billy ve ekibinin ekstra bir çaba sarf etmesine gerek kalmamış, Hıristiyan seyahat şirketleri, müşterilerini New York'a trenle seyahat etmeye ve paketin içinde Manhattan çevresinde bir tekne gezisi, Empire State Building'in tepesine tırmanış ve Madison Square Garden'daki Billy Graham Haçlı Seferi'nde bir koltuk satın almaya teşvik etmiştir.[96]

The American Broadcasting Company her cumartesi gecesi televizyonun en çok izlenen akşam saatlerinde Madison Square Garden'dan on yedi yayın yapmıştır. ABC haftalık cumartesi izleyici sayısını 7 milyon olarak tahmin etmiştir bu, bu zamana kadar Kutsal Kitap'ı dinleyen en büyük cemaati oluşturmuştur. Bu sayede 1950'lerin sonlarında çoğu Amerikalı Billy Graham'dan haberdar olmuştur. Billy, *"Bu yayınlar aracılığıyla, Madison Square Garden'da bir ömür boyu ulaşamayacağımızdan daha fazlasına ulaşıyoruz."* demiştir.[97] New York'un devamında, 1958 yılında Amerika'da sırasıyla San Francisco, Sacramento, Fresno, Santa Barbara, Los Angeles, San Diego, San Antonio, Charlotte'da Haçlı Seferleri düzenlemişlerdir. [98] Yine bu yılda oğlu Nelson Edman Graham doğmuştur.[99]

1.5.10. Avusturalya Haçlı Seferi

Şubat 1959'da Avustralya Haçlı Seferi başlamıştır. Billy ve ekibi tarafından 6 ay sürmesi planlanmıştır. Bu Sefer'de çoğu yerde olduğu gibi Billy coşkuyla karşılanmış, kiralanan stadyumlar dolup taşmış, artık adet haline gelen bir stadyum vaazı, bir de stadyum dışındakiler için yaptığı açık vaazlar tekrarlanmıştır. Yeni Zelanda'da da vaaz etmiş, tüm nüfusun beşte birinin toplantılara katıldığı kaydedilmiştir. [100]

1.5.10.1. Kraliçe Elizabeth

Billy dönüş yolunda Londra'ya gidip eşi Ruth ile buluşmuştur. Kraliçe Elizabeth kendilerinin büyük destekçisi olduğundan onları Saray'a çaya davet etmiş, Avustralya

---

[96] George Harsch, *"Puff Graham": American media, American culture and the creation of Billy Graham, 1949–1953* (Ann Arbor, United States: The University of Southern Mississippi, Ph.D., 2005), 159-160.
[97] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 92.
[98] "List of Billy Graham's Crusades", *Wikipedia*, 10 Nisan 2024.
[99] "Biography".
[100] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 299.

Seferini dinlemiş ve Billy'nin Avustralya ile ilgilenmesinden memnun olduğunu iletmiştir.[101]

1.5.11. Latin Amerika

1.5.11.1. Costa Rica

1958-1959 yıllarında Billy, yüzünü Latin Amerika tarafına çevirmiştir. Katolik-Protestan çatışmalarının burada diğer yerlerden çok daha fazla olduğunun farkındaydı ve arada bir uzlaşma olması gerektiğine dair inancı tamdı. Siyasi istikrarsızlıklar sebebiyle izin alması zor olmuş olsa da eşi Ruth'un Costa Rica'da yaşayan yakın arkadaşı Elizabeth'in eşi Ken Strachan, Güney Amerika'nın saygın Protestan liderlerden biriydi ve vaaz etmesi için sürekli Billy davet ediyordu. Bunu siyasi anlaşmazlıkların çözümü olarak değerlendiren Billy oraya gitmeyi kabul etmiştir. Ayrıca Ken de bu mezhep çatışmasının sona ermesi gerektiğine Billy kadar inanmış, bu amaç doğrultusunda çalışmalar düzenlemiş, kararlı bir evanjelist olarak tüm Güney Amerika'daki Katolik ve Protestan cemaatlerle iş birliği yapmıştır. Dolayısıyla Billy de bunu oraya açılmak için bir fırsat olarak görmüştür. Oraya gittikten sonra Billy fark etmiştir ki insanlar radyolar aracılığıyla kendisini tanımıştır. Halihazırda istemeden de olsa bir etki yapmayı başarmıştır. Vaaz sırasında katılımın farklı kaynaklarca 60 bin ila 100 bin arası olduğu söylenmiştir.[102]

1.5.11.2. Rio

Billy Rio'da Baptist Dünya İttifakı için Maracanã Stadyumu'nda kapanış konuşmasını yapmıştır, kayıtlara buradaki sayı 200 bin olarak geçmiştir. Bu bölgenin farklı etnik kökenlere sahip insanlar barındırdığının da farkında olan Billy, siyahlarla beyazlar arasında bir köprü vazifesi görmek istemiş ve bu vaazın akşamında Copacabana Oteli'nde Martin Luther King Jr.'ın babası Mike adına bir akşam yemeği vermiştir. Halihazırda Martin Luther King Jr.'ı birkaç yıldır tanıyan Billy babası Mike ile burada tanışmış, toplantıdaki diğer Baptist önemli iş adamları ve arkadaşlarına aralarındaki kuvvetli bağları gösterek adeta bir mesaj vermiştir.[103]

---

[101] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 303.
[102] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 321-322.
[103] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 323-324.

1.5.12. Evanjelik Protestanlığın Simgesi Billy Graham

Genel olarak 1950'lere bakıldığında Billy, birçok yönden Evanjelik Hıristiyanlığın simgesi haline gelmiştir. Amerikan dinî topluluğunun üst kademelerinde yer alması, 1950'lerde BGEA aracılığıyla hizmetinin kapsamını ve erişimini çeşitlendirmeye yönelik çabalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu popülarite ve önem artışı, ekibinin başarıları ve ayrıca Billy'nin geçmişin en başarılı vaizlerinin başarılı stratejilerini kullanma yeteneği ile de desteklenmiştir. Billy bu hedeflere ulaşarak ulusal ruh halini yüksek algılama yeteneğini göstermiştir. Billy'nin çoğunlukla teolojik ve politik olarak muhafazakâr beyaz Protestanlar olan dinleyicileri onu en büyük korkularının ve arzularının sözcüsü olarak benimsemişlerdir. 1950'ler boyunca dünya çapında büyük başarılar elde eden Billy, adını Amerikalıların kolektif zihnine Evanjelik Protestan Hıristiyanlığın tek başına simgesi olarak kazımıştır.[104]

1.5.13. Decision Magazine

1960 yılına gelindiğinde, BGEA çatısı altında Decision Magazine kurulmuştur. Dergi, genel bir izleyici kitlesine yönelik, Kutsal Kitap çalışmaları, Hıristiyan öğretileri, kısa haberler, kilise tarihi hikayeleri gibi konularda yazılar çıkarmak amacıyla çıkartılmıştır. İlk sayı Kasım ayında yayımlanmıştır. Daha sonra sonrasında İspanyolca, Fransızca ve Almanca sürümlerinin yanı sıra özel Avustralya ve İngiliz versiyonları da yayımlanmıştır.[105]

1.5.14. Afrika Haçlı Seferi

1958'den beri arka planda planlanan Afrika Seferi 1960 yılında başlamıştır. O günlerde Afrika büyük ekonomik ve sosyal değişim yaşıyordu. Milyonlarca insan küçük köylerden ve kabile bölgelerinden kıtanın az sayıdaki patlayan şehirlerine taşınırken eski hayat biçimleri sonsuza dek kayboluyordu. Bazı bölgelerdeki nispeten refah yeni sınıflar yeni beklentiler yaratıyordu. Eski sosyal yapılar yeni bir liderlik nesli tarafından sorgulanıyordu. O dönemde Billy'nin konuştuğu birçok bilgili insan kıta genelinde felsefi ve siyasi bir boşluk geliştiğini söylemiş ve Billy'de burada bir fırsat görmüştü.

---

[104] Aaron Kai Davis, *American Protestants and U.S. Foreign Policy Toward the Soviet Union During the Eisenhower Administration: Billy Graham, Reinhold Niebuhr, and G. Bromley Oxnam* (Ann Arbor, United States: Kansas State University, Ph.D., 2017), 70-71.

[105] Kurt A. Edwards, *Billy Graham, Elmer Gantry, and the performance of a new American revivalism* (Ann Arbor, United States, Ph.D., 2008), 63.

1.5.14.1. Liberya

Kıta genelindeki boşluğu bir fırsat bilen Billy, ilk durağı olan Liberya'ya ulaşmış ve onu aynı zamanda önde gelen bir Baptist Lideri olan başkan yardımcısı William R. Tolbert karşılamıştır. Liberya'nın başkanı William V. S. Tubman da Metodist bir Hıristiyandı. Bu sebeple ülke gezisi bizzat hükümet tarafından karşılanıyordu. Başkanlık sarayında ağırlanmışlardı ve Başkan, kendilerine halkının ruhlarının toplantıları aracılığıyla tazelenmesini umduğunu ifade etmiştir. Evanjelist misyoner Billy Graham Afrika'da Devlet Başkanı Tubman tarafından ülkenin ikinci en yüksek onuru olan "Afrika Kızıl Kurtuluşunun İnsanı Düzeni'nin Büyük Komutanı" olarak atamıştır. Billy "komutan" unvanının yanlış kullanıldığını bilmesine rağmen Tanrı'nın çağrısını takip ettiğine inandığından "insani" ve "kurtuluş" kelimelerinin kendisine çok şey ifade ettiğini belirtmiştir. Afrika'nın Komünist, İslami, Animist veya Hıristiyan olmak üzere birkaç farklı yönde hareket edebileceğinin de farkında olduğunu söylemiş ve sonuncusunu teşvik etmek üzere orada olduğunu belirtmiştir.[106]

1.5.14.2. Sıralı Vaazlar

Billy Liberya'nın devamında Gana, Nijerya ve Kongo'da vaazlar vermiş, Lagos'ta vaaz verecekken Yoruba dilindeki İncil'deki İsa'yı reddeden broşürler dağıtıldığını görmüş ve bunun Batı Afrika İslam Misyonerliğinin başından geldiğini öğrenmiştir. Devamında Müslüman lider tüm hizmetlere katılıp her ne kadar Billy'yi açık tartışmaya davet etse de bunları kabul etmemiş, kendisinin sadece İncil'i vaaz etmek için orada olduğunu söylemiştir. Buradan Rodezya'ya uçmuş sonra sırasıyla Tanganyika–Kenya, Ruanda-Urundi, Etiyopya'da vaazlarını sürdürmüşlerdir.[107] Son durakları Kahire-Mısır'da güçlü İslam etkisine rağmen hükümet toplantılarına izin vermiştir. Yasaya uygun olarak, toplantı Birleşik Presbiteryen Kilisesi'ne ait misyon mülkünde gerçekleştirilmiştir. Çadıra 10 bin kişi gelmiş, çadırı tıka basa doldurmuşlardır. Neredeyse her gittiği yerde olduğu gibi Kahire'deyken de çeşitli devlet adamları ve kilise liderleriyle tanışma fırsatı yakalamıştır. Bunlar arasında Kahire'deki Presbiteryen Kilisesi'nin moderatörü olan Dr. Wahby ve ailesi de sayılmıştır.[108]

---

[106] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 304-305.
[107] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 117.
[108] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 305-315.

1.5.14.3. Ürdün ve İsrail

Billy Mısır'dan sonra Ürdün'e gitmiştir. Burada Billy'ye göre bir yıl önceden yayılan yanlış bir söylenti vardı, o da Billy'nin Amerika'da İsrail için para topladığıydı. Dolayısıyla Ürdün'de ona karşı bir önyargı oluşmuş, kendisinin Ürdün'e girişi sıkıntıya girmişti. Kendisinden önce Ürdün'e Orta Doğu uzmanı Roy Gustafson'u göndermiş, o bir şekilde her şeyi düzenlemiş ve ülkeye girişini sağlamıştı. Amman'da genç Kral Hüseyin tarafından karşılanıp fotoğrafları manşet olarak da basılınca bu önyargı yok olmuştu. Ürdün ve İsrail'i ayıran Allenby Köprüsü'nü geçtiğinde onu karşılamak için iki yüz muhabir ve fotoğrafçı vardı. İsrail dışişleri yetkilisi kendisini heyecanla karşıladı ve Dışişleri Balkanı Golda Meir'in kendisini görmek istediğini iletmiştir. Böylece Billy basınla bir toplantı yapmadan Bakan ile görüşmeye gitmiştir. Önceki günlerde Billy'nin orada olmasından rahatsızlık duyan Jerusalem Post "Neden Billy Graham buraya proselitize etmek için geliyor?" şeklinde bir manşet attığından görüşmede İsrail tarafı da temkinli davranmak istemiş ve Tel Aviv'deki bir salonun kullanılmasının istenmesinden bir tartışma çıkmıştır. Ertesi gün basın toplantısına çıkan Billy neden İsrail'de olduğunu 4 maddede özetlediğini kendisi şu şekilde anlatmıştır:

"İlk olarak, Hıristiyanlar, Müslümanlar ve Yahudiler için kutsal olan yerleri görmek, her turistin yaptığı gibi. İkinci olarak, İsrail'deki 50 bin Hıristiyana, Afrika ve diğer yerlerdeki toplantılarımız için dualar ettikleri diğer dünya kiliselerinde neler olup bittiğini bildirmek. Üçüncü olarak, Tanrı'nın sözünü tüm dünyaya vaaz etmek. -Bu, bu görevin yerine getirilmesi için ziyaret etmek istediğim tarihi ve stratejik bir bölgeydi.- Dördüncü olarak, İsrail halkına teşekkür etmek. Toplanmış basına şunları söyledim: "Toplanan basına şunu söyledim: "Hayatını bu ülkede doğup burada büyüyen bir Yahudi'ye adamış Yahudi olmayan biri olarak bana din propagandası yaptığınız için teşekkür etmek istiyorum. Millet olduğunuz için size teşekkür etmek istiyorum. İsa, Tanrı'nın ilahi planı uyarınca bu dünyaya onun aracılığıyla getirildi. Ve bu dünyada yaşayan bir adam olarak Tanrı olduğunu iddia eden bir Yahudi'ye hayatımı veren biri olarak size teşekkür etmek istiyorum. dedim, dünya çapında paylaştığımız umut mesajı buydu. Basın toplantısında bunu paylaşmadığımı düşünsem de bir beşinci neden daha vardı. Hep inanmışımdır ki Yahudiler, İbrani Kutsal Kitaplarını yüzyıllar boyunca korumak ve İsa'nın gelişi için yol hazırlamak için seçilmiş özel bir toplumdur."[109]

[109] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 316-318.

Bu konuşmanın ardından uzun bir sessizlik olmuştur. Ertesi gün Jerusalem Post'ta ise şunlar yazmıştır: Billy Graham kendisini proselitize ettiği için İsrail'e teşekkür ediyor."[110]

Vaazda İsa'dan Kurtarıcı ve Rab olarak bahsetmiş, yalnız hükumetin İncil için resmi bir davet yapmama isteğine de saygı göstermiştir. Vaazlarını normalde davet ile bitirmesine karşın İsrail'de vaazını toplantıyı sonlandıracağını söyleyip, Hıristiyan olmanın özel olarak ne anlama geldiğini tartışmak isteyenlerle birlikte on dakika sonra tekrar buluşacağını söylemiştir. İsa ve Pavlus'un sivil otoriteye saygılı olması ve Roma hükumetiyle çatışmaya girmemesi gibi kendisinin de bu yoldan giden bir vaiz olarak çatışmanın onun görevi olmadığını belirtmiştir.

1.5.14.4. Yurda Dönüş

Mart sonunda Amerika'ya dönmüş, Afrika ve Orta Doğu'da yirmi beş şehir ve on iki ülkede yetmiş beş köyde toplantılar içeren "Ruhlar için Safari" programını tamamlamıştır. Dönüşten yaklaşık üç ay sonra Ulusal Başkent Haçlı Seferi'ni Washington D.C.'de başlatmıştır. Pentagon'un iç avlusunda 7 bin personele vaaz vermiştir. Mesajı ise kendi ifadesiyle Afrika ve Orta Doğu boyunca ve tüm dünyada vaaz ettiği gibi "kalıcı barış için tek yolun Hıristiyanlığı takip etmek" olmuştur.[111]

1.5.15. Güney Amerika Haçlı Seferleri

Afrika'dan sonra 1962'de tekrar Güney Amerika seferlerini başlatmıştır. İlk tur bir aydan biraz daha fazla sürmüştür. Bill Brown ve Charlie Riggs düzenlemeleri yapmak ve danışman eğitim sınıfları vermek için onlardan önce gitmiştir. Onlarla birlikte çalışan Charles Ward, o zamanlar Quito-Ekvador'da yaşayan çok bilgili ve deneyimli bir misyonerdir. Chuck, Misyonerler İttifakı Misyonu (TEAM) ile misyonerlik yapmış ve daha sonra kadrolarına katılarak uzun yıllar boyunca İspanyolca konuşulan dünyanın dört bir yanında Billy'lerin temsilcisi olmuştur. İlk olarak Venezuela'ya gitmişlerdir. O sırada Güney Amerika siyasi sebeplerden dolayı iç karışıklıklar yaşıyordur. İlk vaaza 18 bin kişi katılmış, devamında Billy eyalet meclisinde hitap etmesi için davet edilmiştir. Daha konuşmalarının başlarında camlara taşlar gelmiş mermiler içeri isabet etmiş, buradan ayrılmak zorunda kalmışlardır. Devamında Kolombiya'nın Barranquilla şehrine gitmişlerdir. Normalde stadyumda olması gereken vaaz son anda belediye başkanının

[110] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 318.
[111] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 319.

etkinliği iptal etmesiyle bozulmuş olsa da yerel bir Presbiteryen okulunun arazisini temin etmişlerdir. Başkanın din özgürlüğüne karşı bir yaptırım uyguladığını düşünen yerel halk daha fazla merakla etkinliğe katılmış ve büyük bir kalabalık oluşturmuştur. Devamında Cali şehrinde vaaz vermiştir. Buradaki en önemli yardımcısı, Billy Graham Evangelistic Association (BGEA)'nın ABD'ye okutmak için bursiyer olarak getirdiği Dr. Jose Fajardo olmuştur.[112] Devamında Lima, Peru, Santiago, Şili'de toplantılar düzenlemiş, ardından Buenos Aires' geçmiştir. Gezisi ve çalışmaları bittiğinde bir Amerikan Katolik gazetesi, kendisinin Güney Amerika'da yaptıkları için bir yazı yazmış, Billy ise bu açıklamadan kendi isteklerinin anlaşıldığını düşünerek minnettar olmuştur. Yazıda Billy Graham'ın hatırladıkları kadarıyla hiçbir zaman Katolik Kilisesi'ne saldırmadığını belirtmişlerdir. Özellikle şiddetin sıklıkla hakim olduğu Güney Amerika'daki geçmiş tarih göz önüne alındığında, en ufak bir rahatsızlığın kolaylıkla öfkeyi yeniden alevlendirebileceğinin unutulmaması gerektiğini de eklemişler ve Billy Graham'ın bunu hissettiğini gördüklerini yazmışlardır.[113]

1.5.16. Chicago

Billy ve ekibi ABD'ye döndükten sonra Chicago'da etkinlik düzenlemişlerdir. Chicago'da liberal kesimin fazla oluşu ve bu insanların gazete yöneticiliği gibi önemli yerlerde oluşu, bölgesel kiliselerin de liberal oluşu kampanya reklamı açısından iyi olmamıştır. Buna rağmen ilahi kiliseler kampanyayı desteklemiş, katılım azımsanamayacak derecede çok olmuştur. Üç haftalık bir dönemde 300 bin fazla insan katılmış, 16.500 kişi Hıristiyanlığa karar vermiştir.[114]

1.5.17. Latin Amerika Haçlı Seferleri 2

1.5.1.17.1. Brezilya / Paraguay

2. Güney Amerika turu 1962 yılında başlamış, Billy'nin ilk durağı 25 Eylül'de Brezilya, San Paulo olmuştur. San Paulo Stadyumu'nda 65 bin kişiye vaaz etmiştir. Bu vaazın kendi adına en önemli tarafı babası hayatını kaybettikten sonra yaptığı ilk vaaz olmasıdır. Sao Paulo toplantılarını takiben Paraguay'ın Asunción şehri ile Arjantin'in Córdoba ve Rosario şehirlerinde bir veya iki günlük bir dizi toplantı gerçekleştirilmiştir; ardından

[112] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 320-327.
[113] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 328-330.
[114] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 331-332.

Uruguay'ın Montevideo şehrine gidilmiştir.[115] Paraguay'ın devlet başkanı olan General Alfredo Stroessner Billy Graham'ı makamında kabul etmiş, seyahat ve vaazlarını güvence altına almıştır. Fakat Paraguay'daki diğer kaynaklardan güçlü bir muhalefete maruz kalmış, yerel basını kendisini boykot etmelerini sağlamaya çalışmışlardır. Billy'nin vaazından yarım saat kadar önce kendi etkinliklerini düzenlemiş ve halkı buraya davet etmişlerdir. Yerel Haçlı Seferi Komitesi şehri Billy Graham'ın vaazının reklamlarıyla kaplamış, karşıt taraf ise uçaktan kendi afişlerini dağıtmaya hazırlanmıştı. Fakat işler karşıt komite tarafından beklenildiği gibi gitmemiş ve şehre ani bir fırtına çökmüş, uçak havalanamamış ve şehir boyunca elektrikler kesilmiştir. Devamında fırtına Billy'nin vaazına kısa bir süre kala kesilmiş böylece elektrik geri gelmiştir. Yolları kapatan ağaçlara rağmen insanlar vaaza gelmişlerdir. Çoğu kimse tarafından bu adeta Tanrı'nın seçimi olarak kabul edilmiştir.[116]

1.5.1.17.2. Arjantin

Gezinin devamında Arjantin'e geçmiş, burada Katolik öğrencilere konuşma yapmıştır. Buradan Montevideo-Paraguay'a geçmiştir. Montevideo'daki Haçlı Seferi'nin başkan yardımcısı, şehrin en büyük Metodist kilisesi olan Rahip Emilio Castro'nun papazı, kendisini şehrin önemli yerlerine götürmüştür. Buradaki gezilerinden sonra Arjantin'e geri dönmüş, gezisini Buenos Aires'teki 8 günlük Haçlı Seferi ardından bitirmiştir. 1974 yılında 5 günlük bir Rio Haçlı Seferi için daha Brezilya'ya geri dönmüştür. Çeyrek milyon kişi Maracana Stadyumu'nda toplanmış ve kapanış toplantısı devlet başkanının emriyle ülke genelinde yayınlanmıştır. Haçlı Seferi direktörü Henry Holley'e göre 50 milyon kişi programlarını izlemiştir.[117]

1.5.18. Komünist Rusya Ziyareti

Billy Graham'ın ilk Komünist kısma ayak basışı 1959 yılında, Arjantin Seferi sonrası dönüş yolunda bir ziyaret ile olmuştur. Rusya'ya Los Angelesli iş adamı arkadaşı Bill Jones ile turist olarak gitmişlerdir. Rusya'da vaaz vermemiş olsa da insanların kendini tanımasından ve bu sebeple İsa'yı bilmelerinden hoşnut olmuştur. Moskova Üniversitesi'nde öğrencilerle çay içmiş ve 8 milyon nüfusu olan bir Protestan Kilisesinde

[115] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 131.
[116] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 333-335.
[117] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 336-337.

öğrencilerle çay içmiş, 8 milyon nüfusu olan bir Protestan Kilisesinde vaazları tercümanlar aracılığıyla dinlemiştir. Burada yetkililer izin vermediği için vaaz etmemiştir. O dönemde Baptistler ve diğer Protestan mezhepler Stalin tarafından birleşmeye zorlanmış, hepsi Baptistler olarak adlandırılmıştı lakin bu Baptist Birliği içinde hâlâ teolojik gerilimler varlığını koruyordu.[118]

1960'ların ortasında ise Polonya'ya bir gezi planı düzenlemişlerdi. Bu planın içerisinde Billy'nin Polonya'da dağıtım için özel bir baskısı yapılan Peace with God adlı kitabının beş bin kopyasının yayımlanacak, II. Dünya Savaşı sırasında orada öldürülen milyonlarca insanın anısına, Auschwitz toplama kampını ziyaret edeceklerdi. Fakat işler umdukları gibi gitmedi ve Polonya hükümeti, Polonya Katolik Kilisesi ve Polonya'daki Protestan liderler arasındaki iç siyasi anlaşmazlıklar, Washington'daki Polonya Büyükelçiliği'nden vize başvurularının reddedilmesiyle sonuçlandı.[119] Temelde Polonya ziyareti Polonya'nın Hıristiyanlığı kabulünün bininci yılı kutlamaları için yapılacaktı. Bu etkinliğe katılım amacıyla Vatikan Papa VI. Paul için bir davet almaya çok fazla çaba göstermiştir. Polonyalı yetkililer ise Amerika'dan bir Protestan dinî lideri davet etme konusunda tartışmalı bir karar vermek istememişlerdir. Papa'yı da davet etmeleri gerekli görüldüğünden, her ikisini aynı anda davet etmek istememişlerdir. Dolayısıyla Billy'nin vizesi Polonya hükûmeti tarafından iptal edilmiştir.[120]

1.5.19. Yugoslavya

Billy Temmuz 1967'de teknik olarak Demir Perde'nin arkasında olmasa bile ilk kez bir Komünist ülkede, Mareşal Tito'nun Yugoslavya'sında vaaz vermiştir.[121] Zagreb'deki Katolik Kilisesi vaaz için sahip oldukları bir tarlayı tesis etmiş, platform hem Ortodoks hem Katolik liderler ile dolmuştur. Ev sahibi grubun başkanı olan Yugoslav Baptist Birliği'nin başkanı Dr. Josip Horak heyecanıyla: *"Daha önce hiç bu kadar Protestan toplanmamıştı ve bu, savaştan bu yana ilk açık hava toplantısıdır, ülkemizde böyle bir şeyin olabileceğini hayal bile edemezdik."* diyerek Billy'yi karşılamıştır. Sağanak yağmurda 7 bin kişinin katılımıyla bir vaaz gerçekleştirmiş, başka hiçbir yerde böylesi bir yağmurda böylesi bir topluluğa vaaz etmediğini belirtmiştir. Bu gezinin ardından

---

[118] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 338-340.
[119] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 343.
[120] David Aikman, *Billy Graham: His Life and Influence* (Detroit: Christian Large Print, 2010), 124.
[121] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 138.

ABD'ye döndüğünde Chicago'daki basın toplantısında kendisine yöneltilen Yugoslav yetkililerin toplantılara karşı olup olmaması sorusuna Yugoslav yasasının dini belli mülklerde ve özel yollarla yaşanmasını meşru kıldığından bahsederek cevap vermiş, Rusya'da bunu yapmak isteyip istememesi sorulunca da eğer izin verilirse isteyeceğini belirtmiş ve o ülkede tarihin görüleceği en büyük dinî uyanışı görebileceklerinden bahsetmiştir. Yugoslavya Billy'nin gözünü Doğu Avrupa'ya çevirmesini sağlamıştır. Tanrı'nın kendilerine Yugoslavya'da bereket verdiğini hissettiğini böylece Tanrı'nın Kelamını ateist Komünizmin kalesinde daha da derine nüfuz ettirmek için daha fazla isteklendirdiğini belirtmiştir. Programları yıllar önceden dolmuş olsa bile kalbini Doğu Avrupa'da vaaz verme olasılığına dair sürekli açık tuttuğunu ifade etmiştir. Bunlarla beraber bu ülkelerdeki siyasi iklimin değişeceğine dair umutlarının da çok az olduğunu ve yapabilecekleri tek şeyin dua etmek olduğunu da kabul etmiştir.[122]

1.5.20. Miami Rock Fest

Billy 1969 yılında Miami Rock Festivali'ne konser organizatörü Norman Johnson tarafından davet edilmiş, burada önce gençlerin arasına karışarak etrafı incelemiş, gençlerin manevi boşluklarını farklı şekillerle doldurmaya çalıştığını görmüş, ardından konser alanında bir vaaz vermiştir. 1960'ların sonu Vietnam Savaşı'nı protesto eden çok sayıda üniversite öğrencisi bulunmaktaydı. Ülke savaş, ekonomi, sosyal hayatın hızla değişmesi ve kültürel farklılıklar sebebiyle olması gerekenden daha karışık bir vaziyetteydi. Sahnede iyi karşılanmayacağını düşünen Billy kendisini gören gençlerin alkış tutmasına şaşırmıştır. Gençlere Hıristiyanlığın gerçekte ne olduğunu anlatmış ve aslında İsa'nın da kendi toplumunda bir asi olduğunu söylemiştir. O vaazdan sonra 350 genç Hıristiyan olmuş ve 2000 adet Yeni Ahit dağıtılmıştır. Billy bu alışılagelmedik etkinliğin ardından, gençlerle konuşmanın aslında ne kadar etkili olduğunu görmüş, ülke geneline yayılan manevi açlığı bu şekilde kapatabileceğini düşünerek ileride yapacağı üniversite toplantılarına daha çok önem vermiştir.[123]

1.5.21. İngiltere / İrlanda

Billy 1972 yılında İngiltere'de vaaz verdikten sonra İrlanda'ya geçmiş, burada çoğunluğun Katolik olması ve bazı politik nedenlerle bir Haçlı Seferi düzenleyememiştir.

---

[122] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 344-345.
[123] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 372-374.

Bunun yerine kiliselerde toplantılar düzenlemiş halkın arasında dolaşmış Katolik insanlarla bireysel görüşmeler yapmış gezerken gördüğü barlara uğrayıp insanlara İsa'nın onları sevdiğiyle ilgili konuşmalar yapmıştır. Beklenilen kötü karşılama yerine meraklı gözler bulmaları Billy'yi sevindirmiştir. Belfast'tayken kendisine yakın bir alanda canlı bomba taşıyan teröristler bir alanı patlatmış ve kendisi de olay yerine giderek o sırada canlarını veren sivil halkın yanında olmuştur. Buradan Dublin'e geçmiştir. 2 bin davetli akşam toplantısına Royal Dublin Konser Salonu'na gelmiş ve ertesi sabah 450 kişilik bir kahvaltıya Baş Yargıç O'Dalaigh başkanlık etmiştir. Milltown Park'ta, İrlanda'daki Cizvit düzeninin merkezinde olan bir toplantıda tüm mezheplerden din adamlarını bir araya getirmiştir. Dublin'deyken IRA'nın resmi kanadı ile gizli bir toplantı da yapmış, IRA lideri kendisine ülkedeki iç çatışmanın tarihinden bahsetmiş, Billy de kendisinin Hıristiyanlık tecrübelerini ve liderin Kuzey İrlanda halkına ne şekilde iyileştirme getirebileceğinden bahsetmiştir.[124]

1.5.22. Güney Afrika

1.5.22.1. Durban

Billy İrlanda'dan sonra Güney Afrika'ya gitmiştir. Buraya daha önceden gelmek istese de, ülkenin katı ırk ayrımcılığı sebebiyle dinleyicilerini ayırmak zorunda olduğunu bildiğinden yapamamıştır. Fakat 1973 yılında African Eterprise / Afrika Kuruluşu'nun kurucusu olan dostu Michael Cassidy ülkenin politikasında bazı değişiklikler keşfetmiş, en sonunda Güney Afrika'daki tüm Protestanları kapsayan bir konferansta Billy Graham'ın konuşmasını ayarlamıştır. 13 Mart'ta South African Congress on Mission and Evangelism / Güney Afrika Misyon ve Vaaz Kongresi Durban'da on gün boyunca toplanmıştır. Burada bir otelde ırk ayrımı fark etmeksizin 700 kişilik bir grup kalmış, kimilerine göre bu o zamana kadar yapılmış en büyük ırk karışımı toplantı olmuştur.[125]

Başlangıçta konferans konuşması olarak planlanan etkinlik Cassidy'nin çalışmaları sonucu entegre bir vaaz etkinliğine dönüştürülmüştür. Aynı hafta 17 Mart günü Kings Park Ragbi Stadyumu'nu 45 bin kişi doldurmuştu ve bu sayının yarısı beyaz olmayanlardan oluşuyordu. *"Hıristiyanlık beyaz adamın dini değil ve hiç kimse size bu dini beyaz veya siyah olarak tanımlayamaz. Mesih herkesin hakkıdır!"* Billy kendi

[124] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 379-381.
[125] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 381.

ifadelerince insan duygularının en derin ihtiyaçlarına yönelik olarak Mesih'i anlatmaya devam etmiştir. Yerel gazeteler bu etkinliğin en büyük çok ırklı kalabalığı içerdiğini yazmıştır.[126]

1.5.22.2. Johannesburg

25 Mart Pazar günü Johannesburg'da yapılan vaaz, Durban'ın rekorunu da kırmayı başarmıştır. 60 bin kişi Wanderes Stadyumu'nu doldurmuştur. Tüm program ülke hükümeti tarafından radyolarda İngilizce ve Afrikanca yayınlanmıştır. Billy burada Apartheid sistemin üstünde çalışılamayacağını ve Hıristiyan olmadığını tam anlamıyla ikna olduğunu belirtmiştir. Fakat buradaki sorunun da bir anda çözülemeyeceğinin farkında olduğundan bu vaazı bir başlangıç olarak kabul etmiş ve Tanrıya bu fırsattan dolayı şükretmiştir.[127]

1.5.23. Doğu Avrupa Seferleri

Billy 1977 yılında, tüm siyasi zorluklarla birlikte, Doğu Avrupa seferleri başlamıştır. Billy'nin dostları Dave Foster, Alex Walter Smyth ve Macar asıllı Dr. Alexander S. Haraszti[128] gibi isimlerin bu sefer için çok yardımı dokunmuştur. Walter ve Alex ziyaretten önceki gün Budapeşte'deki son işlemleri halletmiş, Billy ve küçük ekibi de Viyana'da son hazırlıklar için toplanmıştır. Macar yetkililer yabancı bir vaizin ülkede vaaz vermesine çok temkinle yaklaşıyorlardı ve yerel kilise yetkililerinin de hükümete danışmadan böyle bir rıza göstermeye hakları yoktu. Billy ise tüm dünyada yaptığı şekliyle vaaz edeceğinin ve siyasi – politik konulara girmeyeceğinin teminatını vermiştir. Kalacağı otellerde yerel hükümetlerce dinlenilebileceğinin uyarılarıyla beraber Macaristan'a varmış ve otele yerleşmiştir.[129]

1.5.23.1. Budapeşte

İlk toplantı Budapeşte'deki bir Baptist kilisesinde gerçekleşmiş ve yaptığı vaazlar sayısız kişisel kaset çalarlara kaydedilmiştir. 4 Eylül günü, Budapeşte dışındaki Baptistlerin işlettiği Tahi Gençlik Kampı'nda bir toplantı düzenlemişlerdir: Yetkililer hiçbir resmi duyuruya izin vermemesiyle birlikte katılımın 2 bin civarı olacağını düşünmüş olsalar da

[126] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 381.
[127] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 382.
[128] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 138.
[129] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 420-421.

herkesi şaşkına uğratacak şekilde katılım yetkililere göre 15 bin, polis raporlarına göre ise 30 bin olmuştur. Billy bu topluluğa kendi en önemli gördüğü şekilde insanlığın günah ve yargıdan kurtarıcı bir Kurtarıcıya ve Tanrı'nın bu kurtuluş için sevgi dolu sağlayışına dair basit bir beyanı vaaz etmiştir. Yuhanna 3:16'yı güçlü bir şekilde kullanmıştır. Davet'i sunduğunda ise yüzlerce kişi elini kaldırmıştır. Bir diğer vurgusu ise milletler arası bir anlayış köprüsü kurma çabası olmuştur. Bunu da resim ve sanat gibi güzelliklerle birlikte asıl olarak Hıristiyanlığın ve İsa'nın kucaklayıcılığıyla yapılabileceğinin altını çizmiştir. Hatta bu fikrini birkaç yetkiliye de anlatma imkânı bulmuş, Başbakan yardımcısı Billy'ye açıkça kilisenin birleşik ve ahlaki bir toplumun inşasına yardımcı olabileceğini kabul ettiğini söylemiştir. Bu ziyaret, sadece Sovyet bloku ülkelerine girişle kalmamış aynı zamanda otoriter Komünist hükümetlerle çalışmanın kültürüne ve yollarına da bir başlangıç olmuştur.[130]

1.5.23.2. Polonya

Macaristan'dan bir yıl sonra, Protestanları temsil eden Polonya Ekümenik Konseyi Billy'yi Polonya'ya davet etmiştir. Yinelenen zorlu siyasi süreçler, alınan izinler ve vaazların anti-Katolik ya da siyasi olmayacağıyla ilgili verilen sözlerin ardından Polonya seferi başlamıştır.[131] Burada farklı şehirlerin Katolik Kiliselerinde konuşmuştur. 2. Dünya Savaşı'ndan kalan yerleri de ziyaret etmiş, Kara Meryem Ana heykeline gitmiş ve Yahudi toplama kamplarını görmüştür.[132]

1.5.23.3. Akademik Davet

Hem Macaristan hem de Polonya, Billy'yi akademik ödüller vermek için tekrar ülkelerine davet etmiştir. Varşova'da Fahri Teoloji Doktoru unvanı almıştır. Debrecen şehrinde Reform Teoloji Akademisi tarafından fahri doktora verilmiştir. Burası 1538'de kurulan ilk Protestan Üniversite olmasından dolayı önemlilik arz etmektedir. Seyirciler arasında birkaç Katolik siyasi yetkili de bulunmuştur. Macaristan'dan sonra Vatikan'a geçmiştir. Burada Papa John Paul II ile görüşmüştür.[133]

---

130 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 421-423.
131 Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 140.
132 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 423-429.
133 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 429-431.

1.5.24. Moskova Ortodoks Etkinliği

Rus Ortodoks Kilisesi 1982'de "Nükleer Felaketten Kutsal Hayatı Kurtarma İçin Dünya Dini Çalışanlar Konferansı" adını verdiği bir etkinlik planlamıştır. Mayısta düzenlenecek bu etkinlik kilisenin sponsorluğunda uluslararası bir barış konferansı olmuştur. Moskova'ya Hıristiyanlıkla sınırlı olmayan tüm büyük dünya dinlerinden yüzlerce temsilciyi çekmesi planlanmıştı. Toplantıya Billy de davet edilmiştir. Fakat bu davet ciddi sorunlar içermekteydi. Doğu Avrupa'daki barış konferansları genel manada Sovyet propagandası için açık bir platform olarak görülmekteydi. Anti-Amerikan bir politika içerisinde Sovyet politikalarını eleştirisiz şekilde destekliyorlardı. Dolayısıyla bu toplantıdan da aynı şeyi bekleyen Billy, eğer bu daveti kabul ederse Komünist propagandasının bir aracı olmaktan çekiniyordu. Alex bu durum için bir görüşme yapmış ve üç ana noktayı müzakere etmiştir. Birincisi, Billy'nin davete katılması durumunda delege olarak değil gözlemci olarak katılmasını istemiş, böylece olası bir propaganda durumunda onun ismi geçmemiş olacaktı. İkincisi, konferansta konuşurken istediği bir konuda tamamen özgür olacağının garantisinin verilmesini istemiştir. Bu başlık da önceden "Nükleer Bir Çağda Hıristiyan İnanç ve Barış" olarak belirlenmiştir. Üçüncüsü de konferansta konuşmanın yanı sıra bir Ortodoks ve bir Baptist kilisesi olmak üzere iki Moskova kilisesinde vaaz vermesini istemiş, Sovyet tarafı bunu da kabul etmiştir. Bu tavizler sonucunda bile Billy diğer vaazları kadar rahat olmamıştır. Durumu eski Başkan Richard Nixon'la görüşmüş, Nixon kendisine konferanstaki varlığının Komünistlerce propaganda amacıyla kullanılacağının aşikâr olduğunu söylemesiyle beraber oraya katabileceği değer sebebiyle kesinlikle katılmasını önermiştir. BGEA yönetim kurulu üyelerinden bazıları katılmamasını önermiş olsa da kendisine İsa'nın yön verdiğine dair inancıyla hareket etmiş, bir de eğer bu daveti reddederse bir daha Sovyetler Birliği veya Doğu Avrupa'nın herhangi bir yerinde bir vaaz veremeyeceğinden neredeyse emin olmuştur. Sovyetler bu redde kızacaklarından ve bir daha davet alamayacağını düşünmüştür. Dolayısıyla Billy son kararını konferansa katılmak olarak vermiştir. Moskova'ya vardıktan sonra pazar günü Moskova Baptist Kilisesi'nde vaaz vermiştir. Tıka basa dolu olan kilisede tercümanlığı kilise papazı olan Mikhail Zhidkov yapmıştır. Baptist Kilisesi'nin ardından hızlıca Epifani Katedrali'ne geçmişlerdir. Billy burada ilk

defa bir Ortodoks hizmeti içerisinde vaaz vermiş, bundan onur duyduğunu da dile getirmiştir.[134]

Davet edildiği barış etkinliğindeki konuşmasında konuştuğu kimselerin birçoğunun Hıristiyan asıllı olmadığını bildiğini belirtmiş, kendisinin bir Hıristiyan olarak konuştuğunu söylemiş, hayatında ve geleceğinde var olan her şeyi İsa Mesih'e borçlu olduğunu dile getirmiştir. Pasifist olmadığını tek taraflı silahlanmayı desteklemediğini, ulusların ve halkların bir saldırgan karşısında kendilerini savunma haklarının olduğunu belirtmiştir. Devamında İncil'in üç boyutlu bir barışla ilgilendiğini açıklamıştır, İsa Mesih aracılığı ile Tanrıyla barış, insanın kendi içindeki barış ve insanların birbirleriyle olan barış. Bu bağlamda gerçek barış isteniyorsa hiçbirinin göz ardı edilemeyeceğini vurgulamıştır. Silahlanma yarışının da sadece siyasi bir mesele değil aynı zamanda ahlaki ve manevi bir mesele olduğunun altını çizmiştir. Bu yüzden de Hıristiyanların Tanrı'nın kendileri için açtığı her yolda barışçıl olmaları gerektiğini, ancak kalıcı barışın da ancak Tanrı'nın krallığında olduğunu bildiklerini belirtmiştir. En son, dinî liderlerin alabileceği bir dizi adım önermiş, bir tövbe çağrısı yapmıştır: *"Ulusal veya dünya liderlerini tövbe etmeye çağırıyoruz... Bugünkü uluslararası ilişkilerin mevcut durumundan sorumlu hiçbir ulus, büyük veya küçük, suçsuz değildir.*" Etkinliğin devamında bazı konuşmacılar son derece Sovyet yanlısı tavırlar almışlar ve Amerikan hükümetinin politikalarına açıkça karşı konuşmalar yapmışlardır. Aşağılayıcı açıklamaların ortasında protesto olarak Billy çeviri kulaklığını çıkartmıştır.[135]

Billy etkinliğin konuştuğu gününün devamında SSCB Yüksek Sovyet Dış İlişkiler Komitesi Başkanı ve Politbüro üyesi Boris Ponomarev ile bir araya gelmiştir. Konferansın açıkça Amerikan karşıtı devam etmesi durumunda tüm inandırıcılığını kaybedeceğini ve Sovyet-Amerikan ilişiklerinde olumsuz bir etkiye dönüşeceğini söylemiş, ertesi gün etkinlikteki ton değişmiştir. Ponomarev Billy'ye Kremlin'i gezdirmiş, Billy ülkesini temsil için orada olmasa bile daha iyi ilişkiler için bir endişesi olduğunu belirtmiştir. Ülkeler arasındaki sorunları ve engelleri detaylı olarak tartışmışlardır.[136]

---

[134] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 439-443.
[135] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 443-446.
[136] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 446-447.

Billy'nin konferans davetini kabul etmek için koyduğu ara şartlardan biri, Sovyet Yahudi liderleriyle görüşmekti. Amerika'ya dönmeden önce Moskova'daki sinagogun baş rahibini ve diğer Yahudi liderlerini özel olarak ziyaret etmiştir.[137]

Dönüş yolunda "Din İlerlemesi için Templeton Ödülü"nü almak üzere Londra'ya geçmişlerdir. Eşiyle birlikte Buckingham Sarayı'nda karşılanmışlar, Prens Philip'in kendisinden 200 bin dolarlık bir çek almışlardır. Daha sonrasında bu çeki halihazırda karar verdikleri dünya evanjelistliği davasına harcamak istediklerinden, büyük bir kısmını ertesi yıl Amsterdam'da düzenlenen Uluslararası Gezici Evanjelistler Konferansı'na katılacak olan Üçüncü Dünya evanjelistlerine yönelik burslar ve seyahat bağışları için kullanmışlardır. Sunum töreninden sonra Sir John Templeton tarafından verilen bir akşam yemeğinin ardından Templeton Ödülü ile ilgili yaptığı bir konuşmayla birlikte New York'a doğru yola çıkmışlardır. Bu gezinin ardından Billy çok sayıda eleştiriye maruz kalmış, Sovyet sevici olarak nitelendirilmiştir. Sovyetler Birliği'ndeki kapı arkalarında yaptığı özel görüşmeleri basına açıklamaması da bu konuda üzerine gelmelerine sebep olmuştur. Yine de sonuç olarak diğer komünist ülkeler artık Kremlin'in olumsuz tepkisini almadan kendisini davet edebileceklerini göstermiş olmak Billy için büyük bir başarı olmuştur.[138]

1.5.25. Doğu Almanya

Billy 1982 yılında Doğu Almanya'ya bir vaaz görevi için gitmiştir. Kilise ve devlet yetkililerince karşılanmış ve Doğu Alman Parlamentosu Başkanı kendisini kabul etmiştir. Pazar sabahı ilk vaazını Wittenberg Şehir Kilisesi'ndeki Martin Luther'in vaaz kürsüsünden vermiştir.[139] Devamında belediye başkanı ile tarihi kasabayı gezmiştir. Wittenberg Kalesi'ni de gezmiş, Luther'in 1517'de Doksan Beş Tez'ini kapısına çivileyip Protestan Reformu başlattığı kale kilisesini de ziyaret etmiş, sohbetlerini yaptığı küçük odasıyla birlikte mezarını da görmüştür. Aynı günün akşamı Dresden'in Saksonya'daki en büyük Lutheran Haç Kilisesi'ne gitmişler ve 7 bin kişinin içeriyi doldurduğunu görmüşlerdir. Vaazın ardından izleyicilerin ilahilere coşkuyla katıldığını gözlemleyen Billy, Komünistlerin zihin ve ruh savaşını zaten kaybettiğini düşünmüştür. Davete üçte bir oranında cevap almıştır. Ertesi günü Dresden'de dünyanın en sofistike ve entelektüel

[137] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 448.
[138] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 448-450.
[139] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 141.

Lutheran organı olarak ün kazanan Saksonya Meclisi'ne hitap etmiştir. İçerideki soğuk havayı vaazıyla kırıp bütün din adamlarının öğrenmesi gereken ilk şeyin birbirlerini sevmek olduğundan bahsetmiştir. Hıristiyan sevgisinin ruhunu hissetmelerini umduğundan da bahsetmiş ve davet için teşekkür etmiştir. On binlerce Yahudi ile birlikte birçok Hıristiyanın da inançları için öldürüldüğü Sachsenhausen toplama kampını ziyaret etmiştir. Şehirleri de gezmiş birkaç kez Berlin Duvarı boyunca yolculuk yapmıştır.[140]

1.5.26. Çekoslovakya

Billy Çekoslovakya'da Prag, Brno ve Bratislava'da toplantılar düzenlemiştir. Kiliselerin ağır kısıtlamalar altında yaşadığını ilk elden görmüştür.[141] Buna rağmen Prag televizyonunda altın saatler zamanında ulusal bir program yapmıştır. Röportaj ayrıca radyoda yayınlanıp gazetelerde yer almıştır. Yerel kilise liderlerine göre daha önce Kutsal Kitap ülkede hiç bu kadar geniş çapta bir görünürlük kazanmamıştı.[142]

1.5.27. Moskova Vaazları

Billy 1984 yılında Sovyetler Birliği'nden tekrar bir davet almıştır. Siyasi çekinceleri devam etse de gitme kararı almıştır. On iki gün boyunca yirmi üç etkinlik planlanmasına rağmen dört şehirdeki kiliselerde ve diğer toplantı yerlerinde elli kez konuşmuştur. Şehirler Leningrad (şimdi St. Petersburg), Tallinn (Estonya'da), Moskova ve Novosibirsk (Sibirya'da) şeklindedir. Yanında kendisine eşlik eden ve yakın zamanda İncil hizmetine atanmış olan oğlu Franklin de olmuştur. İlk durak Leningard'da Rus Ortodoks Teoloji Akademisi'nde yaklaşık 600 öğrenci ve öğretim üyesi konferans salonunun tüm koltuklarını doldurmuştur. Bu toplantılar vaazdan çok ders niteliğinde olmuş, konuşmalarını dinleyiciye geçirme ve dinleyici beklentisi üzerine olmuştur. Kutsal Üçlü Ortodoks Katedrali'nde gezisinin ilk halka açık vaazını vermiş, başlığı da "Haç'ın İhtişamı" olmuştur. Leningard'da Yahudi liderleriyle de bir araya gelmiş ve Leningard Savaş Anıtı'nı ziyaret etmiştir.[143]

---

[140] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 450-452.
[141] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 141.
[142] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 453-454.
[143] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 457.

1.5.28. Estonya, Sibirya ve Kremlin Sarayı

Billy'nin sonraki durağı Estonya'nın yarım milyon nüfuslu başkenti Tallinn olmuştur. Burada Estonya Yüksek Sovyet Başkan Yardımcısı Bayan Meta Vannas ve diğer Presidium üyeleriyle buluşmuştur. Billy burada Tanrı'nın sevgisinden bahsettiğinde kendisine *"Komünistleri seviyor musunuz?"* şeklinde bir soru yöneltilmiş, bunu *"Evet, her birini. Ve İsa Mesih de onları seviyor."* şeklinde cevaplamıştır. Verdiği bu mesajı günün ilerleyen saatlerinde Sovyetler Birliği'nin en büyük Baptist Kilisesi olan Oleviste Baptist Kilisesi'nde vaaz etmiştir. Bu vaazda Oğlu Franklin açılış duasını yaptığı için kendisine ayrıca bir duygusal deneyim olmuştur.[144]

Tekrar Moskova'ya döndüklerinde Diriliş Katedrali'nde vaaz vermiş ve çeşitli yerlerde misyonunu ifa etmiştir. Moskova haftasından sonra Sibirya Novosibirsk'e geçmiştir.[145] Şehrin dış mahallesindeki sade yapılı bir Baptist kilisesinde 2 bin kişiye vaaz vermiştir. Birkaç gün boyunca Sibirya'da kaldıktan ve vaaz verdikten sonra Moskova'ya tekrar geri dönmüştür. Burada Yahudi liderleriyle buluşmuş ve Moskova Baş Hahamı Adolf Shayevich ile görüşmüştür. Devamında Kremlin'den gelen davete geçmiştir. 1982 yılında Billy'i karşılayan Ponoramev, kendisini tekrar karşılamıştır. Medyanın çekimden sonra dışarı çıkarılmasıyla baş başa kalmışlar, Ponomarev Sovyet dış politikası konusundaki tutumunu kırk dakika boyunca çevirmen aracılığıyla samimi fakat tavizsiz bir şekilde açıklamıştır. Ponoramev'in konuşması bittiğinde Billy, hazırladığı mektuba bağlı olarak okuyarak konuşmak yerine mektuptaki konuları kendince anlatmıştır. SSCB'ye gelme fırsatı için teşekkürle konuşmasına başlamış, gelmesindeki en temel amacının Hıristiyanlarla bir araya gelmek ve İsa Mesih'in Müjde'sini duyurmak olduğunun altını çizmiştir. İki ülke arasındaki gergin ilişkiye değinerek dünyanın geri kalanına da tehdit oluşturduklarını belirtmiştir. İki ulus arasına kültür, eğitim, ticaret ve dinî alışveriş köprüleri kurarak birbirini daha iyi tanımasını sağlayıp aralarındaki gerilimin azaltılabileceğinden bahsetmiştir. İnsan hakları konusunda da bir dizi olayı ele almıştır. SSCB'deki dindar kimselerin işlerini en iyi yapanlar olduğunu söylemiş ve içki gibi kötü alışkanlıklardan kaçınarak taşkınlık yapmayarak işlerini iyi yaptıklarını belirtmiştir. Bu sebeple de SSCB'de yeni kiliselerin açılması, Yahudi göçlerine izin verilmesi, İbranice öğrenmek isteyen Yahudilere izin verilmesi gibi konularda ısrar etmiştir. Konuşmasının

[144] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 457-458.
[145] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 144.

sonunda mektubu vermiştir. Ponomarev Billy'nin tüm konuşmasını dikkatli bir şekilde ve hoşgörüyle dinlemiş, anlattığı konuları meslektaşlarıyla tartışacağını belirtip Billy'ye geldiği için teşekkür etmiştir. [146]

Billy Moskova'da son gününün sabahında Theofanis Katedrali'nde "Yeniden Doğmuş Olmalısınız" adlı vaazını vermiştir. *"Dünyadaki en büyük ihtiyaç, insan doğasının dönüşümüdür. Arzunun, hırsın ve nefretin olmayacağı yeni bir kalbe ihtiyacımız var. Aşk, barış ve sevinçle dolu bir kalbe ihtiyacımız var, işte bu yüzden İsa dünyaya geldi."* Vaazın sonunda Patrik Billy'yi tekrar gelmesi için davet etmiştir. Havaalanına Hükümet için Din İşleri Konseyi'ni temsilen, Bakan Yardımcısı Fitsev Billy'yi uğurlamak için gelmişti. O da kendisini ülkelerine her zaman beklediklerini iletmiştir.[147]

1.5.29. Romanya

Billy 1985 yılında Romanya'da bir vaaz turu düzenlemiştir. Yedi şehir planlanan bu turda bazı duraklar 100 bin kişiyi aşan dinleyicilerle devasa kalabalıklar oluşturmuştur. Doğu Avrupa'da yaptıkları vaazlara göre en büyük kalabalıkları Romanya içermiştir. 8 Eylül Pazar günü Verona Manastırı'nda vaaz vermiştir. Romanya Ortodoks Kilisesi'nin yıllık festivallerinden biri olan bu etkinlikte etraf normal vaazlarından daha da kalabalık olmuştur. Buradan Transilvanya'nın Cluj-Napoca şehrine gitmiştir. Şehirde 15 bin kişi tarafından karşılanmıştır. 8 bin kişi vaaz için kiliseyi doldurmuş, tüm protestolara rağmen hoparlör kullanımına izin verilmemiştir. Daha ülkeye gelmeden yetkililer tarafından verilen bu hoparlör izni, şehirlerde sırasıyla geri çekilmişti. Billy yetkililerin kiliselerin doldurulamayacağından dolayı bu sözleri verdiklerini düşünmüştür. Dolup taşan insanları gördüklerinde, Kutsal Kitap'ı dinletmek istemediklerini varsaymıştır. Diğer vaazlar sırasında oluşan kalabalıklar sayesinde polis hoparlörlere el koyamamış ve aletler kullanılmıştır.[148] Hükümet ise Billy'nin ifadesiyle şaşırılacak derecede yardım etmiş, kendilerine iki uçak tayin etmiştir. Daima polis eskortları da yanlarında bulunmuştur. Timişora'ya vardıklarında katedralin önünde tahmini olarak 150 bin kişi bulunmuştur. Katedralde verilen vaazın sonrasında dışarıya çıktıklarında hoparlör tellerinin yetkililerce kesilmiş olduğunu görmek Billy ve ekibini bir hayli üzmüştü. İnsanlar hiçbir şey duymamasına rağmen dışarıda beklemişti. Kalabalık Billy'den katedralin

[146] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 458-460.
[147] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 458-463.
[148] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 146.

merdivenlerinden vaaz vermesini istese de buna izni olmadığı için yapamamıştır. Bu beklenmedik kalabalıktan sonra Billy'nin Cumhurbaşkanı Ceaușescu ile görüşmesi aniden iptal olmuş ve kendisini daha az önemli bir yetkili karşılamıştır. Billy'ye göre bu durum, Ceaușescu kendisine ev sahipliği yaparsa bazı insanların yaşanan olayları Ceaușescu'nun onayladığını düşünmesine sebep olabileceği için yaşanmıştı. Ayrıca bu kalabalık toplum tarafından onun rejimi aleyhine gizli bir gösteri olarak yorumlanırsa, yine Ceaușescu'nun başı derde girebilirdi. Dolayısıyla bu görüşme Billy'nin müdahalesi olmadan iptal edilmiştir.[149]

1.5.30. Macaristan

Billy ve ekibi Macaristan'a geldiklerinde bir ilki yaşamışlardır, 21 Eylül'de Pécs şehrinde kısıtlamasız bir açık hava Kutsal Kitap toplantısı yapmışlardır. Roma Katolik katedralinin basamaklarından vaaz vermiştir. Kalabalık kilise arsasına sığmamış, vaaz sokak boyunca sponsorların İngiltere'den getirttiği devasa bir TV ile de desteklenmiştir. Sonraki gün Budapeşte'de halka açık bir spor salonunda vaaz vermesine de izin verilmiş, bu olay Doğu Avrupa'da halka açık bir mekânın ilk kez bir dinî toplantı için kullanıldığı an olmuştur. Bütün bunlar Billy'ye göre Doğu Avrupa'da değişimin habercisi olmuştur.[150]

1.5.31. Sovyet Rusya Prens Vladimir Etkinliği

1988 yılında, bin yıl önce modern Rusya'nın kurucusu Prens Vladimir'in Hıristiyanlığı benimsemesi ve Kiev yakınındaki Dinyeper Nehri'nde tüm halkını vaftiz ettirmesini anmak amacıyla SSCB'de bir etkinlik düzenlenmiştir. Billy'de bu Ortodoks etkinliğine katılmıştır. Ona göre bir dinî yıldönümün Sovyetler Birliği'nde kutlanabilmesi şüphesiz bir şekilde değişen zamanların bir işareti olmuştur. Konuşma yaptığı kiliselerde daha önce uygulanan kısıtlamalar kaldırılmış ve içeri giremeyenlerin dinlemesi için hoparlörler kurulmuştur. Hükümet, bu etkinliği kilise tesislerine sınırlamamış, Moskova'daki Bolşoy Tiyatrosu'nu ve Kiev'deki Shevchenko Tiyatrosu'nu kullanıma açmıştır. Billy Bolşoy'da konuşmasını yaparken Raisa Gorbaçov ilk sırada oturmuştur. Böylece ilk defa dinî bir etkinlik SSCB medyasında geniş kapsamlı olarak kendine yer bulmuştur. SSCB'de verdiği vaazlar arasında en kalabalık yer Kiev'deki St. Vladimir Katedrali olmuştur. 15 bin kişi binayı doldurup dışarıya taşmıştır. Yapılan hazırlıklar sırasında katedralin

[149] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 474-477.
[150] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 477-478.

elektrik sisteminin yetmeyeceği anlaşılınca Kızıl Ordu kendi jeneratörünü kullanım için katedrale getirmiştir. Bu tür bir kilise-devlet iş birliği SSCB'de bir ilk olduğundan hem askerlerin hem halkın şaşkınlıkları Billy'ye göre gözle görülür şekilde açık olmuştur. Devamında yine Kiev'de birkaç yüz kişilik küçük bir Baptist kilisesinde binlerce kişiye - kalabalığın neredeyse tüm mahalleyi dolduracağı şekilde- vaaz vermiştir. Ardından Billy ile birlikte yaklaşık on beş kişi Ukrayna Politbüro üyeleriyle bir araya gelmiş, Başbakanla görüşmüşlerdir.[151]

1.5.32. Macaristan

Billy 1989'da tekrar bir Macaristan seyahati yapmıştır. Adeta bir mucize şeklinde nitelendirdiği Macaristan'ın en büyük açık hava stadyumunda devasa bir vaaz etkinliği düzenlemişlerdir. Tüm katılım rekorları kırılmış, tüm koltuklar dolmuş, yaklaşık 110 bin kişi katılmıştır. Etkinlikte 20 bin kişi isimlerini ve adreslerini Macar kiliselerince takip edilmek üzere kartlara yazıp vermiştir.[152]

1.5.33. Walk of Fame

15 Ekim 1989'da Billy, Hollywood Walk of Fame'de bir yıldızla onurlandırılan ilk din adamı olmuştur. Radyo, televizyon ve film aracılığıyla İncil'in hizmetkarı olarak verdiği çalışmaları nedeniyle bin dokuz yüzüncü yıldızla ödüllendirilmiştir. Bunu onuru büyük bir alçakgönüllülükle kabul etmiş ve özel anını İsa'dan bahsetmek için kullanmıştır. Burada günün birinde bir çocuğun ebeveynlerine veya büyükanne ve büyükbabasına Billy Graham'ın kim olduğunu, bu dünyada neler yaptığını soracağını hayal ettiğini anlatmış, onların da çocuğa cevap olarak Billy Graham'ın bir ünlü veya bir yıldız olmadığını ancak sadece bir vaiz olduğunu söyleyip İncil'i ona açıklayacaklarını hayal ettiğini ifade etmiştir. Birçok insanın da bu şekilde İncil ile tanışmasını umut ettiğini belirtmiştir.[153]

1.5.34. Moskova

Billy 1991 yılının temmuz ayında Moskova'ya tekrar davet edilmiş, bu sefer BGEA'nın sponsor olduğu vaazcılık eğitim konferansında başkanlık yapmıştır. Bu vaaz okulu, Billy'ye göre bu topraklar için neredeyse imkansızdı fakat Tanrı'nın isteği bu olmuştu.

---

[151] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 478-482.
[152] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 482.
[153] Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 382.

Artık buradayken eski baskıyı da hissetmemişti, sokaklarda insanlar daha rahatça dini konuşuyordu ve Billy'nin yüksek mercilerle görüşmeleri TV'de daha uzun yayınlanıyordu, Hıristiyanlık için her şey eskisinden çok daha rahattı. Billy'nin Amerika'ya geri dönmesinden 3 hafta kadar sonra sert Komünistlerce bir darbe girişimi yapılmıştır. Devamında minimum zararla bu darbe durdurulmuş ve Marksist yönetim son bulmuştur. Billy'ye göre siyasi olarak yenilenen bu topraklar aslında dinî anlamda da farklılaşmıştır. Darbenin başarısızlığının ardından Ekim 1992'de Rus kilise liderleri Moskova'da ve birkaç farklı şehirde tam ölçekli bir Haçlı Seferi düzenleme olasılığı hakkında Billy ile görüşmüşlerdir. Billy bu görüşmede aldığı teklifi seve seve kabul etmiştir. Etkinlik çok büyük çapta olduğundan[154] ve ülke daha önce böyle bir şey görmediğinden zorluklar yaşanmıştır. Çoğu kilise lideri böylesine büyüklükte organizasyonlar yapmayı bilmiyordu ve dağıtılacak broşürleri bastıracak yer bulunmakta zorlanıyordu. Gelecek vaizlerin kalabileceği yerleri ayarlamak da zordu çünkü çoğu ev hâlâ devlete aitti. Reklamcılık hâlâ başlangıç aşamalarındaydı ve konuya bilgili insan sayısı çok azdı. Yeterli tesis bulmak da zordu fakat tüm bu zorluklar bir şekilde aşılmış, 1980 Olimpiyatları için inşa edilen stadyum da bu sefer için en uygun yer olarak seçilmiştir. 3,2 milyon tane toplantıların reklamını yapan ve kısa İncil mesajları veren broşürler her Moskova posta kutusuna dağıtılmıştır. Tüm çalışmaların sonucunda, her gece stadyum kapasitesinin üstünde doluluk oranları göstermiştir, dışarıdaki insanlar devasa ekranları ayakta izlemişlerdir. Pazar günü ise tahmini 50 bin kişi içeride 20 bin kişi dışarıda vaazı dinlemiştir. Billy vaazlarında Müjde'yi oldukça açık bir şekilde dile getirmeye çalışmış, dinleyicilerin çoğunun İsa Mesih hakkında bilgisi olmadığını göz ardı etmemiştir. Kızıl Ordu Korosu "Cumhuriyetin savaş Marşı" olarak bilinen Hıristiyan ilahiyi seslendirmiştir.[155]

1.5.35. Çin

Billy 28 Nisan 1988 yılında Çin'e gitmiştir. Kendisi için Pekin merkezindeki Büyük Halk Salonu'nda akşam yemeği verilmiştir. Ziyafette Büyükelçi Zhang, Çin Budist Derneği'nin Zhao Puchu ve Büyükelçi Lord gibi isimler de yer almıştır. Tanıştırma konuşmalarında eşi Ruth için "Çin'in kızı" ve Billy için "Barış Adamı" denilmiştir. Billy burada sonraki iki buçuk hafta boyunca verdiği vaazlarda, yaptığı konuşmalarda ve

[154] Busby, *Billy Graham God's Ambassador*, 101.
[155] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 482-487.

açıklamalarda olduğu gibi, ana teması dünyada kalıcı barışın tek umudunun İsa Mesih olduğu ve aynı zamanda çarmıh aracılığıyla Tanrı ile barış olduğu konuşmasını yapmıştır.[156]

Billy, Devlet Başkanı Li Peng tarafından Lavanta Işıklı Köşk'e davet edilmiştir. Yapı eski yöneticiler zamanında Yasak Şehir olarak bilinen bölgenin köşesinde bulunmaktaydı. Billy Graham aldığı davetle ile buraya giren ikinci yabancı olmuştur. Li Peng her ne kadar Hıristiyan olmasa da halkının manevi güç kazanmasını istediğini ve ahlaki yozlaşmanın önüne geçmenin de manevi başarılarla olacağını belirterek Billy'ye ziyaretinde ve konuşmalarında bir aksaklık çıkmaması için oldukça yardım etmiştir. Billy ülke boyunca devlet adamlarıyla buluşmuş, akademiden insanlarla bir araya gelmiş ve toplantılar düzenlemiştir. Kısıtlamaya tabii tutulmadığından rahatça Kutsal Kitap'ı anlatmıştır.[157]

1.5.36. Kuzey Kore

Billy 1992 yılında Kuzey Kore'ye gitmiştir. Havaalanında birkaç kilise ve devlet yetkilisi tarafından karşılanmıştır. Kore Protestanlar Federasyonu Başkanı Kang Yong Sop kendilerini karşılama beyanını okumuş, Billy de hazırladıkları metinden cevap vermiştir. Kendisinin hükümetinin veya ulusunun bir elçisi olarak orada bulunmadığını ancak Tanrı'nın Krallığı'nın bir vatandaşı olarak geldiğini belirtmiştir. Mesih'in elçisi olarak oradaki Hıristiyan topluluğunu ziyaret etmek için geldiğini belirtmiştir. Hıristiyan kardeşleriyle birlikte olmak, onlarla dua etmek, ibadet etmek ve kiliselerinde İsa Mesih'in İncil'ini vaaz etmek için geldiğini söylemiştir. Ayrıca ziyaretinin siyasi olmadığını da açıkça belirterek, Kuzey Kore ve Amerika'nın doğal düşman olmadığını, şüphecilik ve düşmanlığın dostluk ve güvenle yer değiştirmesi gerektiğini ve bu gezinin bunun bir adımı olmasını dilediğini de eklemiştir. Konuşması aynı akşam radyolarda yayınlanmıştır. Protestan Bongsu Kilisesi'nde ve Katolik Changchung Kilisesi'nde vaaz vermiştir. Kim Il Sung Üniversitesi'nde okulun yetkililerine vaaz değil de akademik bir ders anlatacağının garantisi altında 400 kişiye "Amerikan Toplumu Üzerinde Dinin Etkisi" adlı bir ders vermiştir. Kuzey Kore Devlet Başkanı Kim Il Sung ile de buluşmuş, toplantıda Kore Protestanlar Federasyonu ve Kore Katolikler Derneği liderleri de bulunmuştur. Billy Başkan'a ABD Başkanı Bush'un selamıyla birlikte, Papa II. Jean

[156] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 527.
[157] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 528.

Paul'un detaylı bir mesajını da iletmiştir. İki taraf da ziyaretten memnun kalmış ileriye dönük yeni ziyaretlerin planları yapılmıştır.[158]

1.5.37. Güney Kore

Billy 1994'te tekrar Güney Kore'yi ziyaret etmiştir. O sırada ABD'de nükleer tesislerin ulusal denetime tabi olması gerektiğine dair bir siyaset güdülüyor, Güney Kore'ye ulaşmanın imkansızlığından dolayı global siyaset negatif yönde seyrediyordu. Billy her ne kadar böyle siyasi durumlara karışmak istemese de batı dünyasında Güney Kore Başkanı ile ciddi şekilde en iyi anlaşan kişi olduğundan bu ziyaret ona neredeyse zorunlu olmuş ve Güney Kore'ye gitmiştir. Burada üniversitede verdiği bir dersten sonra Başkan'ın daveti gelmiş, görüşmek üzere makamına gitmişlerdir. Billy kendisine verilen mesajı ilettikten sonra Billy'yi aileden biri gibi gördüğünü ileten Başkan, ABD Başkanı Clinton'a geniş çapta bir mesaj iletmesini istemiştir. Billy devamında burada Koreli bir gazetecinin hazırladığı bir röportaj için merkez televizyon stüdyosuna davet edilmiş, ülkede hiçbir dinî liderin almadığı kamuoyu dikkatini almıştır. Pyongyang'da inşa edilen üçüncü kilise binası olan Chilgol Kilisesi'nde vaaz vermiştir. Aynı hafta pazar günü öğleden sonra Büyük Halk Kütüphanesi'nin ana konferans salonunda bir konferans düzenlemiş, ülke tarihinde dinî konusu olan bir toplantının ilk defa kilise toprakları dışında yapıldığı bir konuşma olarak tarihe geçmiştir.[159]

1.5.38. Yaşlılığın Başlangıcı

Billy Amerika Birleşik Devletleri'ne döndükten sonra gücünü korumak için Haçlı Seferleri'ni önce dört güne sonra da üç güne indirmiştir. Ayrıca, Haçlı Seferleri sırasında sivil kulüpler veya rahipler gibi gruplara konuşmayı bırakmıştır. Gücünü korumak için gençlik yıllarında gelmiş olsa kabul edebileceği diğer davetleri de geri çevirmeye başlamıştır. 1998 ve 2005 arasında, bir buçuk düzine Haçlı Seferi düzenlemiştir. Bazıları Fresno ve Louisville gibi nispeten daha küçük şehirlerde; diğerleri ise San Diego, Dallas, Ottawa (Kanada) ve St. Louis gibi en büyük ve stratejik metropol alanlarda olmuştur. Bay Area Haçlı Seferi (1997), aslında San Jose, San Francisco ve Oakland'da yaklaşık bir ay boyunca bir dizi toplantıdan oluşan bir Haçlı Seferi olmuştur. Bu dönem boyunca Billy için kişisel olarak en unutulmaz evanjelist etkinliklerden kabul ettiği bir etkinlik

[158] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 537-547.
[159] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 547-551.

Albuquerque'de olmuştur. (1998) Burada oğlu Franklin ilk iki gece vaaz vermiş ve son iki toplantıda Billy konuşmuştur. Burada Franklin'in evanjelist mesajını yeni bir nesle ulaştırmak için benzersiz bir şekilde yetenekli olduğunu tekrar tekrar gördüğünü dile getirmiştir. O zamandan beri Franklin, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ve dünyanın dört bir yanındaki büyük şehirlerde evanjelist Haçlı Seferleri davetlerini kabul ederek vaaz vermeye devam etmiştir.[160] Yıl 2000 yılına geldiğinde yaşının da bir gerekliliği olarak BGEA'daki başkanlık koltuğunu kurul kararı ile oğlu Franklin Graham'a bırakmıştır.[161]

1.5.39. 11 Eylül

Billy 2001 yılında 11 Eylül saldırılarını sabah kendisini arayan bir arkadaşının uyarısı üzerine televizyonu açarak öğrenmiştir. Gelişen olaylar sonrasında, ertesi günün geç saatlerinde Beyaz Saray, Başkan'ın 14 Eylül'de "Ulusal Dua ve Anma Günü" ilan ettiğini söylemek ve Washington Ulusal Katedrali'nde o sabah düzenlenecek olan törende konuşmasını istemek üzere Billy'ye telefon etmiştir. Başkan'ın kriz zamanlarında ülkeyi dua etmeye çağırmasının doğru bir hareket olduğunu düşünerek kabul eden Billy'nin Kuzey Carolina'dan Washington'a hızlıca geçmesini sağlamak amacıyla kendisine bir uçak tahsis edilmiştir. Merkeze çok yakın olan Reagan Ulusal Havaalanı'na inişi Beyaz Saray'dan çağırılmış ve özel izinlerle yolculuk etmiş olsa dahi izin verilememiş ve Virginia kırsalında bulunan Dulles Havaalanı'na iniş sağlamıştır. İniş yaptıklarında normalde kalabalık olan bu havaalanında yoğun önlemler dolayısıyla hareket eden tek uçak Billy'ninki olmuştur. Orada bir otele yerleştikten sonra Ulusal Katedral'e giderken Beyaz Saray'a çıkan yolların hepsinin barikatlarla kapalı olduğunu, neredeyse her köşe başında silahlı askerlerin nöbet tuttuğunu görmüştür. Kendisinden sonra Başkan'ın da gelmesiyle bir dua çemberi oluşturmuşlardır. Başkan ve eski liderler, kongre üyeleri ve din adamları el ele tutuşarak Tanrı'nın bereketi, kendi dünyaları ve trajediyle sarsılmış herkes için dua ederek Tanrı'nın bilgeliğini ve cesaretini istemişlerdir.[162]

Duanın ardından yaptığı konuşmada New York ve Washington'un tüm dünyaya güzel bir örnek teşkil ettiğini ifade eden Billy polisleri ve itfaiye ekiplerini övmüştür. Bu saldırıların uluslarını bölmek üzere yapılmış olmasına karşın teröristlerin beklemediği bir

[160] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 629-630.
[161] Jerri Menges, "Finishing Well", *Decision Magazine* (01 Nisan 2018).
[162] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 573-577.

tepkiyle tüm ülkenin adeta korku ve teröre karşı bir bütün olduğunu, hatta her zamankinden daha fazla birlik içinde olduklarını belirtmiştir. Her ne olursa olsun, her zaman mutlaka bir umudun var olduğunu da belirtmiş ve tövbe ederek Tanrı'ya dönmenin gerekliliğinin altını çizmiştir. Milletinin daima sağlam temelleri sayesinde tekrar yükseleceğini, Tanrı'nın onlarla birlikte olduğunu, bu olayın kendilerine aslında hayatın ne kadar kısa ve belirsiz olduğunu hatırlattığını, ne zaman sonsuzluğa çağırılacaklarını asla bilemediklerinden daima hazırlıklı olmalarını ve Tanrı'nın yanlarında olduğunu bilerek yaşamalarını söylemiştir.[163]

1.5.40. Unutulmaz Haçlı Seferleri

Billy devamında eskisi kadar uzun vaazlar vermese de Haçlı Seferleri'ne devam etmiş, Porto Riko ve Kanada seferleri dışındakilerin hepsi ülkesinin dört bir yanında olmak üzere çeşitli Haçlı Seferleri düzenlemiştir.[164]

1.5.40.1. 2004 Los Angeles Haçlı Seferi

Billy verdiği seferlerden 2 tanesinin hafızasında diğerlerinden daha fazla öne çıktığını belirtmiştir.[165] Bu seferlerden ilki 2004 yılında yapılmış olan Los Angeles Haçlı Seferi'dir. 1949'da düzenlediği Los Angeles Seferi kamuoyunun oldukça dikkatini çekmiş ve Billy'nin şöhret sahibi olmasında epeyce yardım etmiştir. Dolayısıyla bu özel yerde bir kez daha bir sefer düzenlemek kendisinin bir isteği olmuştur. 86 yaşındayken, Pasadena, California Rose Bowl Stadyumu'nda 45 bin kişiye vaaz vermiştir. Billy'nin dünya çapındaki 416.Seferi olan California Seferi [166] 4 gün boyunca sürmüş, konuşmalar dev ekranlarda yayınlanmış, koro çeşitli şarkılar söylemiş ve adeta bir festival havası yaşanmıştır. [167] 4 Günlük bu Sefer'e toplamda 312 bin kişi katılmış, Billy'nin son günkü konuşmasını 80 binden fazla insan Rose Bowl'da canlı olarak dinlemiştir.[168] 1949 Los Angeles seferinin 55. Yıl dönümü olan bu seferde 12.500'ün üstünde insan İsa Mesih ile doğru bir ilişkide yaşamak üzere öne çıkmıştır.[169]

---

[163] Billy Graham, "In One of America's Darkest Hours, Billy Graham Encouraged the Country to Pray", *Decision Magazine* (11 Eylül 2019).
[164] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 762-763.
[165] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 630.
[166] Compiled by Ted Olsen, "Billy's Back in L.A.", *ChristianityToday.com* (01 Kasım 2004).
[167] Yazan: Larry B. Stammer, "Graham Defies Age, Ailments to Open Crusade", *Los Angeles Times* (19 Kasım 2004).
[168] "Graham Packs Rose Bowl - CBS News" (22 Kasım 2004).
[169] Menges, "Finishing Well" (01 Nisan 2018).

1.5.40.2. Greater New York Haçlı Seferi

Hafızasına kazınan ikinci Haçlı Seferi ise kendisinin son Haçlı Seferi olan Greater New York Haçlı Seferi'dir. 24-26 Haziran 2005 tarihinde yapılan bu sefer, Flushing Meadows Corona Park'ta düzenlenmiştir. Billy, nostalji için Garden'a dönmeyi umsa da beklenen kalabalığın mekânın kapasitesini aşması nedeniyle planlarını Corona Parkı'na yani 1964-1965 Dünya Fuarı'nın yapıldığı Flushing Meadow'a taşımak zorunda kalmıştır.[170] 1957 Madison Square Garden'daki New York Haçlı Seferi'nden neredeyse yarım yüzyıl sonra 90'dan fazla mezhebi temsil eden 1400 kilisenin davetiyle New York bölgesindeki 8. Ve son Haçlı Seferi'ni düzenlemiştir. Bu sefer öncesi Billy şehri 2005 yılındaki haliyle görmüş ve her şeyin hızlıca değiştiği dünyada New York'un da bir göç merkezî olduğunu fark etmiştir. Ona göre şehir ruhsal olarak da farklılıklar barındırıyordu. Şehir artık sadece birçok tarihi kiliseye sahip olmaktan çıkmış ve Amerika'nın en yaratıcı ve en hızlı büyüyen cemaatlerinden bazılarına da ev sahipliği yapmaya başlamıştı. Ayrıca 11 Eylül saldırılarının şehri ruhsal olarak halen rahatsız ettiğini fark etmiş, bu saldırının insanların kendi hayatlarını yeniden değerlendirmesine ve insan ruhunun en derin sorularına yanıt aramasına neden olduğunu gözlemlemiştir. Yalnızca 3 toplantı ve beklenmedik sıcak havalara rağmen çeyrek milyon insanın katılımını da aynı ruhsal arayışa bağlamıştır.[171]

Sefer öncesi yerel topluluklarla birlikte 4 Haziran'da yürüyüş düzenlenmiş, 11 Haziran'da ise etkinliğin olacağı parkta dua etmek üzere yüzlerce kişi toplanmıştır. 700 medya temsilcisi etkinliği ABD ve dünyanın dört bir yanındaki sayısız kişiye sunmuştur. Alana 7 büyük ekran kurulmuştur. Binlerce şapka ve gözlük katılımcılara dağıtılmıştır. Haçlı Seferi her gece Salvador, Steven Curtis Chapman, Nicole C. Mullen, Jars of Clay, Gaither Vocal Band, MercyMe ve Michael W. Smith'in yanı sıra 1.200 kişilik George Beverly Shea'nın sunumlarıyla zengin bir müzik çeşitliliğine sahne olmuştur. New York Belediye Başkanı Michael Bloomberg cumartesi akşamı kalabalığı selamlayarak şunları söylemiştir: *"Bu tarihi toplantıya ev sahipliği yapmak şehrimiz için gerçekten bir onurdur ve aynı zamanda Billy Graham'ı New York City'de ağırlamak da muazzam bir ayrıcalıktır."*[172] Sefer sırasında verdiği vaazlar 13 farklı dile çevrilmiştir. 9 binden fazla

[170] Martin, *A Prophet with Honor*, 865-870.
[171] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 630-632.
[172] Billy Graham Library, "On This Date: Billy Graham's final Crusade - New York, 2005 - The Billy Graham Library Blog", *The Billy Graham Library* (25 Haziran 2020).

insan burada Hıristiyan olmuştur.[173] BGEA büyük bir film ekranına sahip 400 kişilik bir oditoryumda her gün 12 kez Çince, Fransızca, Almanca, Japonca, Rusça ve İspanyolca dillerine çevrilen 5. Boyuttaki Adam'ı sunmuştur. 50 bin kişi Billy Graham'ın Peace With God / Tanrı ile Barış kitabını almıştır.[174] Billy yaptığı bu son Haçlı Seferi'nde hayat amacını şu şekilde özetlemiştir: *"Tek bir mesajım var—İsa Mesih geldi, bir çarmıhta öldü, tekrar dirildi ve günahlarımızdan tövbe etmemizi ve O'nu Rab ve Kurtarıcı olarak imanla kabul etmemizi istedi ve eğer bunu yaparsak, tüm günahlarımızın affını alırız."*[175]

1.6. Yaşlılığı

Billy, son seferi olan Greater New York'tan sonra BGEA ile birlikte oğlunun yaptığı bazı Haçlı Seferleri'ne katılmaya devam etmiş fakat yaşı gereği organizasyon düzenleme kısımlarıyla ilgilenmemiştir.[176]

New York Haçlı Seferi'nden sonra Billy'nin çoğu zamanı ya Ruth ile Little Piney Cove'da geçmiştir ya da Mayo Kliniklerine seyahat ederek çeşitli hastalıklarının tedavisini görmüştür. Kısaltılmış bir Haçlı Seferi'nin bile zorluklarına dayanamadığı için 2006'da Franklin'in New Orleans ve Baltimore'daki festivallerinde tek gece konuk olarak sahne almıştır. Aynı yılın Nisan ayında, hastalıkla mücadele ederek Texas A&M Üniversitesi'ndeki George H. W. Bush Başkanlık Kütüphanesi ve Müzesi'nde George Bush Halk Hizmeti Mükemmellik Ödülü'nü almıştır. 31 Mayıs 2007'de, ulusal medya Charlotte'da Billy Graham Kütüphanesi ve Ziyaretçi Merkezi'nin resmi açılışı için toplanmasıyla saygın bir figür olarak statüsü bir kez daha teyit edilmiştir. Açılışta Charlotte Belediye Başkanı, Kuzey Carolina Valisi ve eski Başkanlar Jimmy Carter, George H. W. Bush ve Bill Clinton, Billy'nin dünyaya katkıları ve onlara yıllarca sağladığı kişisel manevi rehberlik ve ahlaki örnekler için onu övmüştür.[177]

1.6.1. Eşinin Vefatı

Billy'nin eşi Ruth Bell Graham, 14 Haziran 2007'de 87 yaşında Montreat, NC'deki Little Piney Cove'daki evinde, etrafında beş çocuğu ve Billy varken hayata gözlerini

---

[173] Menges, "Finishing Well" (01 Nisan 2018).
[174] BGEA, "Trusting God for New York", *Decision Magazine* (05 Mayıs 2005).
[175] Decision Magazine, "Remembering Billy Graham's Legacy on His Birthday", *Decision Magazine* (06 Kasım 2021).
[176] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 631.
[177] Martin, *A Prophet with Honor*, 865.

yummuştur.[178] Bayan Graham onuruna 16 Haziran Cumartesi günü saat 14.00'te Montreat, NC'deki Montreat Konferans Merkezi'ndeki Anderson Oditoryumu'nda halka açık bir cenaze töreni yapılmıştır. Billy ömür boyu evliliği ve hizmet ortağı hakkında Ruth'un kendisinin hayat arkadaşı olmasıyla birlikte ikisinin Tanrı tarafından bir ekip olarak seçildiklerini söylemiştir. Eşinden kendi hizmetlerinin ayrılmaz bir parçası olarak bahsetmiş ve onun teşvik ve destekleri olmadan yıllar boyunca yaptığı çalışmaların imkansız olacağını söylemiştir. Kendisine Ruth'u verdiği için Tanrı'ya minnettar olduğunu eklemiştir. Son yıllarında gençliklerindeki romantizmi yeniden alevlendirdiklerinden bahsetmiş ve ona olan aşkının her geçen gün daha da derinleştiğini söylemiştir. Onu çok özleyeceğini ve cennette ona katılacağı günü sabırsızlıkla beklediğini ifade etmiştir.[179]

1.6.2. 90. Doğum Günü

Billy Graham 7 Kasım 2008'de doksan yaşına girmiştir. Montreat bölgesinden aile, bakıcılar, yakın arkadaşlar ve çalışanlardan oluşan küçük bir grup bu önemli günü Little Piney Cove'da onunla kutlamıştır. Birkaç gün sonra ise daha büyük bir kutlama Batı Virginia'nın White Sulphur Springs beldesindeki Greenbrier tatil köyünde gerçekleşmiştir. Bu etkinlik, eski radyo yayıncısı ve eski dostu Paul Harvey tarafından anlatılan kısa bir video ile başlamıştır. Eski Başkan George H. W. Bush ve eşi Barbara sıcak selamlar göndermiştir. Ayrıca o sırada görevde olan Başkan George W. Bush da ayrı bir video mesajıyla kutlama yapmıştır. Kızı Ruth, kendisinin engellemeye çalıştığı bir başarısız evlilik sonrası eve döndüğünde babasının gösterdiği "kapsayıcı merhamet"i anlatmıştır. Billy'nin küçük kardeşi Jean Ford, çocukluk anılarından olayları hatırlayarak tüm kardeşlerin ilk günden itibaren annenin favorisinin Billy olduğunu bildiklerini söylemiştir. Michael W. Smith, Cliff Barrows ve yakında 100 yaşına girecek olan Bev Shea gibi dikkate değer bir müzik üçlüsü, topluluğa "Happy Birthday" şarkısını söylemiştir. Billy, yaşlı huzurevi hastalarını hatırlatan bir görüntü sergilemiş, ona selamlar ve hediyeler için mikrofon uzatıldığında neredeyse beş dakika boyunca konuşmuş, sesi zayıf olsa da zihninin hâlâ net olduğunu göstermiştir. Ailesine, çalışanlarına ve birçok arkadaşına teşekkür etmiş ve yıllarca İsa Mesih'in müjdesini yayma fırsatı için minnettarlığını dile getirmiştir. Ardından, doksan beşinci doğum günü

[178] Martin, *A Prophet with Honor*, 867.
[179] "Obituary", *Ruth Bell Graham's Obituary* (blog) (Erişim 20 Haziran 2024).

partisinde herkesi tekrar görmeyi umduğunu söylemiştir. O akşam için hazırlık olarak Franklin, babasının hizmeti sırasında İsa'ya gelen herkesin bir mektup veya e-posta göndererek hikayelerini anlatmalarını ve doğum günü selamları göndermelerini istemişti. Billy'nin Haçlı Seferleri'ndeki koridorlardan akıp gelen kalabalıklar gibi cevap gözle görülür şekilde etkileyici olmuştur. Garsonlar 120 binden fazla mesajı içeren birkaç büyük servis arabasını içeriye çekmiştir. Franklin, 1938 yılında Hıristiyanlığı kabul eden bir kadından bir mektubun geldiğini belirtmiş ve binlercesini *"Seni seviyoruz ve sana teşekkür ediyoruz"* sözleriyle özetlemiştir. Billy ancak "Sizi seviyorum" diyebilmiş, bu da uzun süreli ve birçok kişi için gözyaşlarına neden olan bir alkış seli başlatmıştır. Franklin, babasının yorgun olduğunu ve yatmaya ihtiyacı olduğunu duyurmuş, tatlılar sunulurken onu dışarı çıkarmıştır. Ruth, olayı daha sonra değerlendirdiğinde babasının partiyi çok sevdiğini ve haftalarca yad ettiğini söylemiş ve Franklin'in kendisini çok erken çıkardığını düşündüğünü belirtmiştir.[180]

1.6.3. Arkadaşlarının Vefatı

BGEA'nın ilk siyah yardımcı vaizi Howard Jones 2010'da ölmüştür. BGEA'nın İngiltere ofislerinin uzun süreli başkanı Maurice Rowlandson 2015'te vefat etmiş, aynı yıl Billy'nin damadı ve Anne'in eşi Danny Lotz da vefat etmiştir. Ertesi yıl, araştırmacı ve vaaz yazarı John Wesley White ve Billy'nin sadık dostu ve en yakın arkadaşı Cliff Barrows hayatını kaybetmiştir. Fotoğrafçı Russ Busby ise 2017'de vefat etmiştir.[181]

1.6.4. Mayo Kliniği

Hayatının son dönemlerinde Billy Mayo Kliniği'nde düzenli kontrollere gitmiştir. Tıbbi topluluğa daima büyük değer vermiş ve takdir etmiştir. Evinde ve seyahatlerinde ona bakan erkek ve kadınlara derin minnettarlığını yeri geldikçe ifade etmiştir. Doktorlar ve tıbbi tesisler adeta fiziksel rutinlerinin bir parçası haline gelmiştir. Yaşlılığı sırasında kişisel olarak kiliseye gidebilmeyi çok arzulamıştır. İnsanlarla bir araya gelip sohbet etmek ve paylaşmak için büyük bir istek duyduğunu sürekli dile getirmiştir. Ancak, anında tanınması ve dikkatleri kendisine çekerek Tanrı'dan uzaklaştırma korkusuyla her pazar televizyon karşısında kiliseyi sadık bir şekilde izlemeyi seçmiştir. Özel hizmetler

[180] Martin, *A Prophet with Honor*, 867-868.
[181] Martin, *A Prophet with Honor*, 869.

için kiliseye gelme arzusunu ifade ettiği zamanlar olmuş olsa da hiçbir zaman bu etkinliklere katılamamıştır.[182]

1.6.5. Son Dönemleri

Billy, uzun yıllar boyunca ölümün kendisi için hiçbir dehşet barındırmadığını tekrar tekrar ve ikna edici bir şekilde söylemiştir. Bu korkusuzluğun ölümün sadece milyonlarca insanla birlikte paylaşmaları için davet ettiği muhteşem sonsuz hayata bir geçiş olduğuna dair mutlak güvenine dayanmıştır. 1992'de şöyle demişti*: "Sanırım dünyayla ilgili hiçbir şeyi özlemeyeceğim, çünkü mutluluğum ve refahım için gerekli olan her şeyin cennette olacağını düşünüyorum."* Daha tipik olarak, Billy; Tanrı Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un huzurunda olmanın ve çağların kurtarılmışlarıyla yeniden bir araya gelmenin tarif edilemez ama kesinlikle eşsiz ihtişamlarından bahsetmiştir. Dünyada neden acı çekildiği ve Hıristiyan İncili'ni hiç duymamış olanların gerçekten sonsuza kadar lanetlenip lanetlenmeyeceği gibi sorularını Tanrı'yla birkaç dakika birlikte olduklarında soracağını da dile getirmiştir. Şüphesiz, ölümünden sonraki günlerde ve devam edegelen yıllarda insanların onun hakkında ne söyleyeceklerini merak etmişti ama sadece bir övgü onun açısından önemli görünmüştü: *"Sadece bir kişinin benim hakkımda güzel bir şey söylemesini istiyorum ve bu da -onunla yüzleştiğim sırada- Tanrı. Bana 'Aferin, iyi ve sadık hizmetkar' demesini istiyorum. Bunu duyacağımdan emin değilim, ama duymak istediğim şey bu."*[183]

Şüphesiz birkaç Evanjelik Hıristiyan, Billy'nin bahsedilen bu nihai ihtişamı alacağından şüphe duymamıştı. Ancak o sırada hem bu çevrelerdeki hem de dışındaki birçok kişinin aklı daha acil bir soruya takılmıştı. Ünlü vaizin son yıllarında dinî sahneyi gözlemleyenler arasında "Bir Sonraki Billy Graham Kim Olacak?" şeklinde spekülasyon yapmak yaygın hale gelmişti. Cevap ise "Hiç kimse" şeklinde olmuştur. Billy, Papa veya Canterbury Başpiskoposu gibi Hıristiyan kilisesinde doldurulması gereken bir makam olmamıştır. Billy, liderlik için adayların nispeten az olduğu ve bir kişinin diğerlerinden daha öne çıkmasının daha kolay olduğu bir dönemde Evanjelik Hıristiyanlığın tarihindeki nispeten düşük bir noktada öne çıkmıştı. Yarım yüzyıl sonra Evanjelikler Amerika Birleşik Devletleri'nde Katolikler ve "Ana Hat" Protestanlar ile en azından eşit büyüklükte ve

[182] Wilton - Stanley, *Saturdays with Billy*, 61-62.
[183] Martin, *A Prophet with Honor*, 869-870.

güçte bir harekete dönüşmüştü ve dünya genelinde yürütülen Hıristiyan misyonerlik çalışmalarının çoğu Evanjelik/Fundamentalist/Pentekostal mezheplerin veya kilise dışı kuruluşların himayesi altında gerçekleştirilmişti. Bu dönüşüme pek çok sadık ve yetenekli erkek ve kadın katkıda bulunmuştur. Yine de Haçlı Seferleri'nden büyük uluslararası konferanslara, tanrısız rejimlerde dinî özgürlüğün teşvik edilmesine, on binlerce bireysel gezici vaizin eğitilmesine kadar, bu hareketi diğerlerinden daha fazla şekillendiren ve ilham veren kişi Billy Graham olmuştur. İnancı uğruna geniş bir ruh hali sergileyerek onu bu çabaya katılmak için giderek genişleyen bireyler ve gruplar çemberini davet eden bir tutum sergilemiştir. Küçük Evanjelik ve Fundamentalist gruplar tarafından desteklenen dirilişlerden, Hıristiyanların her türden ve renkten ve kültürden ortak amaçla birlikte çalıştığı Haçlı Seferleri ve konferanslara ve küresel misyonlara kadar, Graham Hıristiyan ekümenizmi için güçlü, hatta benzersiz bir kuvvet olmuştur.[184]

2011 Fox News röportajında Billy'ye "Kariyerinde neyi farklı yapabilirdin?" diye sorulmuş, cevap olarak daha çok çalışacağını, daha çok dua edeceğini, daha az konuşma etkinliklerine katılacağını söylemiştir. Eğer yeniden yapmak zorunda kalmış olsa meditasyona ve duaya daha çok zaman ayıracağını ve sadece Tanrı'ya onu ne kadar sevdiğini söyleyeceğini ifade etmiştir.[185]

1.7. Vefatı

Billy Graham, 185'ten fazla ülkede, 215 milyon kadar insana Evanjelizmi götürmüştür. Hayranları tarafından "Dünyanın Müjdecisi", "Amerika'nın Papazı", "Başkanların Papazı" gibi unvanlarla anılmıştır. Farklı ülkelerin liderlerine danışmanlık yapmış, Gallup tarafından düzenlenen Amerika'nın en beğenilen insanlar listesinde 61 kez ilk 10'a girmiş, Başkanlık Özgürlük Madalyası'nı almış, eşi Ruth ile birlikte Kongre Altın Madalyası'nı almış ve birçok fahri derece ile ödüllendirilmiştir.[186] Evanjelist Billy, 21 Şubat 2018'de Montreat'teki evinde 99 yaşında hayata gözlerini yummuştur.[187]

---

[184] Martin, *A Prophet with Honor*, 870-875.

[185] "'God's Machine Gun' Billy Graham, preacher and adviser to US presidents, dies at 99", *Hindustan Times* (21 Şubat 2018).

[186] "Remembering Billy Graham's Legacy on His Birthday" (06 Kasım 2021).

[187] "Official Obituary", *Billy Graham Memorial* (Erişim 20 Haziran 2024).

İKİNCİ BÖLÜM

BİLLY GRAHAM'IN KONFERANSLARI VE SİYASİ İLİŞKİLERİ

Billy Graham'ın konferansları bölümü Haçlı Seferleri'nden ayrı olarak din adamlarıyla yapılan toplantı, kongre ve konferansları içermekle birlikte küresel çapta evanjelizme yaptığı katkıları anlatmaktadır.[188] Haçlı Seferleri'nde birebir halk ile konuşup onlara vaazlar verip onları etkiliyorken konferanslarında o halkı etkileyecek din adamlarıyla görüşmüş, yenilerinin eğitilmesinde maddi ve manevi rol oynayarak evanjelizmin küresel boyutta yayılmasına katkıda bulunmuştur.[189] Bu kısım, Evanjelist Hıristiyanlığın klasik bir açıklamasının nasıl yazıldığını da içermekte ve Evanjelist Hıristiyanlığın küresel bir birliktelik kurma çabalarını gözler önüne sermektedir.[190] Siyasi İlişkileri bölümü ise aynı konferanslar bölümü gibi halkı dolaylı yoldan etkileyecek olan politik kararları etkilemesi sebebiyle önem arz etmektedir. Ayrıca şöhretinin getirisini siyasette nasıl kullandığını da açıkça göstermeye çalışmaktadır.

2.1. Billy Graham'ın Konferansları

2.1.1. İsviçre Konferansı ve Berlin'e Hazırlık

Billy Graham'ın düzenlediği ilk konferans ileride yapacağı konferanslara kıyasla daha mütevazi olmuştur. 1960 yılında 12 ülkeden 33 Hıristiyan lider Ağustos 16-18 tarihlerinde Montreux'da bir araya gelmiştir. Konferansa John Stott ve Clyde Taylor gibi önemli isimler davet edilmiştir. Davet edilen katılımcıların hepsi yapılan Haçlı Seferleri'ne destek vermiş ve bireysel arkadaşlar ve danışmanlardan oluşmuştur. Bu gayri resmi toplantının konusu "Tanrı'nın Misyonlar ve Evanjelizmdeki Stratejisi" olmuştur. Başkanlığı Billy Graham yapmış, genel manada hızla sekülerleşen dünyada evanjelizm açısından karşılaşılan sorunlar ve fırsatlar tartışılmıştır. Sonucunda göl kenarında yapılan bu toplantı Billy'nin konferanslarının ilki olmuş, her ne kadar bir bildiri yayınlanmasa ve

---

[188] Brian David Bohannon, *A Critical Examination of the Billy Graham Evangelistic Association's Ministry of Equipping Evangelists via the Amsterdam Conferences* (Ann Arbor, United States, Ph.D., 2017), 3-4.

[189] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 510.

[190] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 501-502.

sonraki konferanslar planlanmasa da buradan çok şey öğrenmiş, kafasında konferanslarla ilgili daha fazla düşünceye yer açılmıştır. Bu toplantıdan yaklaşık 4 yıl sonra Billy Kanada'da bir konuşma yapmıştır. Devamında bazı yardımcı evanjelistler için Kanada'da Haçlı Seferleri'ni koordine eden Dr. Victor Nelson kendisini otel odasında ziyaret etmiş ve tüm dünyada sürekli Haçlı Seferi yapmanın yapması gereken diğer işleri aksattığından bahsetmiştir. Bu Haçlı Seferi ve dünyaya müjdeyi yaymak için gezme işini sadece kendisinin yapmasını yapıcı bir şekilde eleştirmiş ve başkalarını etkili evanjelist çalışmaları için eğitmesinin gerekliliğinden bahsetmiştir. Nelson'a değer veren Billy, bunca zaman zaten konferans yapma isteğinin de olduğunu bilerek bunun zamanının geldiğine ikna olmuş, yeni insanları eğiterek davasını ilerletmenin evanjelistliği çok daha ileri götüreceği kanısını iyice benimsemiştir. Aslında başlangıç olarak buna cesaret edememesinin başlıca nedeni dünyada bir evanjelist ağı oluşmamış olmasıydı. 1951 yılında Dünya Evanjelist Kardeşliği kurulmuş olsa da ana akım kiliseler bununla pek ilişkili olmamıştır. Dolayısıyla bu işe başlamak, olayları neredeyse sıfırdan ele almak demekti. Çalışmalara başlandığında konferansın yapılacağı yer konusunda farklı görüşler olsa da, Roma oldukça ön plandaydı. Mükemmel toplantı olanakları sağlıyordu ve eş zamanlı çeviri imkanları da uygun maliyetlerle olacaktı. Yalnız, konferansın Roma'da yapılması, anti-Katolik bir imge uyandırabileceğinden bundan vazgeçilmek zorunda kalmışlardır. Devamında Berlin seçilmiştir. Çatışan ideolojilerin sembolik bir kavşağında buluşmak Hıristiyanlığı umut ve barışın evrensel arzusuna tek cevap olarak açıklanması için bir fırsat olmuştur. Christianity Today Dergisi konferansa sponsor olarak masrafları üstlenmiştir. Organizasyon bölümünü ise BGEA üstlenmiştir. Etkinlik resmi manada Dünya Evanjelizm Kongresi olarak adlandırılmış olsa da genel hitap olarak Berlin '66 veya Berlin Kongresi kullanılmıştır.[191]

Kongrenin duyurulmaya başlanmasıyla bir dizi karalama kampanyası da yapılmış, bu kongrenin anti-Komünist olacağıyla ilgili söylentiler yayılmıştır. Billy bu yaklaşımların yanlış olduğunu söyleyerek görüşleri ortaya atanlarla görüşmeler düzenlenmiştir. Karalamalar "kongrede siyasete yer olmayacak" şartıyla geri çekilmiştir. Zaten sürekli kendisinin siyasi bir kişi olmadığını vurgulayan Billy bunu itirazsız kabul etmiştir.[192]

[191] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 488-492.
[192] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 492.

Kongreye çeşitli mezheplerden katılımcıları davet edilmişse de kendilerince uç noktalarda kalan (örneğin Pentekostal mezhebi ile ilişkilendirilen karizmatik hareket) hareketleri/akımları evanjelizm içinde olsalar bile katılmaya teşvik etmemişler ama aynı zamanda dışlamamışlardır. Kimseye yanlış bir görüntü vermek istemediklerinden temkinli olmuşlardır. Çağırılan farklı mezheplerdeki kimseleri, kendi benzersiz hizmetleri temelinde, mezheplerinin birer temsilcisi olarak değil, birey olarak davet ettiklerini de bu bağlamda açıkça belirtmişlerdir. Billy'nin gözünde bu hareket, o kimselere hiçbir yere bağlı olmadan konferansa katılma ve geldikleri hiyerarşiye geri dönme zorunluluğu olmaması özgürlüğünü vermiştir. Evanjelist olmayan, hatta Hıristiyan olmayan bazı gözlemciler de davet edilmiştir.[193]

Kongrenin Berlin'de olması Billy'ye göre herkese Holokost'un dehşetini hatırlatmıştır. Kongre tarihinde Amerika Yahudi Bilgi Derneği'nin yönetim kurulu başkanına gerçek bir Hıristiyan'ın hiçbir zaman antisemitik bir şeyle ilişkilendirilebileceğine inanmadığına dair bir yazı göndermiştir.[194]

2.1.2. Berlin Konferansı

Berlin Kongresi'nin teması "Tek Irk, Tek İncil, Tek Misyon" olmuştur. Carl Henry'nin resmî, Başkan Billy Graham'ın ise fahri başkan olduğu konferans 1,200 delegasyonun katılımıyla Kongresshalle'de 26 Ekim 1966'da başlamıştır.[195] Kongrenin dünya çapında dikkat çekmesi için konuşmacı olarak bilinen bir dünya liderini de çağırmaları gerektiğini düşünen Billy bu kategoriye giren geleneksel bir Hıristiyan bulamamış, devamında ise Etiyopya İmparatoru ve eski Etiyopya Ortodoks Kilisesi'nin Koruyucusu olan İmparator Haile Selassie I'i davet etmiştir. Billy onun etkileyici selamının kongrenin tonunu etkilediğini söylemiştir. Tanrısız bir kimsenin ne kadar bilge veya güçlü olursa olsun dümeni olmayan bir gemi gibi olduğu örneğini vermiştir. Bu sebeple de Hıristiyanlara kalkmalarını işaret etmiş ve erken Hıristiyanları ve elçileri karakterize eden ruhani coşku ve ciddiyetle kardeşlerini hayatı en dolu anlamıyla verebilen tek kişi olan kurtarıcıları İsa Mesih'e yönlendirmek için çalışmalarını söylemiştir.[196]

---

[193] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 492-493.
[194] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 493.
[195] Uta A. Balbier, "The World Congress on Evangelism 1966 in Berlin: US Evangelicalism, Cultural Dominance, and Global Challenges", *Journal of American Studies* 51/4 (Kasım 2017), 2.
[196] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 494.

30 Ekim Pazar günü, tam olarak Martin Luther liderliğindeki Protestan Reformu'nun başlangıcının 449. yıldönümünden bir gün önce, delegeler 10 bin kişiyle birlikte, Wittenberg Meydanı'ndan Kaiser Wilhelm Anıt Kilisesi'ne basın ile birlikte yürümüşlerdir. Kongre "Tek Irk, Tek İncil, Tek Misyon" temasını vurgulayan bir bildiri de yayınlamıştır. Bildiri genel manada ırkçılığı kınamış, sevgiyi ön plana koymuş, geçmişte yapılanlar için bağışlanma dilemiştir. Yenilenmiş bir evanjelizme yönelik yaptığı çağrıyla da sona ermiştir. Bu çağrıda uzlaşma hizmetinin her birine verildiğini kabul etmiştir ve her inananla birlikte tüm Hıristiyanları etkili bir tanıklık için göreve çağırmıştır. Sorumluluklarını da her bir kişinin kendi zamanlarında Mesih'i seçme fırsatını almasını sağlamak olarak ifade etmiştir.[197]

Bu kongre Billy'ye göre Evanjelistlerde yeni bir birlik oluşturmanın ötesinde bir dizi yeni girişimin katalizörü olarak hizmet etmiştir. Devamındaki konferanslara kapı aralamış, evanjelistleri misyonları için heveslendirmiş ve diğer şekilde düşünen insanları derinden etkilemiştir. Bir muhabir her ne kadar tam aksi düşüncelerle ve alenen karşıt görüşlerle konferansa katılmışsa da derinden etkilendiğini ifade etmiştir. Özellikle Alman Lüterci liderlerden gelen olumlu yanıtlar Billy'yi derinden memnun etmiştir. Kongrede vaaz etme teolojisinin vurgusu da ön planda olmuştur. Bildiriler daha sonra 2 cilt halinde toplanmış ve genişçe dağıtılmış, etkisi katılımcılarının da ötesine geçerek dünyaya yayılmıştır. Berlin Kongresi, Singapur (1968), Minneapolis (1969), Bogotá (1969) ve Amsterdam (1971) gibi çeşitli bölgesel konferanslara yol açmıştır. Her biri için yerel liderler organizasyonu ve programı sağlamıştır. Minneapolis etkinliği Kansas bölgesinden, özellikle 1966 Kongresi'nden sonra düzenli olarak dua toplantılarına başlayan bir grup delege tarafından ortaya çıkmıştır. Ülke genelinde 5 bin delege ABD'deki Vaazcılık Kongresi'ne katılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki siyah vaizler, özellikle Afrika kökenli vaizliğe odaklanan bu tür ilk konferans olan 1970 Kansas City'deki Vaizlik Kongresi'ni düzenlemiştir. Ev sahibi papaz Dr. John W. Williams, ölümüne kadar değerli bir BGEA yönetim kurulu üyesi ve NAACP'de önde gelen siyahi bir lider olmuştur. 1971'deki Avrupa Vaazcılık Kongresi, Amsterdam'daki RAI Merkezi'nde otuz altı ülkeden dikkatle seçilmiş bin delegenin katılımıyla vaaz etme teolojisi ve uygulamasının

[197] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 495.

ve Avrupa kiliselerinin karşılaştığı zorlukların detaylı bir şekilde incelendiği kapsamlı bir inceleme gerçekleştirmiştir.[198]

Dr. Arthur Johnston, "Dünya Vaazcılığı İçin Mücadele" adlı kitabında, 1966 Kongresi'nin başka bir sonucunu özetlemiştir: "Artık Evanjelizm, teknoloji ve nüfus patlaması çağında daha büyük vaazcılık başarılarına muktedir önemli bir uluslararası kuruluş olarak görülebilir."[199]

2.1.3. Lozan Konferansı

1974 yılında, İsviçre, Lozan'da Palais de Beaulieu konferans merkezinde bir kongre daha yapılmıştır. Bu kongre, 1966 Berlin Kongresi'nin devamı niteliğinde BGEA tarafından toplanmıştır.[200] İlk tercihleri bu kongreyi üçüncü dünya ülkelerinden birinde yapmaktı fakat bu kongreyi kaldırabilecek bir konferans merkezi bulunamadı. Bu kongrede, daha çok genç liderlere vurgu yapıldı çünkü onların önünde vaaz etmek için çok daha uzun süreler bulunuyordu. Nashville'den tanınmış iş adamı ve Hıristiyan laik lider Maxey Jarman kongreye özel finansman sağlama görevini üstlenmiş fakat insanlar kongrenin neler getirebileceğinin farkında olmadığından gerekli para toplanamamıştır. Gerekli paranın ¾'ü BGEA'dan karşılanmıştır. Ayrıca, tüm dünyadan gelen insanlar o sırada düşmanı olarak gördüğü ülkelerin bayraklarını Palais de Beaulieu direklerinde gördüklerine içeri girmemeleri de bir sorun oldu ama zor da olsa ikna edildiler. Bir konuşmacı, programda İngiliz entelektüel ve yazar Malcolm Muggeridge programda yer aldığı için çekilmekle tehdit etti. Muggeridge, Hıristiyan inancına oldukça yeni geçmiş biriydi ve bu konuşmacının hissettiği gibi teolojik ayrımlara o kadar hâkim değildi. Yine de Muggeridge, Billy'ye göre yaşanılan dünyanın entelektüel iklimi hakkında parlak bir analiz sundu ve böylece Kongre'nin tek ayakta alkışlanan konuşmasını yaptı.[201]

Resmi ismi "International Congress on World Evangelization" (ICWE) şeklinde olsa da genelde Lozan '74 şeklinde anılan Kongre 16-25 Temmuz arasında gerçekleştirilmiştir. Teması "Yeryüzü O'nun Sesini Duysun" olmuştur. 150 ülkeden 2,473 resmi delegenin yanı sıra gözlemciler, konuklar veya danışmanlar olarak katılan başka 1,300 kişinin yanı

---

198 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 495-496.
199 Arthur P. Johnston, *The Battle for World Evangelism* (Tyndale House Publishers, 1978), 216.
200 Brian Stanley, "'Lausanne 1974': The Challenge from the Majority World to Northern-Hemisphere Evangelicalism", *The Journal of Ecclesiastical History* 64/3 (Temmuz 2013), 3.
201 Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 496-500.

sıra, birkaç yüz gazeteci de katılmıştır. Açılış konuşmasında Billy kongrenin eşsizliğine dikkat çekerken daha önce hiç bu kadar çok ulustaki ve bu kadar çok kabile ve dil grubundan bu kadar çok Evanjelik Hıristiyan kilisesinin bu kadar çok temsilcisi ibadet etmek, dua etmek ve dünyayı müjdelemek için birlikte plan yapmak üzere bir araya gelmediğini belirtmiştir. Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın giderek büyüyen ulusal kiliselerinden gelen, daha önce hiç karşılaşmadıkları kadar sorumlu liderlerin o gece orada bir araya geldiğini ifade etmiştir. Ayrıca Billy bu açılış konuşmasında yaptıkları kongrenin köklerini, misyonunu, nesilleri için evanjelist stratejiler geliştirmenin gerekliliklerini anlatmış ve bu stratejileri geliştirmenin acil olduğunu belirtmiştir. Birçok genel oturum konuşması, Tanrı'nın doğası, Mesih'in işi, dönüşüm, Mesih'in eşsizliği, insanlığın kaybolmuşluğu, Kilise'nin misyonu ve Kutsal Kitap'ın otoritesi gibi konuları da içeren Kutsal Kitap'ın evanjelizasyon öğretisini incelemiştir.[202] Tüm rapor ve konuşmalar İskoçya'dan Dr. J. D. Douglas tarafından düzenlenmiş ve bin beş yüz sayfalık bir ciltte basılmıştır.[203] Arthur Johnson'a göre Lozan'ın temel teolojisi sağlam ve netti ancak geniş evanjelik bakış açılarına kapı açtı.[204]

2.1.3.1. Etkileri

Bu kongrenin etkisi olarak, yeni hareketler ve stratejiler kullanılarak Hıristiyanlığın başka kimselere ulaşmasının yararlılığına dair raporlar Billy'ye adeta yağmaya başlamıştır. Lozan '74'ten iki yıl sonra, Don Hoke, sadece Avrupa'da yirmi beş adet evanjelist organizasyonun kurulduğunu bildirmiştir. Bolivya'da ise, kongre sırasında 20 kiliseye sahip olan bir kabile, evanjelistlerin kongreden öğrendikleriyle oraya gitmeleri sayesinde 1980 yılında bin adet kiliseye sahip olmuştur. Bu kongre, Berlin'den çok daha fazla etkiye sahip olmuştur. Özellikle kongrenin sonunda hazırlanan final belgesi olan "Lausanne Covenant" (Lozan Anlaşması) kongrenin etkisini hayli arttırmıştır. Bu anlaşma Londra'daki All Souls Kilisesi rahibi ve İngiliz evanjelistler arasındaki önde gelen figür olan Reverend John R.W. Stott ve 1,900 kişi tarafından hazırlanmıştır.[205] Birçok dile çevrilmiş ve yazıldığı günden beri de evanjelizm için klasik bir açıklama olarak kabul

[202] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 500.
[203] Switzerland) International Congress on World Evangelization (1st : 1974 : Lausanne, *Let the Earth Hear His Voice : Official Reference Volume, Papers and Responses* (Minneapolis : World Wide Publications, 1975).
[204] Johnston, *The Battle for World Evangelism*, 300.
[205] Bruns, *Billy Graham*, 132.

edilmiştir. Billy, normal şartlarda prensip olarak bildirilere, belgelere veya herhangi bir tür dilekçeye, oluşabilecek yanlış anlamalar sebebiyle hayatı boyunca imza atmamasına rağmen, bu anlaşmaya imzasını atmış, hatta bu anlaşma onun imza attığı tek istisnası olmuş, bunun da daima arkasında durduğunun altını çizmiştir. Bu kongreden sonra, Billy'nin ve BGEA'nın katılımı olmadan ya da çok az katılımlarıyla; Hindistan, Hong Kong, Singapur, Küba gibi yerlerde evanjelist kongreler düzenlenmiştir. Mesela, 1976 yılında Nairobi'de kıtadaki tüm Hıristiyan liderlerin de katılımıyla *Pan-African Christian Leadership Assembly* kongresi düzenlenmiş, burada konuşan tek Amerikalı da Billy olmuştur. Billy'nin onuruna Belediye Başkanı'nın kızı tarafından bir öğle yemeği de düzenlenmiştir.[206]

2.1.3.1.1. Lozan Anlaşması

Lozan Anlaşması'nın 15 maddesi ve özeti kısaca şu şekildedir:

1. Tanrı'nın Amaçları: Tanrı'nın bütün insanlık için kurtuluş planı ve Hıristiyanların bu planı yayma sorumluluğu vardır.

2. Kutsal Yazıların Yetkisi: Kutsal Kitap Tanrı sözüdür; inanç ve uygulamada nihai otoritedir.

3. Mesih'in Benzersizliği ve Evrenselliği: İsa Mesih tek kurtarıcıdır ve evrensel olarak tüm insanların ona ihtiyacı vardır.

4. Evanjelizmin Doğası: Evanjelizm, İsa Mesih'in müjdesini yaymaktır ve bu görev Hıristiyanlar için temel bir sorumluluktur.

5. Hıristiyan Sosyal Sorumluluğu: Hıristiyanların sosyal adalet ve insan hakları konularında aktif olmaları gerekir.

6. Kilisenin Doğası ve Görevi: Kilise Tanrı'nın halkıdır ve dünya çapında Mesih'in müjdesini yayma görevi vardır.

7. Evanjelizasyon ve Kültür: Hıristiyan mesajının tüm kültürlere iletilmesi ve bu kültürlerin içinde anlam bulması gerekir.

8. Evanjelizm ve Eğitim: Hıristiyan eğitiminin öneminin farkına varılmalı ve Hıristiyanlar inançlarını derinlemesine anlayarak yaymalıdırlar.

[206] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 500-501.

9. Liderlik Eğitimi: Kilise liderlerinin eğitimine önem verilmeli ve bu liderler Hıristiyan topluluklarını etkin bir şekilde yönlendirmelidirler.

10. Tanıklık ve Dinî Özgürlük: Hıristiyanların inançlarını özgürce ifade etme hakkı vardır ve bu özgürlüğün savunulması gerekir.

11. Ruhsal Savaş ve Kurtuluş: Hıristiyanlar ruhsal mücadele içindedir ve Tanrı'nın sağladığı ruhsal silahlarla donanmalıdırlar.

12. Kutsal Ruh'un Gücü: Kutsal Ruh Hıristiyanların hayatlarında ve hizmetlerinde etkindir ve bu güç tanıklık için önemlidir.

13. İkinci Gelişin Beklentisi: İsa Mesih'in ikinci gelişine inanmanın önemi ve bu inancın Hıristiyan hayatı ve tanıklığı üzerindeki etkisi vurgulanmalıdır.

14. Evanjelizasyonun Çağrısı: Tüm Hıristiyanların evanjelizmin sorumluluğunu taşımaları ve bu çağrıya yanıt vermeleri gerekir.

15. Evanjelizmin Önceliği: Evanjelizm Hıristiyanların birincil görevidir ve bu görevin dünya çapında yayılması için birlikte çalışmak gereklidir.[207]

2.3.1.1.2. Konferansın Getirileri

Lausanne '74'te, evanjelikler uzlaşma hareketinin sunduğu zorluklara yanıt vermişler ve bunlarla başa çıkmışlardır. Bu kongrede evanjelik liderler hem sosyal sorumluluk için İncil'in emirlerini benimsememekle suçlayan eleştirmenlere yanıt vermiş hem de evanjelizm için teolojik savunmalarını ortaya koymuşlardır. Lausanne Antlaşması'nda, evanjelik liderler, Büyük Komisyon çalışmaları kapsamında evanjelizm ve sosyal sorumluluğun belirli rolleri konusundaki İncil'e dayalı inançlarını ayrıntılı olarak dile getirmişlerdir. Bu antlaşmada evanjelizmin kapsamlı bir tanımını sunmuşlardır. Ayrıca, şu konularla ilgili olarak evanjelizmle ilişkili meseleleri de detaylandırmışlardır: Kilise ve evanjelizm, evanjelizmde iş birliği, evanjelist ortaklıkta kiliseler, evanjelist görevin aciliyeti, evanjelizm ve kültür, eğitim ve liderlik, ruhsal çatışma, özgürlük ve zulüm, Kutsal Ruh'un gücü ve Mesih'in dönüşü. Dahası, sosyal faaliyetlerde nasıl birlikte hareket edeceklerini kapsamlı bir şekilde tanımlamışlar ve açıklamışlardır. Kongre

[207] John Stott - Doug Birdsall, "Lausanne Covenant", (2009), 96.

sonunda evanjelikler evanjelizmin öncelikli olduğu ve sosyal sorumluluğun İncil'in meyvesi olarak işlev gördüğü inancını dile getirmişlerdir.[208]

2.3.1.1.3. Komite

Lozan kongresinden sonra, *Lausanne Committee for World Evangelization* (LCWE) olarak bilinen bir komite oluşturulmuştur. Bu komite sürekli olarak evanjelist stratejiler ve programlar için bir katalizör olarak hareket etmek üzere kurulmuştur. Billy başlangıçta bir komite kurmak veya kurumsal bir yapı oluşturmak amacında olmadığını belirtmiştir. Aslında Billy bir yandan BGEA'nın ekstradan bir kuruma daha sponsor olarak maliyetlerin altında kalmasını istemiyor, bir yandan da arkadaşlarına göre kuracakları bu komite her ne kadar sağlam evanjelist temeller üzerine kurulsa da Billy'nin ölümünden sonra farklı amaçlara kayarak mirasını yanlış şekilde simgeleyeceğinden korkuyordu. Yine de özellikle Üçüncü Dünya'dan gelenler benzer düşüncelere sahip inananlardan oluşan dünya çapındaki bir kardeşliğe ait olma duygusuyla o kadar mutlu olmuşlardı ki bu toplanmanın burada sona ermesini reddetmişlerdir. Komite için artan ilgi sebebiyle bir anket düzenlenmiş, %86 oranında komitenin kurulmasının lehine sonuç çıkmıştır. Böylece Billy de bu duruma daha fazla karşı çıkmamış ve komite kurulmuştur.[209] Komite kurulduktan sonra Billy'ye başkanlık verilmek istenmiş, kabul etmemesinin ardından Jack Dain başkan olmuş, Billy de onursal başkan sıfatını almıştır. Devam eden yıllarda komite dünya evanjelizasyonu için liderlerin eğitiminde ve evanjelist stratejilerin rafine edilmesinde önemli işler yapmıştır. BGEA bu komiteyi başka yerlerden sponsorlar bulana dek yıllarca desteklemiştir.[210]

2.1.4. Amsterdam '83 Konferansı

Billy'ye göre Berlin ve Lozan, kongre çalışmalarının en önemli noktaları olmasına rağmen, onun ek bir isteği daha vardı: Gezgin evanjelist misyonerleri bir araya getirmek. Billy'ye göre gelişmekte olan ülkeler veya 3. Dünya ülkelerindeki bu seyyah vaizler her türlü tehlikelere göğüs gererek sıkıntı içinde Hıristiyanlığı yayma çabası içindelerdi. Bir nebze olsun onların hayatlarına dokunmak, onları teşvik etmek ve belki de kendi durumlarına uyarlayabilecekleri bazı araçlar vermek Billy'nin yapmak istediği bir

[208] Bohannon, *A Critical Examination of the Billy Graham Evangelistic Association's Ministry of Equipping Evangelists via the Amsterdam Conferences*, 3-4.
[209] Martin, *A Prophet with Honor*, 570-576.
[210] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 501-502.

şeydi.[211] Yaptığı araştırmalar ve dualar sonucunda *International Conference for Itinerant Evangelists* (Gezici Evanjelistler için Uluslararası Konferans / ICIE) adını verdikleri bir plan şekillenmeye başlamıştır. Bu konferans Berlin ve Lozan'dan farklı olacak, katılımcılar bu konferanslardaki gibi vaizlikte lider olmayacak, Billy'nin değimiyle evanjelistliğin generali değil askerleri olacaktı. Konferans için 15 milyon dolarlık bir bağış toplamışlardır. Billy ve ekibi yaptıkları incelemelerin ardından Amsterdam'daki RAI merkezini seçmişlerdir. Hollanda'nın vize kısıtlamalarının az olması bu seçimin başlıca sebeplerinden olmuştur. BGEA'nın deneyimli uluslararası direktörü Dr. Walter Smyth başkan olarak görev almış, Werner Burklin icra müdürü ve Bob Williams ise yardımcı müdür olarak görev almıştır. Paul Eshleman program müdürü olarak Campus Crusade for Christ'tan kiralık olarak katılmış, program komitesinin başkanı ise Leighton Ford olmuştur. Millie Dienert, dua desteğini sağlamakla görevlendirilmiş, bu çabanın kritik bir parçası sayılmıştır. John Corts, katılımcıların ülkelerine döndükten sonra konferansın etkisini maksimize etme yollarını planlama görevini üstlenmiştir. Ulaşım ve muhasebe gibi departmanlar kurulmuş ve farklı ülkelerden düzinelerce personel bu konferansı düzenleyebilmek için Amsterdam'a taşınmıştır.[212]

12 Temmuz 1983'te RAI Merkezi'nin Zuidhal platformunda gerçekleştirilen açılış töreninde 133 ülkenin bayrakları asılmış, bu bayraklar 4 bin kayıtlı ve 1,200 misafir katılımcıyı temsil etmiştir. Katılımcıların çoğu konferansı eş zamanlı çevirilerle dinlemiştir. Hindistan'dan BGEA'nın ortak vaizi Dr. Abdul-Haqq konuşmasında şu kelimeleri kullanmıştır: *"Eğer Kutsal Kitap, Peygamber Muhammed zamanında Arapça bir çeviri olarak mevcut olsaydı, dünya tarihi büyük ölçüde farklı olurdu."*[213]

Katılımcıların çoğu, Avrupa kültürüne uzak, yoksul bölgelerden gelen evanjelist misyonerler olmuştur. Dolayısıyla çoğunun yol ücretlerinin karşılanmasıyla birlikte geldiklerinde yapılan kıyafet yardımı (gömlekler, pantolonlar, çocuk kıyafetleri vs.) 500 tonu bulmuştur. Katılımcılar, vaizlik görevlerinde ihtiyaç duydukları fakat erişemedikleri

[211] Bohannon, *A Critical Examination of the Billy Graham Evangelistic Association's Ministry of Equipping Evangelists via the Amsterdam Conferences*, 7-8.
[212] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 503.
[213] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 504-506.

projeksiyon cihazları, film projektörleri, kaset kayıt cihazları, ses sistemleri, megafonlar ve bisikletler gibi aletleri buradan ücretsiz edinmişlerdir.[214]

Konferansın sonunda özellikle vaizlerin ihtiyaçlarına yönelik kısa ancak kapsamlı bir beyanname taslağı hazırlanması için Billy bir komite görevlendirmiş, ardından 15 maddelik bir *Amsterdam Affirmations* (Amsterdam Beyanları) olarak bilinen bir liste ortaya çıkmıştır. Bir yılın ardından da Billy *A Biblical Standard for Evangelists* adlı kitabını yazarak bu maddeleri kendi kaleminden açıklamıştır.[215]

2.1.4.1. Amsterdam Beyanları

Amsterdam ’83’te, konferans biterken, Billy, oradaki gezgin evanjelistlerin dünyadaki en önemli elçiler ve haberciler olduğunu ifade etmiştir. Onların Ruh’un gücünden güç alan, Mesih uğruna kendi halklarına ulaşmak için yenilenmiş bir vizyonla tüm dünyaya yayılan müjdecilerden oluşan güçlü bir ordu olduklarını söylemiştir.[216] Devamında dünyanın her kıtasından müjdeciler ayağa kalkmışlar ve birlikte “bir evanjelistin işini yapmaya” çağrılanlar için Kutsal Kitap’tan bir çerçeve sağlayan ve “Amsterdam Beyanları” olarak bilinen 15 maddeyi okumuşlardır.[217] Amsterdam Beyanları şu şekildedir:

1. Tanrı’nın yanılmaz Sözü olan Kutsal Kitap’ta açıklanan İsa Mesih’i Tanrı, Rabbimiz ve Kurtarıcımız olarak kabul ediyoruz.

2. Rabb’in Büyük Misyonu’na olan bağlılığımızı teyit ediyoruz ve bu misyonun yerine getirilmesinde Tanrı’nın bizden istediği her yere gitmeye, her şeyi yapmaya ve her türlü fedakarlığı yapmaya hazır olduğumuzu beyan ediyoruz.

3. Tanrı’nın müjdeci hizmetine olan çağrısına cevap veriyoruz ve Tanrı fırsat verdiği sürece tüm insanlara Tanrı’nın sözünü vaaz etme konusundaki ciddi sorumluluğumuzu kabul ediyoruz.

4. Tanrı her insanı sever, ancak Mesih’e iman etmedikçe, Tanrı’nın yargısı altındadır ve cehenneme mahkumdur.

---

[214] Billy Graham Library, “Amsterdam 1983: 40th Anniversary”, *The Billy Graham Library* (10 Temmuz 2023).
[215] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 506.
[216] Decision Magazine, “Evangelism Conferences”, *Decision Magazine* (01 Nisan 2018).
[217] “The infallible, everlasting word of God”, *The Billy Graham Evangelistic Association of Canada* (12 Haziran 2019).

5. Kutsal Kitap mesajının kalbi, Tanrı'nın kurtuluş müjdesidir ve bu, yalnızca dirilmiş Rab İsa Mesih'e iman ve O'nun çarmıhta günahlarımız için yaptığı kefaretle gelen bir lütuftur.

6. İncil'i duyururken, herkesi sevgiyle ve zorlama veya manipülasyon olmadan İsa Mesih'i Rab ve Kurtarıcı olarak takip etmeye karar vermeye çağırmanın aciliyetini kabul ediyoruz.

7. İsa Mesih'in Müjdesi'ne tanıklık ederken Kutsal Ruh ile dolu ve kontrol altında olmamız gerektiğini kabul ediyoruz, çünkü yalnızca Tanrı günahkârları günahlarından döndürebilir ve onlara sonsuz hayat verebilir.

8. Kiliseye ve dünyaya karşı Mesih'i temsil ettiğimizi bilerek, Tanrı'nın hizmetkârları olarak kutsallık ve ahlaki saflık içinde bir hayat sürmek zorunda olduğumuzu kabul ederiz.

9. Düzenli ve sadık dua ile İncil çalışmasının, kişisel ruhsal büyümemiz ve hizmet gücümüz için gerekli olduğunu kabul ediyoruz.

10. Tanrı'nın bize verdiği her şeyin sadık yöneticileri olacağız ve hizmetimizin maliyesinde başkalarına karşı hesap verebilir olacağız ve istatistiklerimizi dürüstçe rapor edeceğiz.

11. Ailelerimiz, Tanrı tarafından bize verilen bir sorumluluktur ve başkalarına hizmet etme çağrımıza sadık kaldığımız kadar, onlar da sadakatle korumamız gereken kutsal bir emanettir.

12. Kiliseye karşı sorumluyuz ve her zaman hizmetlerimizi yerel inananlar topluluğunu güçlendirmek ve genel kiliseye hizmet etmek için yürütmeye çaba göstereceğiz.

13. Hizmetimiz altında imana gelenlerin ruhsal bakımlarını sağlama, onları yerel inananlar topluluğuyla özdeşleşmeye teşvik etme ve müjdeye tanıklık etmede inananların eğitimi için çaba gösterme sorumluluğumuzu kabul ediyoruz.

14. Mesih'in insanlığın kişisel ve toplumsal acıları için duyduğu derin kaygıyı paylaşıyoruz. Hıristiyanlar ve müjdeciler olarak insan ihtiyaçlarını hafifletmek için elimizden gelenin en iyisini yapma sorumluluğunu kabul ediyoruz.

15. Dünyamızın barışı, evanjelizmin İncil'de açıklanan önceliğinin kilisede yeniden canlanması ve yenilenmiş adanmışlığı için ve Mesih geri dönene kadar Büyük Misyon'un yerine getirilmesinde Mesih'e inananların birliği için, dua ve çalışmalarda Mesih'in bedeninin bize katılmasını niyaz ediyoruz.[218]

2.1.4.2. Amsterdam '86 Konferansı

1986 yılında bu konferansın ikincisi aynı yerde düzenlenmiştir. Katılımcıların hiçbiri üç yıl önceki konferansa katılmamıştır.[219] Katılımcılarının %80'i daha önce uluslararası bir konferansa katılmamıştır. Genç evanjelist bireylerin yetiştirildiği bu konferansın gerçekleşmesi için, çok sayıda insan bağış yapmış, Billy'nin oğlu Frank Graham'ın vakfı olan Samaritan Purse katılımcılara çadırlar dolusu kıyafet ve ayakkabı gibi temel giyim ihtiyaçları dağıtmıştır. Katılımcıların çoğu Afrika'nın çok fakir ülkelerinden veya kapalı kutu sayılabilecek Komünist ülkelerden gelmiştir. Kimi zaman ufak çaplı çatışmalar da çıkmıştır. Mesela, etnik çatışmalarla sarsılan bir ülkeden bir grup, açılış törenlerinde ulusal bayraklarını taşımak üzere başka bir etnik grubun temsilcisinin seçilmesine şiddetle itiraz etmiştir. Komünist ülkelerden birinden gelen bir heyet ise hükümetlerinden açıkça izin almadıkları için başlangıçta bayraklarını taşımayı reddetmiştir. Alex Haraszti, Sovyet blok ülkelerinden gelen delegasyonlarla çalışan biri olarak, onlara törende yer almamaları durumunda ülkelerine utanç getireceklerini belirterek sonunda onları ikna etmiştir. Amsterdam '86'nın kapanış ayinini Anglikan Piskoposu Maurice Wood, Presbyterian Don Hoke'un yardımıyla yönetmiştir. Konferansın düzenleyicisi ve onursal başkanı olarak Billy kapanış konuşmasında bu genç vaizlerin evlerine kendi sözleri kulaklarında çınlayarak gitmeleri temennisinde bulunmuştur. Birincil amaçlarının, başkomutanları olan Rab İsa Mesih'in emri olduğunu vurgulamış ve kendilerinin emir altında olduğunu ifade etmiştir. Rab kendilerine gitmelerini, vaaz vermelerini, öğrenciler yetiştirmelerini emrettiğini söylemiş ve bunun kendileri için yeterli olması gerektiğini belirtmiştir.[220]

---

[218] Billy Graham, *A Biblical Standard for Evangelists* (Minneapolis, MN : World Wide Publications, 1984), 11-121.

[219] Bohannon, *A Critical Examination of the Billy Graham Evangelistic Association's Ministry of Equipping Evangelists via the Amsterdam Conferences*, 8.

[220] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 510.

2.1.4.3. Konferansların Billy Açısından Önemi

Billy 2010 yılında BGEA'nın 60. yıldönümünü kutlayan bir yemek etkinliğinde kendi Haçlı Seferleri üzerine derleme bir video izlemiştir. Ertesi gün, gördüklerini düşündükten sonra BGEA personeline bir mektup yazmış ve mektupta dünyaya yaptığı bu büyük etkinin asıl sebebinin düzenlediği Haçlı Seferleri'nden ziyade yaptığı konferanslar olduğunu belirtmiştir: *"Benim bakış açıma göre, bu konferanslar papazları, kilise liderlerini ve gezici evanjelistleri, İncil çalışmalarını evanjelistliğe öncelik vererek ilerletmeleri için cesaretlendirdi ve donattı. Bunlar benim en büyük mirasımdır*."[221]

2.2. Siyasi Hayatı

Billy Graham, yüksek siyasi güce yakın olmayı sevmiş ve sadece birkaç Amerikan başkanı ile olan dostluğundan değil, onlarla olan aşinalığından da açıkça keyif almıştır. Bazen bu erişimi, başkanın ulusun lideriyle tanışması gerektiğini düşündüğü insanlarla tanışmasını sağlamak ya da ailesine veya arkadaşlarına belirli sorunlar yaşatan hükümet bürokrasisini aşmak için kullanmıştır. Ancak, başkanların Billy'nin yansıttığı dindarlık ve dürüstlük aurasını popüler siyasi kazanç elde etmek için kullandıkları da gayet kesin olmuştur. Örneğin Lyndon Johnson ve Richard Nixon bu kategoriye girmiştir ve Billy, en azından bazı zamanlar, bu şekilde kullanıldığının farkında olmuştur. Bu konuda kararsız olmuş ve Nixon'ın Beyaz Sarayı ile olan ilişkisi hakkında *"Çoğu zaman kullanılmadığımı düşünüyorum. Eminim birkaç kez kullanıldım"* demiştir."[222]

Amerikan Başkanları Billy'ye karşı çok fazla açık olmuşlardır. Başkan üzerindeki baskılar ve Beyaz Saray'dan bilgi sızma riski göz önüne alındığında Billy'nin 1950'lerden bu yana neredeyse her başkanın derin güvenini kazanmayı başarması dikkate değer bir başarıdır. Daha önce de Başkanlar bazı din adamlarıyla görüşmeler yapmış ve arkadaş olmuşlardır fakat hiçbiri onların güvenini Billy kadar kazanamamıştır. Şüphesiz, ulusal şöhreti ve popülaritesi bazı başkanların onunla ilişki kurmak istemelerinin başlıca nedenlerindendir. Ancak Eisenhower, Johnson, Nixon, Reagan ve ilk Başkan Bush gibi başkanlarla olan ilişkileri, sadece "başkanlık" ilişkilerinin çok ötesine geçmiş ve gerçekten samimi ruhsal ilişkiler kurulmuştur. Bazı Başkanlar, söz gelimi Eisenhower, Billy'ye temel ruhsal tavsiye ve rehberlik için sıradan bir Hıristiyan papaza başvurulduğu

[221] "Evangelism Conferences" (01 Nisan 2018).
[222] Aikman, *Billy Graham*, 149.

gibi başvurmuştur. Reagan ve Nixon gibi diğerleri ise Billy ile yapılan entelektüel tartışmalardan ister İncil yorumu ister ulusal ve dünya meseleleri olsun, keyif almıştır. Bush Sr. gibi bazıları ise Billy'yi ailelerinin bir parçası olarak kabul etmiştir. Başkanların birbirleriyle olan siyasi farklılıklarına, dinî geçmişlerindeki çeşitliliğe ve son derece farklı kişiliklerine rağmen bu yakın ilişkileri kurmuştur. [223]

2.2.1. Amerikan Başkanlarıyla İlişkileri

Billy Amerikan Başkanlığı tarihinde benzersiz bir yer işgal etmiştir. Bu tür bir başarı, Billy'nin her tür insana anlamlı bir şekilde hitap edebilme konusundaki benzersiz yeteneğine dair çok şey anlatmaktadır ve bu yetenek de Billy'nin Amerika Birleşik Devletleri'ni ve dünyayı elli yılı aşkın bir süre boyunca etkilemesini sağlamıştır.[224]

2.2.1.1. Harry S. Truman

1950 yılında, Billy'nin komünizm odaklı vaazları ulusal derecede dikkat çekmeye başlamıştı. 14 Temmuz'da Graham, Boston'daki faaliyetlerinden sonra Massachusetts Milletvekili John W. McCormack'ın düzenlediği ziyarette 33. Başkan Truman ile Washington'da görüşmüştür. McCormack, Başkan ve vaiz arasında Komünist tehdit, Kore çatışması ve ülkenin manevi sağlığı gibi konularda fikir alışverişi yapmanın aydınlatıcı olacağını düşünmüş olsa da sonuç pek bu şekilde olmamıştır. Toplantının kendisi olaysız ve güzel geçmekle birlikte devamında Billy'nin açıklamaları Truman'ı kızdırmıştır. Billy'nin özel bir konuşmanın gizliliğini ihlal etmesi, özellikle de kişisel konuları içeren bir konuşmayı açıklaması Truman'ı çok rahatsız etmiştir. Onu "sahte" olarak nitelendirmiş ve kendi ününü ilerletmek için başkalarını kullanan bir tanıtımcı olmakla suçlamıştır. Billy ve ekibinin Beyaz Saray'a artık hoş karşılanmadığını açıkça belirtmiştir. Harry Truman bir daha Beyaz Saray'a Billy'yi davet etmemiştir. Billy ise, Beyaz Saray çimlerindeki bu cesur, hatta komik sahnenin ardındaki tepkilerden habersiz kalmış hatta Truman'a ziyaret için teşekkür mektubu göndermiştir. Billy, Truman'ı komünizme karşı sert bir duruşun Amerika Birleşik Devletleri'nin çıkarına olacağı konusunda da cesaretlendirmiştir. Aradan yıllar geçtikten sonra bile Billy, Truman'ın zihninde kötü bir imajda kalmıştır. Duruma ilişkin açıklama yaptığında eskiden akşamları dışarı çıkıp kalabalıkları dolaşan birkaç feryat figan evanjelist olduğundan bahsetmiş o

[223] Aikman, *Billy Graham*, 149-150.
[224] Aikman, *Billy Graham*, 150.

sıralarda ise sadece bir tane evanjelist vaiz olduğunu söylemiştir. Onun da raydan çıktığını ifade etmiştir. Başka bir zamanda şu cümleyi kurmuştur: *"O benim hiçbir zaman dostum olmadı, ben böyle insanlardan hoşlanmam. Onun tek ilgilendiği gazetelerde adının geçmesi."* Truman'ın Billy'yi sevmemesine karşın Billy daha fazla gündeme gelmiş ve çoğu kimseler tarafından sevilmiştir. Sid Richardson ve Russell Maguire gibi çoğu zengin iş adamıyla tanışması da bu ününün devamında olmuştur. İnsanlar Billy'nin ününden faydalanarak kendi çıkarları doğrultusunda işler yapmak istemiş olsalar da tanıdıkça Billy'yi sevmişler ve etkinliklerine destek olmuşlardır.[225] Bununla birlikte Truman nasıl Billy'ye karşı temkinliyse Billy de Truman'a karşı öyle temkinli olmuştur. Bu sadece Beyaz Saray'daki gafından dolayı değildir aynı zamanda Truman'ın Kore'de yaptıklarını hiçbir zaman desteklememiş, vaazlarında siyasetten uzak bir tutum sergilemeye çalışmasına karşın, *""Kore Savaşı'na girmeye kaçınız oy verdi? Ben asla oy vermedim."* şeklindeki cümlesiyle Truman'ı işaret etmiştir. 1952 yılındaki başka bir vaazında Kore Savaşı'nın ülkenin liderlerinin hatalı Uzak Doğu dış politikası yüzünden yapıldığını söylemiştir. Washington'daki adamların Doğu zihniyetini kavrayamadığını belirtmiştir. Alger Hiss'in dış politikayı şekillendirdiğini söylemiş ve devamında politikayı belirleyen bazı siyasilerin Doğu'ya hiç gitmediğini belirtmiştir.[226]

Billy Beyaz Saray'da düştüğü durumu anlatırken, Beyaz Saray'dan çıktıklarında basın ordusundan gazeteciler ve fotoğrafçıların üzerlerine atladıklarını söylemiştir. Gazeteciler Başkan'ın ne dediğini sormuşlar ve Billy de hatırladığı her şeyi anlatmıştır. Girişken bir gazeteci çimenlere diz çökmelerini ve dua sahnesini yeniden canlandırmalarını istemiş, basın da bunu alkışlarla karşılamıştır. Billy ve üç arkadaşı diz çökerek flaş patlamalarına ve kalemlerin çizimlerine duyarsız bir şekilde şükran duasını etmişlerdir. Birkaç gün sonra ise bu ayrıcalıklarını ne kadar kötüye kullandıklarını anlamaya başlamış, ziyaretlerinin ulusal kapsamının lehlerine olmadığını fark etmiştir. İleride bir makama veya etkili bir kişiye erişim sağlarsa böyle bir şeyin bir daha yaşanmaması için de kendine yemin etmiştir. Graham ayrıca bunun olgunluk eksikliğinden kaynaklandığını da eklemiştir.[227]

---

[225] Bruns, *Billy Graham*, 45-47.
[226] Aikman, *Billy Graham*, 151.
[227] Editors, *American Legends*, 40-41.

2.2.1.2. Dwight D. Eisenhower

1952 yılında Fort Worth ve Teksas'tan petrol baronu Sid Richardson ile akşam yemeği yerken Sid, Billy'den Eisenhower'ı Başkanlığa ikna etmesini istemiştir. Billy siyasetle meşgul olmak istemese de bir mektup yazıp Sid'e iletmiş, o da bu mektubu Avrupa Müttefik Kuvvetler Yüksek Karargahı'nda (SHAPE) Komutan olarak görev yapan Eisenhower'a göndermiştir. Billy mektubunda, general gibi bir adamın başkan olması gerekliliğini vurgulamıştır. Amerikan halkının dürüstlük, doğruluk ve manevi güce sahip bir adamı Başkan olarak görmek istediğini düşündüğünü iletmiştir. Aradan bir ay geçtikten sonra doğrudan Eisenhower'a mektup yazmıştır. Bir bölge yargıcının Billy'ye *"Eğer Washington önümüzdeki iki veya üç yıl içinde temizlenmezse, içeriden gelen ahlaksızlık termitleri veya dışarıdaki kapılarımıza dayanan barbarlar arasında önce hangisi kazanacak?"* dediğini iletmiş ve durumun geldiği noktayı ona göstermek istemiştir.[228] General için dua edeceğini yazan Graham, "Tanrı'nın onu hayatının en büyük kararında yönlendirmesi için dua ettiğini belirtmiştir. Bu kararın üzerinde Batı Dünyasının kaderinin duruyor olabileceğini de eklemiştir. Dualarının Tanrı tarafından hayatının en büyük kararında Eisenhower'a rehberlik etmesini sağlayacağını böylece temin etmiştir. Bu mektubun ardından Eisenhower Sid'e Billy'nin tam olarak kim olduğunu sormuş ve onunla tanışmak istediğini belirtmiştir. 1952 yılında, Paris'te SHAPE binasında Eisenhower ile bir görüşme gerçekleştirmiş ve General onu sıcak bir şekilde karşılamıştır. Billy, konuşma sırasında temel mesajını öğrenme konusunda generalin yeterince ilgili olduğunu fark etmiştir. Eisenhower, ebeveynlerinin Mennonit geleneğindeki dindar bir grup olan River Brethren'a mensup olduklarını, İncil'i orijinal Yunanca okuduklarını ve genç bir çocukken İngilizce olarak İncil cümlelerini ezberlediğini ifade etmiştir. [229]

Billy ve Eisenhower Kore Savaşı, Komünistlerin dünya çapındaki kazanımları ve ardından genel seçimleri ilk defa bu buluştukları sırada konuşmuşlardır. Billy burada generale, her ne kadar onu desteklese de açıktan reklamını yapıp vaazlarına siyaseti karıştıramayacağını anlatmıştır. Eisenhower zaten böyle bir şey beklemediğini belirtmiş, iki saatlik konuşmalarının ardından Billy binadan ayrılırken General'in aday olacağıyla

[228] Editors, *American Legends*, 43-44.
[229] Aikman, *Billy Graham*, 151-152.

ilgili hiçbir şey dememesine rağmen sanki bir sonraki Başkan ile konuştuğunu hissettiğini söylemiştir.[230]

Eisenhower ile Paris'teki buluşmalarından dört ay sonra Chicago'da Cumhuriyetçi Kongre, General Eisenhower'ı Senatör Richard Nixon'ın yardımcısı olarak aday göstermiştir. Billy'nin Washington Haçlı Seferi sırasında tanıdığı Kansas Senatörü Frank Carlson'dan bir çağrı gelmiş ve General Eisenhower'ın kendisiyle görüşmek istediğini söylemiştir. Billy hemen Chicago'ya seyahat ederek Blackstone Hotel'de onunla buluşmuştur. Buluştuklarında Billy Carlson'ın Eisenhower'ı bazı kampanya konuşmalarına dinî bir not ekleyebileceği fikrine ikna ettiğini anlamıştır. Billy bunu seve seve kabul etmiş, yalnız kamuoyuna açık bir şekilde kimseyi destekleyemeyeceğini kendisine tekrar belirtmiştir. Eisenhower bunu anlayışla karşılamış, sonraki ay kendisini Denver'a davet etmiştir. Chicago'dan bir ay sonra Denver'de buluştuklarında Billy Eisenhower'a kullanabileceğini düşündüğü birkaç Kutsal Kitap cümlesi vermiştir. Eisenhower, ailesinin dindar olduğundan dinî bir temeli olduğunu fakat bundan uzaklaştığını belirtmiştir. Billy'nin Amerikan halkının kiliseye gitmeyen bir Başkan görmek istemeyebileceğini söylemesi üzerine seçimlerden sonra bir kiliseye üye olacağını da eklemiş, bunu seçimlerden sonra yapmasının sebebinin de seçilmek için yapmadığını göstermek olduğunu belirtmiştir. Kiliseyi siyasi amaçlar ve çıkarlar için kullanmak istemediğinin de altını çizmiştir. Billy'den Presbiteryen mezhebinde birkaç kilise ismi almayı da ihmal etmemiştir. Billy kendine kırmızı kapaklı bir İncil hediye etmiştir. İlerleyen yıllarda bazı makaleler Başkanlığı sırasında Eisenhower'in yatağının yanında kırmızı bir İncil olduğunu not etmiştir. Eisenhower kazanır kazanmaz basın Billy'den kameralar önünde seçilen Başkan için Beyaz Saray çimlerinde dua etmesini istemiş; Billy bunu kabul etmiş ama Eisenhower ile aralarında özel olarak yaşananları tekrar etmemeye dikkat ederek yeni Başkan'a bilgelik, güven, kuvvet, alçakgönüllülük ve derin bir Tanrı'ya bağlılık vermesi için Tanrı'ya dua etmiştir. Amerikalıları yeni Başkan'ın arkasında birleşmeye ve onun için dua etmeye teşvik etmiştir.[231]

Eisenhower, Billy'nin teklifi üzerine ulusal bir dua günü ilan etmiş ve konuştukları gibi Ulusal Presbiteryen Kilisesi'ne de katılım sağlamıştır. Başkan Eisenhower ile etkileşimleri her zaman sıcak ve dostane olmasına rağmen çoğunlukla resmi olmuştur.

[230] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 177-178.
[231] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 179-181.

Görüşmeleri genelde Oval Ofis'te gerçekleşmiş, Saray'ın özel odalarında görüşme yapmamışlardır.[232] Bununla birlikte, Billy beraber golf oynamaktan da keyif aldıklarını dile getirmiş hatta golfün Başkan ile ruhsal düzeyde daha sıkı bağlar oluşturmasını sağladığını belirtmiştir. Golf, gayri resmi bir şekilde hizmetini sağlama şansını da ona vermiştir.[233]

Eylül 1957'de Little Rock'ta bir kriz patlak vermişti, Arkansas Valisi Orval Faubus, siyah çocukların halk okullarına girişini engellemek için Ulusal Muhafız Birlikleri'ni çağırmıştır. Eisenhower, yasaları uygulamak için Little Rock'a birlikleri göndermeden önce Billy'yi arayıp fikrini öğrenmiştir.[234] O dönemde bu, Başkan'ın Evanjelist bir din adamına danışması olarak görülmüş olsa da Billy bu olaya bu şekilde bakmadığını ifade etmiştir.[235]

Billy Başkanlık İbadet Kahvaltısı olarak adlandırılan geleneksel bir etkinliğin başlamasına da bu yıllarda önayak olmuş, normalde katılım göstermeyeceğini açıkça ifade eden Başkan Eisenhower'ı ikna ederek bu programa katılmasını sağlamıştır. İlk on beş ibadet kahvaltısının hemen hepsinde ana konuşmayı Billy yapmış, bunu İncil'i vaaz etme fırsatı olarak kullanmıştır.[236]

Billy 1955 yılında, Başkan Eisenhower'ın davetiyle Başkan'ın Gettysburg'daki çiftliğine geçmiştir. Vardığında arabanın kapısını bizzat Başkan açmıştır. Çiftlik evinde Başkan'ın hasta eşi Mamie'yi ziyaret etmiş, devamında da Başkan'ın teklifi ile Gettysburg'un ünlü savaş alanını bizzat Başkan'ın rehberliğinde gezmiştir. Amerikan Gizli Servisi'nin bu gezi esnasında kendilerini takip ettiğini de ayrıca belirtmiştir. Tüm bunların ardından Başkan Billy'ye cennet ile ilgili birtakım sorular sormuş, Billy de Başkan'ın kafasındaki bu soruları bir arkadaş edasıyla yanıtlamıştır. Bu olaylardan sonra Eisenhower'ın fenalaşması ve hastaneye kaldırılmasıyla Billy ziyaretine hastaneye gitmiş ve Eisenhower'ın Nixon'la bazı konularda anlaşamamasını anlatmasını dinlemiştir. Devamında eğer kabul ederse Nixon'u görmek istediğini Billy'ye söylemiş, böylece Billy Nixon ile Eisenhower arasında adeta bir köprü niteliği taşımıştır.[237] Eisenhower, 1960'ta

[232] Aikman, *Billy Graham*, 154.
[233] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 186-187.
[234] Allison, *Billy Graham*, 88.
[235] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 187-188.
[236] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 188.
[237] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 189-190.

John F. Kennedy'ye karşı kendi partisinden Nixon'un başkanlık yarışını desteklemekte gecikmiş ve Nixon az bir farkla seçimi kaybetmiştir. Nixon, sekiz yıl sonra kazandığı başkanlığı sırasında açıkça Eisenhower'a sadık kalmış olmasına rağmen, Eisenhower birkaç yıl boyunca barış teklifini Billy aracılığıyla uzatana kadar onun tavrını sindirememiştir. Ancak Nixon, Eisenhower'ı Billy'nin ondan rica etmesi ve Eisenhower'ın hastanedeki söylediklerini duyması üzerine affetmiştir.[238]

Aralık 1968'de Eisenhower'ın isteğiyle Walter Reed'de özel bir görüşme daha yapmışlardır. Burada Eisenhower Billy'den tekrar kendisine cenneti anlatmasını istemiş, görüşmeleri bittiğinde Billy onun elini tutarak dua etmiş ve Eisenhower artık ölüme hazır olduğunu dile getirmiştir. Bu görüşmeden birkaç ay sonra Eisenhower hayata gözlerini yummuştur. Eşi Mamie bir otelde başsağlığı görüşmelerini yaparken yanına Billy'yi istemiştir. Billy bunu seve seve kabul etmiş ve bunu bir onur olarak görmüştür.[239]

2.2.1.3. John F. Kennedy

Demokrat Parti, Massachusetts'ten genç bir senatör olan John F. Kennedy'yi aday göstermişti. Deniz savaşı kahramanı ve Senato'da görece sıradan bir sicile sahip olan Kennedy, çoğu Amerikalı için çekici, konuşkan ve yeni bir yüz olmuştur. Kennedy, 30 yıldan fazla bir süredir başkanlık seçimlerinde Katolik bir aday olmaması durumunu bozmuştur. Daha önce hiçbir Katolik Amerika Birleşik Devletleri başkanı olmamıştı. 1928'de New Yorklu bir Katolik Demokrat olan Al Smith, Cumhuriyetçi Herbert Hoover'a karşı kötü bir seçim geçirmişti. O felaketten bu yana, hiçbir büyük siyasi parti Katolik bir adayı aday göstermemişti. Kennedy'nin Katolik olması, Billy'nin ona olan tutumunu değiştirmemesine karşın, Billy'yi bazı zor durumlara da sokmuştur.[240]

Kennedy hakkında Başkanlık seçimleri için kendisinden ilk defa 1960 yılının nisan ayında Cincinnati'den Chicago'ya giden bir trende Grady Wilson ile beraber seyahat ederken Pierre Salinger adında genç bir adam yardım istemiştir. Senatör Jack Kennedy'nin, iki hafta sonra yapılacak olan Batı Virginia Demokratik ön seçimlerinde Katolik meselesi ve hoşgörü konusunda Billy'den bir açıklama istediğini söylemiştir. Salinger, yolculuk sırasında sürekli olarak davasını samimi ve çekici bir şekilde

[238] Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 226.
[239] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 190-192.
[240] Bruns, *Billy Graham*, 116.

savunmasına karşın Billy hayır cevabını vermiştir.[241] Birkaç gün sonra Minneapolis'te, kendisini John Kennedy olarak tanıtan birinden telefon almış, dinî meselenin kampanyada rol oynamaması gerektiğini ve eğer nitelikli bir Katolik olursa ona oy vermekten çekinmeyeceğini söylemesini istemiş fakat Billy Salinger'e verdiği cevabın aynısını vermiştir. Burada Billy düşüncelerini ifade ederken Beyaz Saray'da bir Katolik ile ilgili ciddi bir sorun görmediğini belirtmiş ancak kendi Güney Baptist mezhebinden bazıları da dahil olmak üzere birçok Protestan'ın endişeleri olduğunu söylemiştir. Baptistlerin kilise ve devletin ayrılması vurgusunda uzun bir geleneğe sahip olduklarını ifade etmiştir. Bununla birlikte yabancı bir siyasi devletin başı olan bir dinî lidere belirli bir derece bağlılık borcu olan bir Başkan'a sahip olma fikrinin bazılarını büyük ölçüde endişelendirdiğini belirtmiştir.[242]

Kennedy, Billy'nin yardımına ihtiyaç duymamdan seçimleri kazanmıştır. Billy samimi tebriklerini iletmiş ve ülkeyi yeni Başkan'ın arkasında birleştirmek için elinden geleni yapacağını söz vermiştir.[243] Fakat Billy burada yine bir açmaza düşmüştür. Çünkü ne Kennedy'yi destekliyor gibi görünmek ne de dinî nedenlerle ona karşı önyargılı görünmek istiyordu. Billy'nin Nixon ile olan arkadaşlık ilişkisi Kennedy-Nixon yarışındaki konumunu daha da karmaşık hale getirmiştir. Nixon'ın Eisenhower yönetimindeki sekiz yılının Kennedy'nin Temsilciler Meclisi ve Senato'daki dönemlerinden daha iyi niteliklere sahip olduğunu düşünen Billy, yine de kendisine soru sorulduğunda mezhepsel önyargıların algıları çarpıtmaması için cevaplamaktan kaçınmıştır. Sürekli ve bilinçli olarak vaazlarında siyasi açıklamalardan kaçınan Billy, o sırada bir açıklama yapsaydı bunun Nixon lehine olacağını belirtmiştir. Bu açıklamayı o dönemin muhabirlerinin sıkıştırmasına karşın yapmamasını da kendi iradesinden ziyade ilahi bir dokunuş olarak açıklamıştır. Devamında Avrupa'ya bir dizi Haçlı Seferi düzenlemek için yurt dışına çıkmış, sürekli gelen sorulardan bu şekilde uzaklaştığı için rahatladığını da belirtmiştir. Yurtdışındayken New York'taki Marble Collegiate Kilisesi'nin pastörü ve o dönemde muhtemelen Amerika'nın en tanınmış din adamı olan Dr. Norman Vincent Peale'den bir mektup almıştır. Peale, ara sıra kilisesine katılan Nixon'ı güçlü bir şekilde desteklemiştir. Peale, ortak dostları adına kamuoyuna çıkmasını

[241] Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 233.
[242] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 347-348.
[243] Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 233-234.

istemiş ve Avrupa'da tatildeyken bu konuda kendisiyle şahsen konuşmak isteyip istemediğimi sormuştur. Billy, Peale'i otuz kadar evanjelik liderle birlikte bir evanjelizm strateji konferansı düzenlediği Montreux'ya davet etmiştir. Gelip gruba kısa bir konuşma yapan Peale, ardından ABD başkanlık yarışı hakkında Graham'la özel olarak sohbet etmiştir. Billy, talebini düşüneceğini ve dua edeceğini söylemiş ancak hâlâ bu tartışmanın dışında kalmayı tercih ettiğini de belirmiştir.[244] Bu tartışmanın dışında kalmasının temel sebeplerinden biri de Tanrı'nın ne Demokrat ne de Cumhuriyetçi olmasından kaynaklanmıştır. Bir taraf tutarak vitrini olduğu Evanjelistliği lekelemek istememiş, bu sebeple de taraf tutmadığını göstermeye özen göstermiştir.[245]

Billy, arkadaşı Nixon'a Başkanlık seçimleri için yardım etmeyi düşünse de bunu açıktan yapmak istememiştir. Bunun üzerine Life dergisini kuran Henry Luce'nin fikriyle Nixon'u anlatan fakat seçimle bir ilgisi bulunmayan bir makale yazmış, bu makaleyi seçimlere 2 hafta kala Life dergisinde yayınlanmak üzere Luce'a göndermiştir. Fakat gönderdikten sonra bu durum hiç içine sinmemiş, eşi kendisini siyasete açıktan bulaşmakla eleştirmiş hatta bununla ilgili telefonlar almıştır. Basımın yapılacağı akşam Tanrı'ya makinelerin bozulması içi dua eden Billy, sabah Luce'dan yazıyı baskıya göndermediğini, çünkü içine sinmediğini duyduğunda aşırı derecede sevinmiştir. Bu yazı yerine her Hıristiyan'ın oy kullanmaya gitmesi gerektiğiyle ilgili bir yazı yazmayı teklif etse de Luce bunun fazla dikkat çekmeyeceğini düşünerek teklifi reddetmiştir. Billy buna rağmen yazıyı Luce'a göndermiştir. Seçime bir hafta kala Luce Billy'yi aramış ve ilk yazdığı Nixon makalesini basmak istediğini söylemiştir. Billy ise buna karşı çıkmış ve bunun yanlış olduğunu ona ileterek ikinci yazdığı makaleyi yayınlamasını istemiştir. Yazı yayınlandıktan sonra okuyuculardan olumlu tepkiler almış ve böylece son anda siyasete açıktan katılmamayı başarmıştır.[246]

Billy her ne kadar siyasetten bu denli kaçındığını belirtmiş olsa da bir röportajında muhabire içinde bulundukları zamanın dünya gerilimi zamanı olduğunu, dolayısıyla dünya çapında etkili olabilecek bir adamın zamanı olduğunu ifade etmiş ve bu zaman içerisinde acemi deneylerle geçirilecek bir zaman olmadığını ifade etmiştir. Bu açıklamalarla Kennedy'yi acemi olarak göstermiş ve bu ifade ülke genelinde manşetlere

---

[244] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 348-349.
[245] Bruns, *Billy Graham*, 100.
[246] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 349-350.

taşınmıştır. Billy sınırı aşmamaya dikkat etse de birçok öfkeli mektup almıştır. 1960 yılının büyük bir kısmını Afrika, Avrupa ve Brezilya'daki Haçlı Seferleri'nde geçirerek bilinçli bir şekilde siyasi tartışmalardan kaçınmış, kendini sıkıntıya sokabilecek herhangi bir konuşmayı önlemiştir. Ayrıca Kennedy'ye 10 Ağustos 1960 tarihinde kişisel bir mektup yazarak kampanyasına zarar vermeyeceğine veya kamuoyunu tahrik etmeyeceğine dair söz vermiştir.[247]

Seçimlerden sonra 1961'in ocak ayında, Başkan'ın göreve başlama töreninden on gün önce Florida Senatörü olan arkadaşı George Smathers Billy'yi arayıp Palm Beach'e Jack Kennedy'nin babasının evine yemek yiyip golf oynamaya davet etmiştir. Başkan John F. Kennedy'nin babası Joseph Kennedy ile baş başa görüşmüştür. Joseph ona, Stuttgart'tayken Notre Dame Üniversitesi başkanıyla birlikte kendisinin de orada vaaz verdiğini gördüklerinden ve ne olup bittiğini görmeye karar verdiklerinden bahsetmiştir. Gördüklerinin kendilerini şaşırttığını söylemiştir. Bir tercüman aracılığıyla 60 bin kişiye vaaz verdiğini ve birçok kişinin çağrıya cevap verdiğini izlediklerini anlatmıştır. Üç gün sonra Papa'yı ziyaret ettiklerinde ona bunu anlattıklarını söylemiştir. Papa ise kendilerine kilisede böyle on iki vaizleri olsaydı diye dilekte bulunduğunu anlatmıştır. Jack seçildiğinde, yapması gereken ilk şeylerden birinin Billy'yi tanımak olduğunu söylediğini ifade etmiştir. Billy'nin ülkeye büyük bir katkı sağlayabileceğini, kampanyadaki dinî sorun üzerindeki ayrılığı iyileştirmeye yardımcı olabileceğini söylediğini de eklemiştir. Bunun üzerine Billy kamuoyundaki etkisinin büyük ölçüde abartıldığını hissetmiştir. Bununla birlikte, elinden gelenin en iyisini yapmak istediğini de Joseph'e belirtmiştir. Başkanın eşi Jackie ile de burada tanışmıştır. Buradan golf oynamaya gitmişlerdir. Kennedy burada Vietnam'ın Komünistlerin eline düşmesine izin verilmemesi gerektiğini belirtmiş fakat bunların hepsi Billy'ye çok uzak gelmiştir. Günün sonunda Kennedy Billy'den İsa'nın ikinci gelişini anlatmasını istemiş ve bunu kendi kilisesinde hiç duyamadığını belirtmiştir. Billy İsa'nın ikinci gelişiyle tüm savaşların son bulacağını Kennedy'ye anlatmış bu da Başkan'ın ilgisini hayli çekmiştir. Kennedy ilerleyen zamanlarda bu konuları kendisiyle konuşmak istediğini belirtmiştir.[248] Lakin o bir gün hiç gelmemiş, Kennedy'nin Başkanlığı döneminde Billy Beyaz Saray'a birkaç kez ziyarette bulunmuş ve bir keresinde Oval Ofis'e çağrılarak Kennedy'ye tercüman

[247] Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 231-232.
[248] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 351-352.

aracılığıyla konuşma konusunda tavsiyelerde bulunmuştur. Ancak hiçbir zaman JFK ile kişisel bir toplantıya davet edilmemiş ve Kennedy Başkanlığı sırasında Beyaz Saray'ın özel bölgelerine girememiştir.[249]

İlerleyen zamanda, Kennedy, Billy'yi bir basın toplantısına davet etmiştir. Kısa bir konuşma yapıp kendisiyle golf oynadıklarından bahsettikten sonra Billy'yi soruları cevaplamak üzere kürsüye davet etmiştir. Gelen sorulardan Kennedy'nin kendisini kullandığını anlayan Billy yine de konuşmakta bir sakınca görmemiştir. Konuşmasında Bay Kennedy'nin Katolik olmasının, hiçbir Protestan tarafından ona karşı kullanılmamasının gerektiğinden bahsetmiştir. Onu yetenekleri ve karakteri üzerinden yargılamaları gerektiğini belirtmiştir. İnsanlara yeni Başkanlarına güvenmelerini ve desteklemelerini söylemiştir. Eğer bu konuşmayı seçimlerden önce yapmış olsaydı büyük bir sorun yaşayacağını düşünmekle birlikte bu konuşmayı seçimlerden sonra yapmasının büyük bir problem olmadığını düşünmüştür. Yarım saatlik bir röportaj yapmış, devamında Kennedy'nin isteği üzerine özel uçağı Caroline ile yolculuk etmiş ve Vero Beach'e giderek eşiyle önceden planladığı tatiline bu şekilde Başkan'ın özel uçağı ile gitmiştir. Kennedy'nin Barış Gücü'nü başlatmasından sonra Barış Gücü'nün başı R. Sargent Shriver ile iyi arkadaş olmuştur. Daha sonra Appalachian Dağları'ndaki yoksulluk sorunuyla ilgili bir belgesel film yapmışlardır.[250]

Kennedy düzenlenen Ulusal Dua Kahvaltıları'na da katılmış ve burada Billy ile beraber vakit geçirmiştir. Billy'ye sorduğu soruları yeri geldiğinde konuşmalarında kullanmıştır. Billy Kolombiya Seferlerinde bazı zorluklar yaşadığını, bazı liderlerin büyük toplantılar yaparlarsa isyan çıkabileceği konusunda uyardığını belirtmiş, Kennedy bu sorunları basitçe çözüme kavuşturmuştur. Billy bunu nasıl yaptığını bilmese de Kennedy'ye bu gibi konularda her zaman güvendiğini belirtmiştir. Bir kahvaltı programı sonrası, Billy hastayken Kennedy onu kendi arabası ile Beyaz Saray'a davet etmiştir. Billy hastalığından ötürü hem halsiz olduğundan hem de hastalığı Başkan'a bulaştırmak istemediğinden bu daveti geri çevirmiştir. Devamında, John Connally kendisini 15 Ocak 1963'te vali olarak göreve başlama törenine katılması için Teksas'a davet etmiştir. Aynı yılın sonbaharında Houston'da vaaz verirken, Vali Billy'nin otel odasına gelmiş, Başkan Kennedy'nin kasım ayındaki Teksas ziyaretiyle ilgili endişeli olduğunu itiraf etmiştir.

[249] Aikman, *Billy Graham*, 159.
[250] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 352-353.

Teksas'ta Başkan'a karşı büyük bir düşmanlık olduğunu ve soğuk ya da hatta olumsuz bir tepki korkusu taşıdığını söylemiştir. Billy, Kasım'ın ikinci haftasının sonlarına doğru Dallas'a yapılacak başkanlık ziyaretinden büyük bir endişe duyduğunu belirtmiş, sırf bu sebepten Senatör Smathers'a telefon etmeye karar vermiştir. Telefon ederek Başkan ile konuşmak istediğini belirtmiş fakat sekreteri onun şu anda Senato Kürsüsü'nde olduğunu ve kendisine geri döneceğini söylemiştir. Devamında Smathers'tan Billy'ye Başkan'ın kendisiyle doğrudan iletişime geçeceği ile ilgili bir telgraf gelmiştir. Billy, Smathers'in o hafta sonu Florida'da başka bir golf oyunu için Başkan'ın davetini konuşmak istediğini sandığını belirtmiştir ancak Billy sadece Başkan'a Teksas'a gitmemesini söylemek istemiştir. Bir türlü Başkan'la görüşememiş, ardından Kuzey Carolina'nın Black Mountain kasabasındaki yerel golf sahasında golf oynarken, sahibi oldukları Hıristiyan radyo istasyonu WFGW'nin müdürü Loren Bridges arabayla gelip Başkan'ın vurulduğunu haber vermiştir. Başkan Kennedy'nin Washington'daki St. Matthew Katedrali'nde yapılan cenaze töreninde, Kennedy ailesinin arkadaşları arasında oturması için davet edilmiştir. Birkaç ay sonra, Harvard'daki Kennedy Kütüphanesi için bir bağış etkinliğinin parçası olarak, Kuzey Carolina Üniversitesi stadyumlarında konuşması için davet edilmiştir.[251] Bu konuşmasında JFK için her zaman ülkenin ahlaki ve manevi refahıyla ilgilendiğini, tanıştığı en sempatik adamlardan biri olduğunu söylemiştir. Yaptığı şeyleri her zaman onaylamadığını belirtmekle birlikte onu her zaman bir arkadaş ve iyi bir insan olarak sevdiğini, ülkedeki dini çatlağı iyileştirmek için çok istekli olduğunu ve kendine göre bir ölçüde başarılı olduğunu söylemiştir.[252]

2.2.1.4. Lyndon B. Johnson

Başkan Kennedy suikastından üç hafta sonra yeni Başkan Lyndon B. Johnson Billy'yi Beyaz Saray'a davet etmiştir. Ertesi gün, birkaç saati birlikte geçirmişler ve konuşup Beyaz Saray havuzunda yüzmüşlerdir. Billy, son birkaç haftanın sarsıcı olaylarının Johnson'u olduğundan daha ciddi bir hale getirdiğini görmüştür. Birlikte dua etmişler ve Billy Tanrı'dan zor günlerde ona özel lütuf ve bilgelik vermesini istemiştir.[253] Sonrasında, New York Herald Tribune'un yönetici kadrosuna verilen küçük bir akşam yemeğinde şükran duası etmesi için Billy'yi davet etmiştir. Billy, Johnson'un inançlı biri olduğunu,

[251] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 353-357.
[252] Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 241.
[253] Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 243.

halkın gözüne girmek ve gösteriş yapmak için uğraşmadığını görmüş ve kendi içinde inanarak yaşadığına birinci elden şahit olmuştur. Kasım 1965'te, Billy'nin Haçlı Seferleri'ne katılan ilk Başkan olma sıfatını da Johnson almıştır.[254] Johnson'un ailesinde vaizler, Kutsal Kitap öğretmenleri ve evanjelistlerin bulunması da onun inanç hayatında büyük bir yer kaplamış, çevresi ve kendinde olan inancı Billy ile olan arkadaşlıklarını pekiştirmiştir. [255]

Billy, her ne kadar daima siyasetten uzak kalmaya çalışsa, en azından vitrin kısmına bunu yansıtmamak için özel bir çaba harcasa da bazen bazı olaylardan kaçınması mümkün olmamıştır. Seçimden birkaç gün önce, Washington'dan Charlotte'a uçmuş ve sonra eve doğru arabayla giderken araba radyosunda kızı Anne'nin Goldwater'ı desteklediği şeklinde bir açıklama duyduğunda o kadar şaşırmıştır ki Shelby'de durup bir ankesörlü telefondan Ruth'u aramıştır. Eşine: *"Ruth, Anne ne demek istemiş? Biz Johnson'ı destekliyoruz."* demiş, eşinden ise Anne'nin Johnson'ı desteklemediğini öğrenmiştir. Tüm bu konuşmaların ardından kendi ifadesiyle şöyle düşünmüştür: "*Aman Tanrım, isteyip istemediğimizden bağımsız olarak, siyasetin derinliklerindeyiz!"* Eve vardığında 16 yaşındaki kızı Anne'nin önceki gece arkadaşlarıyla birlikte Güney Carolina'da bir Cumhuriyetçi mitingine gittiğini öğrenmiş, orada onu tanıyan bir muhabirin kendisine Billy'nin kızı unvanıyla mikrofon tuttuğunu, onun da Goldwater'ı destekleyen bir açıklama yaptığını öğrenmiştir.[256] Ertesi gün Johnson Billy'yi arayarak, bunun önemli olmadığını, kendi kızının da hür bir şekilde hareket ettiğini ve Katolik Kilisesi'ne katılmaya hazırlandığını belirterek anlayışla karşılamıştır.[257]

Tüm iyi kalpliliği ve açık sözlülüğüyle birlikte Billy, Johnson'un bir aziz olmadığının da farkında olmuş, aralarında manevi inançlar hakkında konuşurken bir yandan da tutarsızlıklarını ve günahlarını unutmadığını belirtmiştir. Eylül 1967'de Kansas City'de düzenlenen bir polis şefleri toplantısında Başkan'ı dinlemek üzere oradayken, aynı günün akşamında Belediye Stadyumu'nda Haçlı Seferi'nde Başkan ile aynı düşüncelere katılmadığını belirtmiş ve İncil'in öğrettiklerini kendilerine anlatacağını söylemiştir. Medya bunu evanjelist bir vaizin bir Başkan'a halka açık şekilde doğru yolu göstermesi olarak algılamış ve sansasyonel bir haber olarak etiketlemiştir. Gecesinde Johnson,

[254] Bruns, *Billy Graham*, 109.
[255] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 358-361.
[256] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 361.
[257] Bruns, *Billy Graham*, 108.

Billy'yi arayıp arkadaş olduklarını düşündüğünü, kendisine karşı ne yapmaya çalıştığını sorduğunda Billy, elbette arkadaş olduklarını fakat bazı yanlışlara da göz yumamayacağını iletmiş ve bir daha da bu konu açılmamıştır.[258]

Billy ve Johnson'un yakın bir arkadaşlık ilişkisi olmuş, Johnson Billy'yi hep kendine yakın tutmuştur. Billy, Ruth ile beraber ailecek Başkan'ın gezilerine katılmış ve sık sık Beyaz Saray'a gitmiştir. Johnson Billy'ye o kadar güvenmiştir ki bir defasında federal bütçe zamanında Beyaz Saray'da Billy'yi misafir etmiştir. O günün akşamında kabine toplantısına katılmak üzere Billy'nin yanından ayrılırken toplantıda ne kadar kalacağını bilmediğinden bahsetmiş ve Billy'ye kendi kalemleriyle birlikte bütçe defterini de vererek kendisi toplantıdayken bütçeden birkaç milyar kesip kesemeyeceğine bakmasını isteyerek açık bir şekilde kendisine planlanan bütçeyi göstermiştir. Billy Amerikan hükümet bütçesini gözden geçirmiş ve Johnson'un indirmesini beklediği bütçeyi bazı yerlere daha fazla para harcamasını gerekli görerek şişirmiştir. Başkan bir gün, Billy'nin Washington'da bir otelde kaldığını duyduğunda onu özel bir arabayla Beyaz Saray'a aldırmıştır. Hatta bir cumartesi akşamı Ruth ile beraber Beyaz Saray'da misafirlerken Başkan Johnson ve ailesi dışarı çıkmak zorunda kalmış, Ruth ve Billy Beyaz Saray'da yalnız başlarına kalmıştır. Bir defasında da Billy ve eşi Ruth, 1964 Demokratik ulusal Kongre'nin Atlantic City'de başladığı zaman Beyaz Saray'da Başkan ve eşi ile yemek yerken Başkan Billy'ye on dört isimlik bir liste uzatmış ve şayet bir yardımcı seçecek olsa hangisini seçeceğini kendisine sormuştur. Bunun üzerine Ruth, Billy'yi uyararak sadece dinî konularda öneriler vermesi ve siyasete girmemesi gerektiğini söylemiştir. Başkan'ın Ruth'un dediklerini onaylamasından sonra kadınlar masadan ayrıldığında Başkan tekrar aynı soruyu kendisine yöneltmiş, Billy listeden Hubert Humphrey ismini göstermiş, lakin o sırada çoktan onun seçildiğini de fark etmiştir.[259]

Tarih 1964 yılını gösterdiğinde Teksaslı petrol milyarderi H. L. Hunt, Johnson'a karşı aday olması için Billy'nin kişisel banka hesabına 6 milyon dolar yatırma teklifinde bulunmuştur. Billy'yi bu teklifi kabul etmeye zorlamaya çalışan Hunt, hikâyeyi medyaya sızdırmış ve CBS habercisi Walter Cronkite'ın Billy'nin başkanlık için aday olmayı düşündüğünü bildirmesine neden olmuştur.[260] Scripps Howard gazeteler zinciri Billy'nin

[258] Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 245-246.
[259] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 361-365.
[260] Aikman, *Billy Graham*, 163-164.

Başkanlık için aday olacağı iddiasını ortaya atmış ve tüm medya bu haberle çalkalanmıştır. Bazı Cumhuriyetçiler kendisini arayarak yeterli desteğe sahip olduklarını belirtmişlerdir. Tüm bu iddialar ve medya baskısı üzerine Billy bir açıklama yaptığında hiçbir koşulda başkanlık için aday olmayacağını söylemiştir. Seçime girerse bir dizi grubun destek sözü verdiğini iletmiş ama hiçbir baskının kendisini herhangi bir noktada pes ettiremeyeceğini söylemiştir. Kimseye başkanlık için aday olacağını ima etmediğini açıklamış ve aday gösterilirse yarışmayacağını, seçilirse hizmet etmeyeceğini ifade etmiştir. Tanrı'nın kendisini vaaz vermek için çağırdığını söyleyerek böyle bir amacının veya iddiasının bulunmadığını göstermiştir.[261]

Bir defasında Johnson da Billy'ye Başkanlık teklifi yapmıştır. Bunun şakayla karışık bir teklif olduğunu düşünse bile tuhaf bir ciddiyet sezdiğini de belirtmiştir. Johnson'a sadece Tanrı'nın sözünü vaaz etmek istediğini söyleyerek böyle bir makam istemediğini belirtmiştir. Johnson Billy'ye, Başkanlık görev süresinin bitmesine bir yıl kala tekrar aday olmayacağını söylemiştir. Vietnam'dan gelen sürekli kötü haberler ve ülke içi protestolar, Vietnam'dan çıkmak istemesine rağmen bunun üzerindeki siyasi zorluklar gibi sebepler Johnson'un ağır depresyona girmesiyle sonuçlanmıştır. Başkanlık görevini daha fazla yapmak istemediğini fark etmiş ve ailesinden gelen genetik kalp krizi riski yüzünden görevdeyken ölmekten korktuğu için halkını böyle zorlu bir duruma sokmak istemediğini belirtmiştir. Dediği gibi de aday olmamıştır.[262] Doktorundan bile sakladığı bilgileri Billy'ye vermiştir. Görev süresinin sonuna geldiklerinde, Johnsonların Beyaz Saray'daki son hafta sonunda Nixon'ın ilk göreve başlama töreninden önce, Ruth ve Billy onların tek misafiri olmuşlardır. Birlikte kiliseye gitmişler ve Billy pazartesi günü Capitol'de bir başkanlık dua töreni düzenlemiştir. Başkanlık Johnson'dan Nixon'a geçerken, bazı kesimlere göre her iki tarafın da dostu olan Billy süreci kolaylaştırmıştır. Johnson'un emekliliğiyle dostlukları daha da rahat bir hal almıştır. Johnson Teksas'a döndüğünde Billy'ye bir mektup yazmıştır. Burada Billy'yi nasıl gördüğü açıkça belli olmuştur: *"Kimse senin nasıl yükümü hafiflettiğini veya evimize ne kadar sıcaklık getirdiğini tam olarak bilemeyecek... Beyaz Saray'daki yalnız anlarda duaların ve dostluğun, bir Başkanı bir sınav saatine dayanmaya yardımcı olduğunu hatırladım."*[263]

---

[261] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 364.
[262] Laurie - Terrill, *Billy Graham*, 247-248.
[263] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 365-371.

Billy 1971 yılında Johnson'dan bir mektup almış kendisini bir kütüphane açılışına davet ettiğini öğrenmiştir. Austin'deki bu etkinliğe dönemin başkanı Başkan Nixon'ın Air Force One teklifi ile gitmiştir. Açılış duasını Billy yapmıştır. Törenden sonra Johnson, Ruth ve Billy'yi çiftlik evlerine götürmüştür. Johnson ve Billy aile mezarlığına geçmişler; Johnson, günün birinde kendi cenazesinde durdukları ağacın altında vaaz vereceğini söylemiş ve kendinin nereye gömüleceğini göstermiştir. Bu törende İncil'i anlatmasını kendisinin de istediğini belirtmiş ve insanlara İncil ile birlikte kendisinin yapmaya çalıştığı şeyleri de anlatmasını umduğunu ifade etmiştir. Nitekim bu olayın üzerinden yaklaşık iki yıl geçtikten sonra Johnson 1973'ün başlarında kalp hastalığı nedeniyle vefat etmiştir. Mezarlıkta, John Connally anma konuşması yaptıktan sonra Billy de kısa bir vaaz vermiş ve Başkan Johnson'ın başarılarından bahsetmiştir.[264]

2.2.1.5. Richard Nixon

Billy'nin Richard Nixon ile olan arkadaşlıkları 1950/1951 yıllarına dayanmaktadır, kendisi Washington'dayken Kuzey Carolina Senatörü Clyde Hoey ile yaptığı bir öğle yemeği esnasında Nixon ile tanışmıştır. Nixon kendisinin seferlerini severek takip ettiğini belirtmiş, kendisini golf oynamaya davet etmiştir. Oyunları bittiğinde Billy'yi eve davet etmiş ve ailesini tanıtmıştır.[265]

1960 seçiminde Billy Nixon'u açıkça desteklememiş ancak Güney Carolina valisi olan eski Dışişleri Bakanı James Byrnes'in ricasına boyun eğerek Columbia Güney Carolina'da bir Nixon mitinginde dua etmiştir. Birçok kişi bunu ima edilmiş bir destek olarak algılamıştır. Aradan iki yıl geçtikten sonra California valisi olma girişimi de başarısız olmuştur. Billy orada da politik tarafsızlığını korumak istese de bunu başaramamıştır. Billy ile Nixon'un Los Angeles yakınlarındaki Bel Air'deki Riviera Country Club'da golf oynarken çekilen bir resmi yayımlanmış ve ertesi gün Los Angeles Times'ın birinci sayfasında yer almıştır. Bu da bir fayda vermemiş ve Nixon kazanamamıştır. Bundan sonra avukatlığına geri döneceğini söylemiş, Billy ise sahalarda durmaya devam etmesini kendisine önermiştir.[266] Sonraki seçim yılı olan 1964'te Cumhuriyetçiler Başkan Lyndon Johnson'a karşı Barry Goldwater'ı aday gösterdiğinde

[264] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 358; Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 371.
[265] Bruns, *Billy Graham*, 114.
[266] Aikman, *Billy Graham*, 168-169.

Nixon Cumhuriyetçi taraf için oldukça popüler olan konuşmalarını ülke çapında yapmış parti birliği için çalışmıştır. Tüm bunları yaparken Nixon Billy'ye kendi düşüncesine göre Goldwater'ın kazanamayacağını belirtmiş ama yine de bunu partisi için yaptığını dile getirmiştir. 1967 yılında Nixon ile Billy buluşmuş, Nixon Billy'den ne yapması gerektiğine dair bir tavsiye istemiş ve seçimlere çıkıp çıkmamak konusunda kararsız kaldığını belirtmiştir. Bunun üzerine Billy onu cesaretlendirmiştir. Daha sonraları Nixon bunu açıklarken o sırada hasta olduğunu hatırladığını söylemiştir. Billy ile Key Biscayne'deki fenere kadar yaptıkları uzun iki millik yürüyüşlerinde, ülkenin yurt dışında karşılaştığı sorunlar ve kendisinin uluslararası ilişkilerdeki deneyimi nedeniyle aday olması gerektiğine dair ısrarcı olduğunu söylemiştir. Billy, arkadaşı Johnson'un Demokrat Parti'den aday olmayacağını bildiğinden daha rahat hareket etmiş ve arkadaşı Nixon'un yanında durmuştur.[267]

1968 seçimleri için Nixon kendisinden bir Başkan Yardımcısı adayı göstermesini isteyerek bir liste uzatmış, Billy buradan Oregon Senatörü Mark Hatfield'ı göstermiştir.[268] Hem Katolikler hem de Protestanlar tarafından sevilmesi sebebiyle yüksek sayıda oy alacağını düşünmüştür. Nixon oldukça geç bir kararın ardından, bu koltuğa Vali Spiro Agnew'i getirmiştir. Billy, çoğu Amerikan ile aynı durumda olduğunu bilerek, bu kişiyi hiç tanımadığını ve Nixon'un neden böyle bir hamle yaptığını anlayamadığını ifade etmiş, Nixon her ne kadar bazı sebepler sıralasa da bunu makul bulmamıştır. O gece konvansiyonda Nixon kabul konuşmasını yapmış, ardından Billy sahneye davet edilmiş ve kapanış duasını yapmıştır. Ertesi gece Nixon'la beraber akşam yemeği yemişlerdir. Billy bu yemeğin sebebini daha sonra Nixon'un çalışanlarına *"Bu gece kiminle yemek yemem gerektiğini bilmiyorum, ama eğer Billy Graham ile yersem, herkes anlayacak ve eleştiri olmayacak.*" Dediğini duyduğunda anlamıştır. Ardından birkaç hafta sonra Demokrat Parti'nin konvansiyonuna katılmış, böylece yine taraf tutmadığını gösterdiğini düşünmüştür. Başkan Johnson'un güvenlik önlemleri nedeniyle konvansiyona gelemeyeceği belirtildiğinde, Billy'nin bir dua okuması, ardından da Anita Bryant'ın şarkı söylemesi planlanmıştır. Tüm bu olaylardan sonra seçim günü geldiğinde, Nixon onu New York'a, seçim sonuçlarını birlikte izlemeye davet etmiş, Billy ise medyanın orada çok fazla olacağını bildiği için bunu reddetmiş, New York'taki farklı bir

[267] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 390-395.
[268] Aikman, *Billy Graham*, 171.

otele gitmiş, Nixon'a eğer kaybederse gelip onunla ve ailesiyle dua edeceğini belirtmiştir. Seçim gecesi sonuçların uzamasıyla uyumuş, ertesi sabah Nixon'un sekreterinden bir telefon alarak uyanmış ve Nixon'un basın toplantısından önce kedisiyle görüşmeyi istediğini öğrenmiştir. Onun kaldığı otele geçtikten sonra odada sadece Nixon, eşi ve kızları olduğunu görmüştür. Onları tebrik ettikten sonra Nixon'un isteğiyle el ele tutuşup dua etmişlerdir. Nixon, kendisinden yemin törenindeki tüm duaları yapmasını istemiş, Billy bunun yanlış bir algı yaratacağını savunarak kendisine farklı din adamlarını da çağırması gerektiğini söylemiştir. Nixon bunu pek istemeden de olsa kabul etmiş ve Billy kendisine dostu ve destekçisi Los Angeles'taki Wilshire Bulvarı'ndaki büyük Yahudi sinagogunda görev yapan Rabbi Edgar Fogel Magnin gibi önemli isimleri önermiştir. Açılış duasını Billy yapmıştır. Fakat bu isteklerin ardı arkası kesilmemiş, ilk Beyaz Saray ibadet hizmetinde, 26 Ocak'ta vaaz vermesini istemiş, bunu da birkaç gün sonra olacak olan Ulusal Dua Kahvaltısı takip etmiştir. Billy medyanın kendisine taktığı "Beyaz Saray papazı" unvanını hiçbir zaman sevmemiştir. Nitekim, kendi isteği olmamış, kahvaltıda da konuşmayı yapmak zorunda kalmıştır.[269]

Nixon'un annesi Hannah Eylül 1967'de öldüğünde, Billy cenazeye katılmış ve övgü dolu konuşmasını yapmıştır. Neredeyse her zaman duygularını kontrol altında tutmayı başaran Nixon, kiliseden ayrılmak üzereyken tamamen çökmüş ve Billy'nin omzunda hıçkırarak ağlamıştır. Daha sonra hayatında sadece ikinci kez halka açık bir şekilde ağladığını söylemiştir. Bunu Billy'nin omzunda yapması, Billy'ye derin bir güven duyduğunu ve ona olan yakınlık düzeyini göstermiştir.[270]

Billy, Başkanlık makamının yalnızlığını çok öncelerden fark ettiğinden, Nixon'un daima yanında olduğunu kendisine hatırlatmış, eğer notlar veya basın olmadan konuşmak isterse bunu seve seve yapacağını belirtmiştir. Nixon bundan hoşnut olmuş, zaman zaman Billy'yi çağırarak onunla özel meseleleri görüşmüş ve fikir danışmıştır. Billy her ne kadar kayıt dışı konuştuklarını düşünse de ilerleyen dönemlerde bazı ses kayıtları ve yazılar ortaya çıkmıştır. Billy Mart 1969'da Nixon'a bir rapor hazırlamak için Vietnam'a gitmiştir. Savaşı ve etrafın durumunu görmüş, oradaki insanların çözümleriyle ilgili konuşmalarını dinlemiş ve misyonerler ile fikir alışverişi yapmıştır. Ardından çoğu misyonerin savaş yanlısı, Amerika yanlısı ve Nixon yanlısı olduğunu görmüştür. Ayrıca

[269] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 395-399.
[270] Aikman, *Billy Graham*, 169-170.

askerlerin büyük çoğunluğunun bir uyuşturucuya düştüğünü de burada öğrenmiştir. Tüm bunları hazırladığı raporda belirtmiştir. Billy'ye göre kendisi Nixon'un adeta bir dinlenme noktası olmuş, böyle zor zamanlarında bile doğrularla onun yanında olmuştur. Genellikle Washington brifinglerine davet edilmiş fakat katılmayı âdet haline getirmemiştir. Billy, Nixon'ın siyaset ve dinden öte, kişisel bir dost olduğunu düşünmüş, bunun da karşılıklı olduğunu hissetmiştir. Böyle düşünmesinde Nixon'un kendi evini ziyarete gelmesi, golf oynarken adeta ona koçluk yapması, doğum günlerini hatırlaması gibi etkenler pay sahibi olmuştur.[271] Billy, kamuoyunda en çok Richard Milhous Nixon ile ilişkilendirilmiştir ve politik olarak, Johnson'dan çok Nixon'a daha yakın olmuştur.[272]

Nixon, 28 Mayıs 1970'te, Neyland Stadyumu'ndaki Tennessee Üniversitesi'nde düzenlenen Haçlı Seferi'ne Başkan olarak gelmiştir. Öğrenciler ve vatandaşlar Başkan Nixon'ın Kamboçya işgali hakkında yaptığı nisan ayı sonundaki duyurusu ve Ohio'daki Kent State Üniversitesi'nde 4 öğrencinin vurularak öldürüldüğü 4 Mayıs olaylarından dolayı sarsılmıştı. Billy, bu gergin atmosfere Nixon'ı Haçlı Seferi izleyicilerine hitap etmesi için getirerek katkıda bulunmuştur. O gün, Johnson'a dahi yapmadığı bir ayrıcalıkla kendisini kürsüye davet edip konuşma yapmasını istemiştir. Genç yaşlı Tennesseeliler stadyumun içinde ve dışında protesto gösterileri düzenlemiş, Nixon konuşmasını zor tamamlayabilmiştir.[273] Bağışın toplanması sırasında, Başkan Nixon'ın cebinde para olmadığını fark etmesiyle Billy etrafa fark ettirmeden Nixon'a para vermiştir. İleride Nixon bu konuyla ilgili Billy'ye yazdığı mektubunda birçok Başkan'ın yıllar boyunca ruhsal beslenme için Billy ile görüştüğünü ifade etmiş ama kendisinden borç isteyen ilk Başkan'ın kendisi olduğunu ifade etmiştir. O akşam Knoxville'de kendisine hızlıca sağladığı acil finansmanı derin bir şekilde takdir ettiğini de eklemiş ve karşı karşıya kaldığı tüm para sorunlarını bu kadar hızlı ve verimli bir şekilde çözmenin yolları olsaydı kendisine ne kadar iyi geleceğinden bahsetmiştir."[274]

Billy, 19 Nisan 1994'te New York'ta Kuzey Kore'nin BM Büyükelçisi Kim Jong Su'nun düzenlediği küçük bir akşam yemeğine katılmak üzereyken, Nixon'ın New Jersey'deki evinde felç geçirdiğini öğrenmiştir. Bunun üzerine Nixon'ın nerede olduğunu öğrenmeye

---

[271] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 399-402.
[272] Aikman, *Billy Graham*, 167.
[273] Andrew Finstuen vd. (ed.), *Billy Graham: American Pilgrim* (New York: Oxford University Press, 2017), 33.
[274] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 408.

çalışmış, Beyaz Saray'ı arayıp Başkan Clinton ile görüşmüş, fakat kimseden hangi hastanede kaldığını öğrenememiştir. Devamında Başkan Clinton'dan gelen haberle kaldığı hastaneye geçmiştir. Billy Nixon'ın yanında dua etmiş, insanlar geldikçe o da dua etmeye devam etmiştir. Nixon'ın giderek kötüleşmesi ve fazla zamanı kalmamasından hareketle, ailesi Billy'den cenaze işlerini yönetmesi için California'ya gitmesini istemiştir. 20 yıl önce de aynı isteği Nixon'dan duyduğunu fark eden Billy, yola çıkmış ve çok geçmeden de Nixon vefat etmiştir. Billy cenaze törenleriyle ilgili her şeyi hazırlamakla meşgulken Başkan Clinton kendisini aramış ve törene katılmak istediklerini, ailenin bunu kabul edip etmeyeceğini sormuş, Billy -aileye danıştıktan sonra- ailenin onur duyacağını söyleyerek onları davet etmiştir. Katılımcıların beklediğinden çok fazla olacağını düşündüğünden askeri personelle iletişime geçmiş, cenaze töreni için devletten yardım almıştır. Cenaze 40 bin kişinin katılımıyla yağmurlu bir günde Yorba Linda'daki Nixon Kütüphanesi'nde yapılmış Billy burada da dua etmiştir. [275]

2.2.1.6. Gerald Ford

Billy, Gerald Ford'u daha kongre üyesiyken tanımıştır lakin arkadaşlıkları diğer Başkanlar kadar yakın olmamıştır.[276] Capitol Hill'e her gittiğinde kesinlikle onu gördüğünü belirtmiştir. Ford'u imanlı bir Hıristiyan olarak gören Billy, birkaç kez birlikte dua ettiklerini de eklemiştir. Kendisine her zaman sıcak, dostça ve içten davrandığını düşünmüştür. Diğer Başkanlar ile olduğu gibi Ford ile de golf oynamıştır. Bir defasında Başkan Ford Charlotte'a bir konuşma yapmak için geldiğinde, Billy de açılış duası için davet edilmiştir. Ford konuşma yaparken, Billy'nin eşi Ruth'un önüne geçen protestocu biri, bir pankart açmış, Ruth ise hızla adamın elinden bu pankartı alıp ayaklarının altına koyarak geri vermeyi reddetmiştir. Protestocu polisler tarafından dışarı çıkartıldıktan sonra Ruth'a dava açmıştır. Başkan Ruth'u aramış ve böyle şeyleri polise ya da gizli servise bırakmasının gerektiğini belirtmiştir. Protestocu davayı kaybetse bile bu, medyada büyük bir yankı uyandırmış ve Ruth'un Başkan'ı korumasıyla ilgili haberler yayınlanmıştır. Sonraki günlerde Başkan Ruth'u tekrar arayarak yaptığı şeyi cesurca bulduğunu dile getirmiş ve kendisine teşekkür etmiştir. Gerald Ford, sonraları Billy'nin bazı girişimlerini sorguladığını kendisine aktarmış ve özellikle Doğu Avrupa'ya yaptığı

[275] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 408-411.
[276] Aikman, *Billy Graham*, 183.

ziyaretleri eleştirdiğini belirtmiştir. Ancak oradan gelen ve televizyonda yayınlanan raporlardan birini izlediğinde ve Kutsal Kitap vaazını dinlemeye gelen kalabalıkları gördüğünde fikrini değiştirdiğini belirtmiştir. Başkanlığı sırasında da Beyaz Saray'da düzenlenen bazı etkinliklere kendisini çağırmış, Monako Prensesi Grace Kelly ile akşam yemeği yemesini ve başka bir gün de Kraliçe Elizabeth ve Prens Philip onuruna düzenlenen bir devlet yemeğine katılmasını çok değerli bulmuştur. [277]

2.2.1.7. Jimmy Carter

Ocak 1971'de Jimmy Carter Georgia valisi olmuş ve Billy de onunla ilk kez kişisel olarak tanışmıştır. Ağır sorumluluklarına rağmen Billy'nin teklifi olan Atlanta Haçlı Seferi'nin onursal başkanı olarak görev alma davetini memnuniyetle kabul etmiştir. Atlanta Stadyumu'nda ilginç bir dizi toplantıları olmuş, neredeyse her gece, etkinliğe desteğini göstermek için platformda Billy ve takımı ile birlikte oturmuştur. Billy, bir sonraki yıl olan 1 Mart 1972'de Atlanta'daki yıllık Valiler Dua Kahvaltısı'nda konuşmuş ve geceyi Carter ve eşi Rosalynn'in konutunda misafir olarak geçirmiştir. Bu temaslar sayesinde Billy, onu bir insan olarak sevmeye ve zekâsına, gerçek ve çekingen olmayan Hıristiyan bağlılığına saygı duymaya başlamıştır. Carter, basında da dinine bağlı bir aday olarak görülmüş, kendini "yeniden doğmuş" olarak tanımlamasıyla iyice tanınır hale gelmiştir. Öyle ki bu tanım daha sonraları Billy'ye defalarca sorulmuş hatta kendisi "Nasıl Yeniden Doğulur? (How to be born again?) isimli bir kitap dahi yazmıştır. Carter'in dindarlığı sebebiyle, medya eğer Carter seçilirse Billy'nin Beyaz Saray etrafında düzenli bir figür olacağı spekülasyonunda bulunmuştur. Billy, Carter ile bu konuyu doğrudan konuşmasa da böyle bir görünürlüğün halk tarafından kolayca yanlış anlaşılabileceğini düşünmüştür. Paylaştıkları inancı kullanarak politik kararları etkilemek, Evanjelik hareket için ayrıcalık olarak kullanmak ve etki sağlamak gibi şüphelere yol açabileceğine dair düşüncelerini Carter'ın da paylaştığını hissetmiştir. Kennedy'nin Katolik olmasının ona getirdiği negatif reklam gibi bir reklam alacağından korkmuştur. Çünkü mesele genelde din değil genelde din etrafında şekillenen roller sebebiyle Beyaz Saray'a giren insanlar ve Başkanların etkilendikleri kimseler olmuştur. Fakat Kennedy örneğinde, Katolik Papazların Beyaz Saray'a kolayca erişebileceği spekülasyonu yapılmışsa da seçildikten sonra böyle bir durum yaşanmamış, hatta Kennedy'nin aile dostu sayılacak bir Katolik

[277] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 412-418.

papaz dahi gizlice Beyaz Saray'a alınmıştır. Billy aynı durumun Carter için de geçerli olabileceğinden çekindiği için temkinli davranmak istemiştir. Carter seçildikten sonra ise görevde olduğu dört yıl boyunca samimi bir ilişkileri olmuş, ancak az görüşme sağlayabilmişlerdir. Carter, Ulusal Dualar Kahvaltısı'nı kaçırmadan katılmış, Billy de bunlara katılmış ve 1979'daki kahvaltıda konuşmuştur. Billy ve Ruth, Carter ve eşinin Beyaz Saray'da misafiri de olmuş, birlikte yemek yiyip güney kökenleri hakkında anılarını tazelemişler ve dualar etmişlerdir. Carter, Billy Mayo Clinic'te tedavi görürken sağlık durumunu öğrenmek için aramış, sağlığı hakkında bilgi almış ve moralini yükseltmesini sağlamış, onunla ilgilendiğini göstermiştir. Billy'nin yurtdışı seyahatlerini de desteklemiş, duacısı olduğunu söylemiştir. Macaristan gezisi sırasında Billy, 1000 yılında tahta çıkan Macaristan'ın ilk kralı Aziz Stephen'ın antik tacının Amerika'da Fort Knox'ta olduğunu öğrenmiş, bu tacın Macaristan'a geri getirilmesiyle ilgili Başkan Carter'la görüşmüştür. Ayrıca *Good Morning America* programında da Macaristan'a yönelik ticaret kısıtlamalarının kaldırılması gerektiğini düşündüğünü açıkça ifade etmiştir. Aslında taç konusu zaten Billy'den önce de görüşülmüştür ve süreç bir şekilde hızlanarak taç Macaristan'a geri götürülmüştür. Devamında taç halka açık bir müzede sergilenmiştir. Macaristan'daki yetkililer Billy'yi bu konudaki yardımlarından dolayı övmüştür. Carter Billy'ye göre ABD'nin iman sahibi ve parlak dürüstlüğüyle en titiz başkanlarından biri olmuştur. [278]

2.2.1.8. Ronald Reagan

Billy Ronald Reagan ile 1953 yılında golf oynarken tanımıştır. Önde gelen bir Chicago cerrahının eşi olan Bayan Loyal Davis sahada Billy'ye yaklaşmış ve damadı olan Reagan'ı işaret ederek kendisine göstermiştir. O yılın ilerleyen zamanlarında Dallas'ta Reagan'la tanışmıştır. Emekli film yıldızları için para toplamak amacıyla bir yardım etkinliğinde konuşmacı olarak davet edildiğinde Reagan'ın da aynı sebeple orada bulunduğunu öğrenmiş, onun filmlere önyargılı olan bir din adamına filmlerin nasıl çekildiğini anlatıp şeytan işi olmadıklarını anlatmasını dinlemiş ve ikna kabiliyetine hayran olmuştur. 1971 yılına gelindiğinde, Reagan'ın Cumhuriyetçi vali olduğu sırada Kaliforniya meclisinin Demokrat liderliği tarafından ortak bir oturumda konuşmak için davet edilmiş ve oturumdan sonra Reagan ve kabinesiyle öğle yemeği yemiştir. Bu

[278] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 432-439.

vesileyle yaptıkları tartışma neredeyse tamamen Kutsal Kitap ve öğretileri üzerine olmuştur. Mayıs 1980'de başkanlık için kampanya yaparken Ron Indiana üzerinden seyahat etmiştir. Billy o sırada Indianapolis'te bir Haçlı Seferi düzenlemiş ve Reagan kendisini oteline kahvaltıya davet etmiştir. Sohbetleri sırasında Reagan daha önce hiç yapmadığı bir şey yapıp Kuzey Carolina'ya gittiğinde onun hakkında olumlu bir şeyler söylemesini istemiştir. Fakat Billy bunu reddederek bunun kendisine fayda değil zarar da getirebileceğini söylemiş ve bir din adamı olarak bu tür işlere hiçbir zaman girmediğini, girmek de istemediğini belirtmiştir. Reagan bunu anlayışla karşılamıştır. Başkan seçildikten sonra Reagan 20 Ocak 1981'deki başkanlık törenlerine katılmasını istemiştir. Billy bu davetten onur duymuştur. Onu günün ilk resmi etkinliği olan Beyaz Saray karşısındaki St. John's Episkopal Kilisesi'nde Başkan, Başkan Yardımcısı ve aileleri adına düzenlenecek dua etkinliğine konuşmacı olarak davet etmiştir. Dört yıl sonra yeniden seçildiğinde, duayı yine Billy'nin yapmasını istemiştir. Billy kabul etmiş ancak sert soğuk hava nedeniyle Capitol'deki halka açık törenler ve başkanlık geçit töreni iptal edilmek zorunda kalınmıştır. Yemin töreni ise Capitol Rotundası (Kongre Binası merkezi kubbesi) altında gerçekleştirilmiştir.[279]

Billy ve Reagan dostluğu samimi bir dostluk olarak görülmüştür. Billy'nin onu tanıdığı en çekici adam olarak tarif etmesi, Lyondon'a Başkan yerine ismi ile hitap ettiğinde oluşan gerginliğin Reagan'da olmaması, Reagan'ın da onun yanındaki rahat kişiliğini göstermiştir. Bu dostluktaki ağır basan yönlerden biri de teolojik olmuştur. Reagan, Kutsal Kitap'a büyük ilgi duymuştur ve sık sık Billy ile bu konuda konuşmayı sevmiştir, özellikle son zamanlar kehanetleriyle ilgili pasajları tartışmayı oldukça sevmiştir. Başkanlığı sırasında göz ardı edilmiş gibi görülse de Reagan'da derin bir Evanjelist Hıristiyan inancı olmuştur. Billy her ne kadar ona açıktan siyasi destek vermek istemediğini dile getirmiş ve buna dikkat ettiğini söylemişse de Reagan'ın düzenlediği kahvaltıya katılarak onun yanında görünmüş, bu görünüm Reagan'ın kampanyası için bir destek olarak yorumlanmıştır.[280]

3 Mart 1983'te San Francisco'da İngiltere Kraliçesi Elizabeth ve Prens Philip'in onur konuğu olduğu yemeğe Reagan tarafından davet edilmiştir. Ertesi gece Kraliyet Yatı Britannia'da bir resepsiyona davet edilmişler, Ruth ile birlikte içeri girerken kapıdaki

[279] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 464-466.
[280] Aikman, *Billy Graham*, 188-191.

görevli kendisine "Wembley '55" diyerek selam durmuştur. Billy adamın Wembley Stadyumu'ndaki vaazlarından birine katıldığını anlamış, o gece oradaki etkinlikte içeriden birkaç kişinin daha Billy'nin İngiltere Seferi sırasında Hıristiyan olduğunu duymuştur. Aynı şekilde 1985'te düzenlenen bir yemeğe de eşiyle birlikte davet edilmiş, hatta davet edilmelerinin sebebi de eşi Ruth'un memleketi olan Çin'e derin ilgisi olmuştur. Reagan bunu bildiğinden Çin Cumhurbaşkanı Li Xiannian onuruna düzenlenen devlet yemeğine kendilerini davet etmiştir. Billy, California'da düzenlediği bir Sefer dolayısıyla etkinliğe katılamamış, ancak bu etkinlik sırasında Başkan düşünceli bir şekilde Ruth'u soluna, Li Cumhurbaşkanı'nı ise sağına oturtmuş, bu tanışıklık sayesinde de üç yıl sonraki Çin ziyaretinin temeli burada atılmıştır. Ardından Kasım 1985'te Reagan Billy'yi tekrar bir devlet yemeğine davet etmiştir. Yemek bu sefer Prens Charles ve Prenses Diana onuruna düzenlenmiştir. Uzun vadeli bir vaaz etkinliği nedeniyle daveti kabul edememiş ve Kraliçe'nin sekreterine neden daveti reddettiğini açıklayan bir mektup yazmıştır. Aralık 1987'de Sovyetler Birliği Genel Sekreteri Mikhail Gorbachev ve eşi Raisa, Washington'u ziyaret ederek bir zirve konferansına katılmışlardır. Billy de bazı etkinliklere davet edilmiştir. Devlet yemeği için eşiyle Beyaz Saray'a gittiklerinde, birçok eski arkadaşıyla görüşmüşler, yeni dostluklar kurmuşlardır. Birçok insan da önceki gün Denver Haçlı Seferi yayınını izlediğini kendisine söylemiştir. Karşılamada Başkan Billy ve eşini selamlamış, Genel Sekreter Gorbachev'a tanıtmıştır. O sırada Sovyet Büyükelçiliğinden yeni gelen Billy, Gorbachev ile tekrar samimi bir şekilde görüşmüştür. Tarih 1988'i gösterdiğinde, Reagan'ın son devlet yemeği için konuk İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher'dı. Bu yemek Reagan'ın ayrılık yemeği gibi değerlendirildiğinden diğerlerine göre biraz daha duygusal olmuştur.[281]

Billy diğer Başkanlar ile ilişkilerinde olduğu gibi eşiyle birlikte Beyaz Saray'a Reagan'a da ziyaretler düzenlemiştir. Bir defasında Billy ve eşi Beyaz Saray'dayken, Hıristiyan kurtuluşu olayını gündeme gelmiş, Ronald Reagan insanların yalnızca İsa Mesih'e olan imanlarıyla kurtulabilecekleri klasik evanjelik bakışı ileri sürmüştür. Billy Reagan'a Tanrı'yı hatırlatmış, kendisi bunu dile getirirken Başkanlık görevinde Billy Graham sayesinde kendini her zamankinden daha fazla dua ederken bulduğunu belirtmiştir. Görevde bulunduğu sürece dualarının giderek daha fazla Tanrı'ya hizmet edecek ve onu

[281] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 466-469.

memnun edecek kararlar alması için kendine bilgelik vermesini istemek üzerine olduğunu fark ettiğini söylemiştir."[282]

Başkanlık döneminde Reagan'a, 1981 yılında suikast girişiminde bulunulmuştur. Billy Beyaz Saray tarafından Washington'a çağırılmış, özel bir uçakla Washington'a geçtikten sonra oradan da özel bir arabayla karşılanmıştır. Reagan'ın eşiyle görüşmüş, onu sakinleştirmiştir. Suikast girişiminin ardından kiliseye gitme uygulamasından çekinmeye başlayan Reagan, bu konuda Billy'ye danışmıştır. Billy de kendisine gerçekten de kiliseye giderek hem kendinin hem de başkalarının canını tehlikeye atmaktansa Beyaz Saray'ın içinde bir kilise oluşturabileceği fikrini vermiştir. Sonuç olarak Reagan yine de kiliseye gitmek istemiş, gittiği kilisede bazı yapısal değişiklikler yaptırarak halkın dikkatini çekmeden bir balkon aracılığıyla vaazlara katılmıştır. Bu durum insanlar ve basın tarafından bilinmediğinden, Reagan'ın kiliseye gitmediği yönünde bir bilgi yayılmış, ama bazı kesimlerce de bu suikast girişiminden dolayı durumu hoş karşılanmıştır. Reagan, Billy'den Vatikan ile ilgili fikrini de almış, Vatikan'a tam bir elçi atayan ilk Başkan olmuştur.[283]

Billy'ye göre Reagan, tanışmış oldukları kırk yıl içerisinde, kendisine sözlü değil ama örnek olma yoluyla çok şey öğretmiştir. Kendisi devamlı endişeliyken Reagan'ın hep iyimser bir yanı olduğunu söylemiştir. Reagan'ın bu pozitif tutumunun ülkeyi bile etkilediğini düşünmüştür. Billy 1989 yılında İngiltere'deyken Reagan kendisini aramış, Kraliçe'nin kendisini Şövalye ilan ettiğini büyük bir sevinçle söylemiştir. Başkanlığı sırasında Billy'ye 23 Şubat 1983'te kendi tabiriyle "hayal bile edemeyeceği" en yüksek onurlardan birini bahşetmiştir. Bu onur, ulusa hizmet için Amerikan hükümetinin verdiği en yüksek sivil onur olan Özgürlük Madalyası olmuştur. Billy bunu hak etmediğini düşünmüş, fakat bu hediyenin ona olağanüstü bir adamın cömertliğini ve dostluğunu hatırlatacak, kişisel bir dostun hatırası olarak görmüştür. Başkanlığı sona erip emeklilik hayatına geçtiğinde de dostluklarını sürdürmüşler, çeşitli gezilere beraber gitmişler, kilise vaazlarına birlikte katılmışlardır.[284]

---

[282] Aikman, *Billy Graham*, 191.
[283] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 469-471.
[284] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 469-473.

2.2.1.9. George H. W. Bush

George ve Barbara Bush ile ilk kez, George ulusal siyasette önemli bir yere gelmeden önce tanışmıştır. Washington'a yaptığı ziyaretler sırasında babası Senatör Prescott Bush ile birkaç kez görüşmüştür; Senato'dan emekli olduktan sonra, Florida, Hobe Sound'da bir golf partneri olarak onu daha iyi tanımıştır. Ayrıca, yıllar boyunca çalışmalarına çok destek olan dindar bir kadın olan karısı Dorothy Bush ile de tanışmıştır. Dorothy, 1957'de Madison Square Garden Haçlı Seferi'nden sonra bazı kadınlar tarafından başlatılan Hobe Sound'da bir İncil çalışması grubuna katılmıştır. [285]

Billy, yakından tanıdığı Bush ailesi için hiçbir başkanlık çiftinin, aileye olan bağlılıklarıyla kendisini bu kadar etkilemediğini söylemiştir. Ailelerinin bağlı oldukları Episkopalyen Hıristiyanlığın değer sistemlerinin merkezi olduğunu ifade etmiştir. Aile boyu bir arada olmayı sevdiklerini söylemiş, çocukların Beyaz Saray'da sınırsızca dolaşmalarına elbette izin verilmediğinden ama Kennebunkport'ta büyük eski çerçeveli evin koşuşturan, bağıran çocuklarla sürekli sallanıp gıcırdadığından bahsetmiştir. Oğulları Jeb'in çocuklarını toplayıp çimlerin üzerinde bir çadırda bütün gece kamp yapmasını unutamadığını söylemiştir.[286]

1986 yılında, yerel Kuzey Carolina Cumhuriyetçileri, Bush ile Billy'nin arkadaş olduklarını bildiklerinden, Başkan Yardımcısı Bush'u Billy'nin evine getirmek istemişlerdir. Bunun sadece arkadaş ziyaretinden öte siyasi bir gösteriş olduğunu bilen Bush bu duruma karşı çıkmış, Billy'nin mahremiyetini ve apolitik duruşunu korumak adına, ziyaretinin getireceği kaçınılmaz kamuoyu baskısından kendisini korumak istediğini belirtmiştir. Billy de her ne kadar onun evine gelmesini istese de aynı kaygılarla bunu anlayabilmiştir. Aralık 1988'de, büyük Bush ailesini ziyaret etmiş ve en büyük kızı Gigi'yi de yanında götürmüştür. Oraya vardıklarında, Bush'un yirmi beş komşusunun daha orada olduğunu görmüştür. Bush kedisinden, onlara Mesih'i anlatmasını istemiştir. Oraya hasta yaşlı bir kadınla pastoral bir dua etmek için gitmişken, Bush ona adeta evanjelist bir platform vermiştir. Bu yüzden Yeni Ahit'i cebinden çıkarmış ve vaazını yapmıştır. 1991 yılına gelindiğinde, Billy'ye Beyaz Saray'dan bir telefon gelmiş, yemeğe çağırılmıştır. Gittiğinde, Bush ailesiyle birlikte televizyon izlerken Körfez Savaşı'nın

[285] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 513-514.
[286] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 515.

başladığı haberini almıştır. Başkan Bush, konuyla ilgili konuşma yapmak için yanlarından ayrılmış, yanlarına geri geldiklerinde Billy ona konuşmasını çok beğendiğini söylemiştir. Ertesi sabah kabine, bazı kongre liderleri ve Fort Myer'deki birkaç yüz Deniz Piyadesi için bir dua töreni yapıp yapamayacağını Billy'ye sormuş, o da bu teklifi kabul etmiştir. Duasında Kutsal Kitap'ta belirtilen üç tür barış hakkında konuşmuştur. Tanrı ile barış, içlerinde yaşayabilecekleri Tanrı'nın barışı ve bireyler ve uluslar arasında Tanrı'nın getirdiği barış. Genel çerçevede duası, bir önceki gece başlayan savaşın çok kısa sürmesi ve minimum kayıpla sonuçlanması, ardından Orta Doğu'da uzun bir barış döneminin başlaması olmuştur. Körfez Savaşı senelerce devam etmiş, fakat Başkan Billy'ye bu konu hakkında bir soru sormamış, o da bu konu için gönüllü olmamıştır. Bush diğer liderlere göre daha içine kapanık bir Başkan olmuş, Billy de bunu anlayışla karşılamıştır. Billy, George Bush'un, özellikle uluslararası ilişkilerde birçok konuda uzun vadeli bir perspektife sahip olduğunu düşünmüştür. Eşi Barbara'nın da Başkan'ın sessiz özgüveninin bir parçası olduğunu söylemiştir. Eşi Barbara ile kendi eşi Ruth çok iyi anlaşmış, iyi birer arkadaş olmuşlardır. Billy eşi ile birlikte defalarca yaz tatillerinde Bushlar ile bir araya gelmiş, o ve ailesiyle candan bir dostluk kurmuştur. Beraber bot sürmüş, ne kadar yoğun bir tatil programları olsa da birlikte kiliseye gitmiş, günlerini beraber geçirmişlerdir. Bir defasında Başkan Billy ve eşini Beyaz Saray'a davet ettiği sırada, hayat alanını altmış kişilik bir gezi grubuna göstermeyi teklif etmiş, Billy içeride olduğundan kendisinden de yardım istemiştir. Billy kendi bildiklerinden yola çıkarak Beyaz Saray turuna rehberlik etmiştir.[287]

2.2.1.10. Bill Clinton

Billy 1985 yılında Boise, Idaho'da düzenlenen Ulusal Valiler Konferansı'nda konuşmacı olarak davet edilmiştir. Burada Arkansas Valisi olan Bill Clinton kendisiyle vakit geçirmek isteyince, bahçeye çıkıp birkaç saat boyunca konuşmuşlardır. Hızlı zekâsı ve sıcak kişiliği Billy'yi etkilemiştir. Bir sonraki buluşmaları Eylül 1989'da Little Rock'taki Haçlı Seferi sırasında gerçekleşmiştir. Bu Seferin fahri başkanı olan Clinton, bir yemek düzenlemiş ve bu yemek sırasında Billy'ye kendi papazının kansere yakalandığını, bulundukları alandan sadece birkaç mil ötede olduğunu söyleyerek onu ziyaret etmesini rica etmiştir. Clinton'ın papazı Güney Baptist Konvansiyonu'nun önde gelen

[287] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 513-519.

vaizlerinden biri olan Dr. W. O. Vaught idi. Billy ve ekibinin Little Rock'a gelmelerinde önemli bir rol oynamıştır. Burada ziyaretine gelen Clinton ve Billy ile kırk dakika kadar konuşmuş, ardından Haçlı Seferi için dua etmiştir. Billy buradan ayrılırken adeta duayı hissetmiştir. Clinton'un Başkan olarak seçilmesinden sonra, bazı taraflar ve hatta bazı Evanjelistler açılış duasını yapmayı kabul ettiği için Billy'yi eleştirmiştir. Fakat Billy her konuda Clinton'a katılmasa bile duanın farklı olduğunu düşünmüş, Clinton'a da içten bir sevgi duyduğunu belirtmiştir. Bu konuda Kutsal Kitap'tan şu alıntıyı yapmıştır: "Tanrı yoluna tam bir bağlılık ve ağırbaşlılık içinde sakin ve huzurlu bir yaşam sürelim diye, krallarla bütün üst yöneticiler dahil, bütün insanlar için dilekler, dualar, yakarışlar ve şükürler sunulsun." (1. Timoteos 2:2-3). Havari Paul bu sözleri yazarken Roma İmparatorluğu'nu putperest biri yönettiğini de eklemiş, Havari Paul bu kadar farklı bir kimseye bile dua edebiliyorsa kendisi de elbette Clinton'a dua edebileceğini söylemiştir.[288]

1993 yılında Ulusal Dua Kahvaltısı'ndan önceki gecede Billy ve eşi Ruth Beyaz Saray'da kalmıştır. Burada Hawaii Valisi ve Başkan ile birlikte akşam yemeği yemiştir. Sabah kahvaltıya beraber gitmişlerdir. Billy'ye göre Clinton bu tür etkinliklerde çok samimi davranmıştır. Aynı şekilde 1995'te meydana gelen Oklahoma City'deki federal bina bombalama felaketinden sonra Billy oradaki özel anma törenine katılması için davet almış ve orada bir konuşma yapmıştır. Clinton da orada bulunmuş ve medya orada olmamasına rağmen insanlarla ilgilenmiş, hiçbir çıkar beklemeden bunu kendine bir uğraş edinmiş şekilde görünmüştür. Billy, Clinton'un bu yönünü sevdiğini dile getirmiştir. [289]

Billy 1996 yılında, eşi Ruth ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri Kongresi'nin bir vatandaşa verebileceği en yüksek onur olan Kongre Altın Madalyası ile ödüllendirilmiştir. Bu madalyanın ilki 1776'da George Washington'a ve toplamda 114 kişiye verilmiştir. Yerel kongre temsilcisi Charles Taylor fikri kongreye önermiş, T. W. Wilson'un desteği ve yardımını almış, tüm bunlar Billy'den habersiz bir şekilde gerçekleşmiştir. Madalyaya eşinin de dâhil olmasından çok memnun olmuş, madalyanın bir yüzünde Billy ve Ruth, diğer yüzünde ise Asheville Memorial Mission Hastanesi'ndeki yeni *Ruth ve Billy Graham Çocuk Sağlık Merkezi*'nin bir resmi olmuştur.

[288] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 566-568.
[289] Aikman, *Billy Graham*, 199-201.

Ödül töreninden sonra, Clinton da *Memorial Mission Hospital* tarafından verilen akşam yemeğine katılmıştır. Orada küçükken katıldığı Billy'nin bir vaazını anlatmış, birlikte yaptıkları gezilerden bahsetmiştir. Konuşma bittiğinde davetten ayrılmadan önce arka sahne kısmında Billy'ye uzunca sarılmıştır. Başkan Clinton 1997'de ikinci kez Başkanlık koltuğunu kazandığında duasını yine Billy yapmış, duasında Tanrı'nın iradesinin gerçekleşmesini ve O'nun en yüksek makama seçilen kişiye bilgelik, merhamet ve dürüstlük vermesini dilemiştir. Yaptığı bu duayı hem rastlantısal hem de yakın arkadaş olarak tanıdığı tüm Başkanlara yaptığını ifade ederek böylesine büyük bir görevin yük ve sorumluluklarının çok ağır olduğunu dile getirmiş, hepsine Tanrı'dan yardım dilemiştir.[290]

2.2.1.11. George W. Bush

Billy Bush ile tanışmasının tam olarak ne zaman olduğunu bilmediğini ifade etmiştir. Senatör Prescott Bush ve eşi Dorothy'nin torunları George H. W. Bush ve eşi Barbara ile iyi arkadaş olduklarını ve sonra Ruth ve kendisinin Kennebunkport, Maine'deki tatil evlerinde birkaç gün geçirmeleri için yıllık davetlerini kabul ettiklerini söylemiştir. Bu ziyaretlerden birinde, bir gün Amerika Birleşik Devletleri'nin kırk üçüncü Başkanı olacak genç adamla ilk defa tanıştığını ifade etmiştir. Billy'nin anlatmasıyla George'un kendi itirafına göre, üniversiteden mezun olduktan sonra hayatına net bir yön vermemişti, ancak her aile yemeğinin bir parçası gibi görünen canlı tartışmalar ve ebeveynlerinin kamu hizmetine derin bağlılığı ömrü boyunca ona eşi bulunmaz bir temel sağlamıştı. Ayrıca George Billy'ye göre Bush ailesinin spor sevgisini ve enerjik hayat tarzını da miras almıştır. Bu özelliklerin ona başkanlık görevinin zorlu taleplerini karşılamak için gereken fiziksel dayanıklılığı ve sağlığı verdiğine her zaman inandığını belirtmiştir."[291]

Zaman içinde genç Bush siyasete atılmış ve 17 Ocak 1995'te Teksas valisi olduğunda yemin törenine Billy'yi çağırmıştır. İki yıl sonra Billy Haçlı Seferi için San Antonio Teksas'a gittiğinde açılış toplantısında kalabalığa hitap etmiş ve bu konuşmasında İsa'ya olan imanına dair kısa bir şahitlik de vermiştir. Devamında Kasım 2000'deki seçimlerle 43. Başkan seçilmiştir. Yeni Başkan göreve başlama töreninde Billy'den dua etmesini rica etmiş fakat Billy sağlık sorunları nedeniyle dua için oğlu Franklin'i göndermiştir.

[290] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 568-572.
[291] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 574.

Billy'nin doğum gününden bir gün önce 6 Kasım 2001'de Bush, Billy ve Ruth ile birlikte birkaç yakın arkadaşı Beyaz Saray'a davet etmiştir. İçeride ufak bir gezinin ardından yemek yemişler ve Billy'nin doğum gününü burada kutlamışlardır. 21 Ocak 2005'te Bush'un ikinci görev süresinin başlangıcında dua görevi için Ulusal Katedral'e gitmiştir. George Bush sık sık Billy'yi arayıp mektup göndererek onunla ilgilenmiş ve sağlığıyla ilgili bilgi almıştır. Bu durum Billy'nin hoşuna gitmiş ve kendisinin ebeveynlerinin izinden gittiğini söylemiştir.[292]

[292] Graham, *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*, 574-579.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİLLY GRAHAM'IN EVANJELİST HIRİSTİYANLIK ANLAYIŞI

Billy, yaşadığı süre boyunca yaptığı devasa etkinlikler, kurduğu yakın siyasi ilişkilerle birlikte çeşitli konuları ele aldığı otuzu aşkın kitap yazmıştır.[293] Onun evanjelist misyonerlik faaliyetlerine katkı sağlayan kitaplarının yanında,[294] bir Hıristiyan'ın nasıl yaşaması nasıl dua etmesi gerektiğine dair kitaplar da yazmış,[295] Hıristiyan literatürdeki bazı anlayışları da kendi ifadeleriyle açıklamıştır. Bu anlayışların bir kısmı, Billy'nin Hıristiyanlık anlayışı açısından önem arz ettiğinden aşağıda listelenmiştir.

Billy Graham halihazırda kabul edilmiş inanç sistemini alarak onu tüm dünyaya yayma çabası içerisine giren bir Evanjelist olduğundan, kendisinin Hıristiyanlık anlayışı Evanjelist Protestanlık dışında veya ona paralel olmayan bir görüş içermemiştir. Bu bağlamda aşağıda listelenen anlayışları aslında evanjelistlerin genel olarak kabul ettiği görüşlerle aynı olup kitapları yeni içerik oluşturmaktan ziyade yeni Hıristiyanlara dini öğretmek amacı taşımaktadır. Bir fikir vermesi açısından önemli birkaç konu üzerindeki görüşleri aşağıda verilmektedir.

3.1. Kutsal Kitap Anlayışı

Billy'ye göre bazı insanlar Tevrat'ı İsrail'in tarihi olarak görür, bazıları da onu adeta bir edebiyat kitabı olarak niteler. Fakat Billy Tevrat'a bu şekillerle bakanların, Tevrat'ın ana temasını kaçırdığını, bunların da elbette önemli olduğunu ama gerçek Tevrat temasından çok daha önemsiz olduğunu söyler. Bu bağlamda Tevrat'ı muhteşem bir edebi eser, etkileyici bir şiir, tarih kitabı olarak okuyanlar kurtuluş hikayesini göz ardı ederler ve Tevrat'ın gerçek anlam ve mesajını kaçırırlar.[296]

---

[293] "Billy Graham Books - Biography and List of Works" (Erişim 03 Temmuz 2024).

[294] Billy Graham, *The Billy Graham Christian Worker's Handbook: A Topical Guide with Biblical Answers to the Urgent Concerns of Our Day* (Grason, 1996).

[295] Billy Graham, *Hope for Each Day Morning & Evening Devotions* (Nashville: Thomas Nelson, 2012); Billy Graham, *Unto the Hills a Daily Devotional* (Nashville: Thomas Nelson, 1996).

[296] Billy Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham* (New York: McCracken Press, 1994), 10.

Billy'ye göre Tanrı, Kutsal Kitap'ı insanlığa kurtuluş planını açıklamak için yazdırmıştır. Tanrı, bu kitabın yazılmasını sağlamıştır ki çocuklarına kendi sonsuz yasalarını açıklayabilsin ve onları hayat yolculuklarında rehberlik etmek için büyük bilgeliğini ve büyük sevgisini versin. Çünkü ona göre Kutsal Kitap'ın işareti veya rehberliği olmadan dünya gerçekten de karanlık ve korkutucu bir yer olurdu.[297]

Billy, farklı dinlerin de kutsal kitaplarından bahsetmiştir, İslam Kur'ân'ı, Budist Kutsal Kitabı, Zerdüşt Zend-Avesta'sı ve Brahman Vedaları'ndan söz etmiş, hepsinin doğru çeviriler aracılığıyla Amerikanlara ulaştırıldığını belirtmiştir. Herkesin bu kitapları kolayca okuyabileceğinden bahsetmiş, hatta bu kitaplarda doğruları da bulabileceklerini söylemiştir. Lakin bu doğrular Billy'ye göre yanlış yönde gelişmişlerdir. Ona göre doğru bilgilerin hepsi birer ışık parçasıyla başlar ama hepsi de karanlıkta biterler, okuyuculardan en basit gözlemciler dahi Kutsal Kitap'ın farklılığını hemen anlayacaktır. Bu şekilde Billy, insanlara kurtuluş sunan ve onları sorunlarının üstesinden nasıl geleceklerini gösteren tek kitabın Kutsal Kitap olduğunu vurgular ve belirsiz bir dünyada tek sağlam kılavuz olduğunun altını çizer.[298]

Kutsal Kitap'ın yazılması için 1600 yıllık bir süre gerektiğini belirten Graham'a göre, Tanrı kâtip olarak otuzdan fazla insan belirlemiş ve bu kimseler farklı zamanlar ve mekanlarda yaşamıştır. Lakin bu farklılıklara rağmen kendi düşünce ve umutlarını yazdıklarına geçirmemişler, beşeri dışarıda bırakarak Tanrı'nın yönlendirmesiyle kitaplarını yazmışlar, Tanrı'nın ilahi ilhamı altında büyük ve kalıcı gerçekleri görebilmişler, bunları da diğer insanların görüp doğruları bilmesi amacıyla kaydetmişlerdir. Bu 1600 yıllık süreçte 66 adet kitap, farklı zaman ve mekanlarda, farklı kültür ve dillere sahip kimseler tarafından yazılmış lakin hepsi de aynı mesajı içermiştir. Tanrı her insanla kendi dilinde ve kendi zamanında konuşmuştur. Büyük bilginler, Aramice, Yunanca ve İbranice yazılan eserleri topladıklarında ve hepsini tek bir modern dile çevirdiklerinde görmüşlerdir ki Tanrı'nın vaatleri hiç değişmemiş, insanlara olan büyük mesajı bir bütün olarak kalmıştır.[299]

Tüm bu açıklamalarla birlikte Billy, insanlara Kutsal Kitap'ı kendilerinin okuması tavsiyesini vermiş, yeni başlayacaklara veya okumaya uzun bir ara vermiş olanlara

[297] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 10.
[298] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 10.
[299] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 10.

Yuhanna İncili'nden başlamalarını önermiştir. Kutsal Kitap'ın en derin kitaplarından biri olmasına rağmen, en açık ve anlaşılır olan da kabul edildiğinden bu öneriyi yapmıştır. Graham'a göre, Yuhanna İncili insanın kurtuluşunun nasıl ve neden olduğunu göstermek amacıyla yazılmıştır; Yuhanna okunarak zihnin sorularına ve kalbin arayışlarına cevaplar bulunabilir. Devamında Markos, Luka ve Matta İncilleri okunduğunda, vurgulayarak ifade ettiği İncillerin bir olma konusunu, -farklı yazarlar ve yazı stillerine rağmen- okuyucular kendi gözleriyle görebiir.[300]

3.2. Tanrı Anlayışı

Billy'ye göre Tanrı'nın tüm özellikleri İsa Mesih'te görünmektedir: O'nun sevgisi, merhameti, şefkati, saflığı, egemenliği ve gücü. Bu yüzden Tanrı'ya olan inanç her zaman İsa Mesih merkezlidir. Tanrı'nın büyüklüğü insan dilinin sınırlarını aşmıştır. Kutsallık Tanrı'nın en büyük özelliği olmakla birlikte, sevgi de onun en büyük özelliğinden sayılmıştır. anrı'nın sevgi ve bağışlama vaatleri, insan kelimeleriyle tarif edilebilecek kadar gerçek, kesin ve olumludur, Tanrı kutsal sevgidir. Tanrı'nın sevgisinin arkasında O'nun her şeyi "bilmek ve anlamak" yeteneği yatmaktadır. Bu da "Omniscient" şeklinde ifade edilmiştir. İnsan doğru şekilde baktığında, her anda her türlü acının ortasında bile, O'nun bildiğini, sevdiğini, gözettiğini, anladığını ve hatta bundan daha fazlasını, bir amacı olduğunu görebilir. Tanrı'nın sevgisi kutsaldır ve değişmez, yarattıklarını her daim sevmektedir. Hatta Billy Tanrı'nın insanları yaratmasının sebebini evreninde kendi imajında diğer yaratıklar istemesi olarak görmüştür, böylece Tanrı onlara sevgisini dökebilir ve insanlar da gönüllü olarak Tanrı'yı sevebilir. Yani Tanrı, iradesi olduğu ve hayır diyebildiği halde, kendisini sevebilecek bir varlık yaratmak istemiş ve insanı yaratmıştır, çünkü iradesizce kendisini sevecek bir varlık aslında gerçek sevgiden mahrumdur; sevgi sadece sevmek ve itaat etmekten başka seçeneği olmayan biriyle yetinemez. Bu bağlamda mekanik sevgi değil, ancak gönüllü bir sevgi Tanrı'nın kalbini tatmin edecektir. Tanrı her şeyi görür ve bilir ancak insan zihninin sınırlılığı ve dünyada var olduğu kısa süre Tanrı'yı ve evreni anlamak için yeterli değildir. Bu yüzden insan kaybolmasın diye, Kutsal Kitap'ta insanları defalarca gelecekteki sıkıntılar, sorunlar, acılar ve yargılar konusunda uyarmıştır.[301]

---

[300] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 12.
[301] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 13-15.

Billy Teslis doktrinini karşılaştığı en karmaşık sorunlardan biri olarak nitelendirmiştir. Bu doktrinin içerisinde gizemli bir kısım olduğunu belirtmiş, bunu bir asıl olarak kabul etmiştir. Teslis, insan zihninin tam anlamıyla kavrayabileceği bir konu değildir. "Kutsal Kitap'ın öğrettiklerini açıklamak ve Kutsal Kitap sessiz olduğunda sessiz kalmak" şeklinde bir tutum belirlediğinden, Teslisi "Baba-Tanrı tamamen Tanrı'dır, Oğul-Tanrı tamamen Tanrı'dır, Kutsal Ruh-Tanrı tamamen Tanrı'dır" şeklinde kabul etmiş, bunun da Kutsal Kitap tarafından sunulan bir gerçek olduğunu öne sürmüştür. Başka bir deyişle, teslis doğru olarak kabul edilmelidir; açıklanması gerekli değildir.[302]

Baba-Tanrı figürü, Billy'ye göre sevgisinin değişmeyen, insanları kim olduklarını bildiği halde yaratan ve hür iradeleriyle kendisini gönüllü olarak sevmelerini bekleyen, her şeyi bilen, insanın O'na karşı isyan edip kendi sonunu hazırlamasında bile ona merhamet eden ve yok olmaya sürüklenmesine izin vermeyendir. O, insanı yarattığından itibaren insanlığın kurtuluşu için bir plan yapmıştır. Bu plan o kadar muhteşemdir ki, planı kabul edecek her insan meleklerden daha üstün konumda olacaktır. Tanrı'nın insanlığa karşı bu bitmez sevgisi ve merhameti oğlu İsa Mesih'te çarpıcı bir biçimde beden bulmuştur. Tanrı'daki sevgi öylesine üstündür ki insanla birlikte acı çekmeye bile razı olmuştur. Bunun devamında da İsa Mesih, yeryüzünde insanlarla birlikte 33 yıl acı çekmiştir. "Tanrı, biz daha günahkârken, Mesih bizim için öldüğünde kendi sevgisini gösteriyor" (Romalılar 5:8) cümlesi de ona göre bunu anlatmaktadır. Tanrı'nın sevgisi, Mesih bu gezegene gelmeden yüzyıllar önce, peygamberlerinin ağızlarına vaat sözlerini koymuştu. Yunanistan, Mesih'in doğumundan önceki dört yüzyıllık dönemde büyük güç olarak, dünya çapında ortak bir dil yayarak Mesih'in mesajına yol hazırlamıştı. Ardından ulaşım sorunu büyük Roma İmparatorluğu'nun güç kazanması, yol ağı inşa etmesi ve bir düzen ve yasa sistemi geliştirmesi ile çözülmüştü. Böylece ortak dil, Roma yolları ve hukuk sistemi kullanılarak Tanrı, Sözünü erken Hıristiyanlar aracılığıyla yaymıştır. Billy'nin bakış açısına göre Kutsal Kitap, "Tam zamanı geldiğinde, Tanrı Oğlu'nu gönderdi" (Galatyalılar 4:4) derken tüm bu olaylara işaret etmiştir.[303]

Kutsal Ruh-Tanrı figürü, Billy'ye göre iki kısımda incelenebilir. İlk kısmı Kutsal Ruh'un bir "kişi" olduğudur.[304] O konuşan, aracılık eden, tanıklık eden, yönlendiren, emreden,

[302] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 15-16.
[303] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 16-18.
[304] Billy Graham, *Peace with God: The Secret of Happiness* (Nashville: Thomas Nelson, ts.), 22.

rehberlik eden, görevlendirendir. Listelediği bu özellikler bağlamında, Kutsal Ruh yerçekimi veya manyetizma gibi kişisel olmayan bir güç değildir. Kutsal Ruh bir "kişi"dir; zekâ ve iradeye sahiptir. Ancak yalnızca bir kişi değil, aynı zamanda bir tanrıdır.[305] Bu şekliyle, Kutsal Kitap boyunca anlatılan Kutsal Ruh'un Tanrı'nın kendisi olduğunu kabul etmiştir. Bu da ikinci kısım olan Kutsal Ruh'un "Tanrı'nın kendisi" olduğudur. O her şeyi bilen, yaratıcı, her şeye gücü yeten, ebedi olandır. Bu şekildeki teslis inancıyla, bir olan Tanrı'nın, Tanrı Baba, Tanrı Oğul ve Tanrı Kutsal Ruh olarak dünyayı yarattığını ve bu gerçekleri anlayıp kabul etmenin her Hıristiyan için hem teolojik hem de pratik açıdan büyük öneme sahip olduğunu belirtmiştir.[306]

3.3. Ruh'un Meyvesi Anlayışı

Billy'ye göre Ruh'un meyvesi, Tanrı'nın hayatlarında insanlardan beklediğidir. Tüm Hıristiyanlar Ruh'un tüm meyveleriyle işaretlenmiş olmalıdır. Meyve konusunu Matta 13'teki İsa'nın tohum hikayesine dayandırır. İlgili bölümde bir adam tohumları büyümeleri için savurur, bazı tohumlar yol kenarına düşer ve kuşlar tarafından yenir; bazıları kayalık zemine düşer ve güneşte solar; diğer bazı tohumlar büyümeye başlar ama dikenler tarafından boğulur. Dördüncü grup tohumlar ise iyi toprağa düşer, kök salar ve bolca meyve verir. Bu dördüncü grup gereğince Tanrı'nın Sözü, Ruh'un gücünde insan hayatlarında etkili olmaya başladıkça, insan da adeta meyve vermelidir. İncil Ruh'un meyvelerinden ziyade "meyvesinden" bahseder. Tek bir ağacın birçok elma vermesi gibi, Kutsal Ruh da tüm meyvelerin kaynağıdır. İnsanların da bu meyveleri verebilmesi için iki şeyin gerekliliği söz konusudur. İlki günahların insan hayatından çıkması gerektiği, ikincisi de Kutsal Ruh'un gelip insanın hayatını doldurması ve Ruh'un meyvesini üretmesidir. Böylece insan bu meyvenin üreticisi olmuş olacaktır. Billy burada bir bahçe kapısı örneğinden bahseder. Kapı iki şekilde işe yarar: ya dışarıdan gelen insanları içeri almak için açılır, ya da onları dışarıda bırakmak için kapanır. Ruhsal olarak da insan hayatını aynı bu kapıya benzetir. İnsan, Tanrı'nın hoşuna gitmeyen şeyleri dışarıda tutmalı ve Kutsal Ruh'un gelip hayatının tam merkezini kontrol etmesine izin vermelidir. Yalnız insanda bu kapının kontrolünü sağlayacak bir güç yoktur. İnsan ancak Kutsal Ruh'u kabul ederse, o içeri gelmekle kalmayıp insanın hayatındaki kötü şeyleri de dışarı atar. Kapının kontrolünü sağlar ve kalbin kötülüklerini arındırdıkça, yeni tutumlar, yeni

[305] Graham, *Peace with God: The Secret of Happiness*, 23.
[306] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 18-22.

motivasyonlar, yeni bağlılık ve sevgi getirebilir. Ayrıca kötülüğün dışarıda kalması için kapıyı güçlendirir. Bu şekilde, nefsin işleri dışarı çıkmış ve Kutsal Ruh'un meyvesi gelmiş olur. Manford George Gutzke, "Ruh'un Meyvesi" adlı kitabında Ruh'un meyvesini ışığa benzetmesini de bu bağlamda kullanmıştır. [307] "Gökkuşağının tüm renkleri her güneş ışınında mevcuttur. Hepsi bir anda oradadır. Her zaman görünür olmayabilirler, ama hepsi mevcuttur. Onları ayrı ayrı renkler olarak düşünmek gerekmez. Nasıl ki bu gökkuşağı renkleri ışıkta mevcutsa, bu kişisel davranış özellikleri de Kutsal Ruh'un çalışmasında mevcuttur."[308]

Meyve ağacındaki meyvenin olgunlaşması gibi, insandaki meyvelerin de olgunlaşması gerekir. Ayrıca insan meyveyi kendisi üretmez, Kutsal Ruh aracılığıyla üretir, tıpkı bir asma çubuğunun üzerinde bir çok üzüm salkımı olması, fakat o çubuk kesildiğinde hiçbir üzüm üretilememesi gibi, insan da Kutsal Ruh'tan bağını koparırsa meyve veremez. İnsan Mesih'e ne kadar yakın olur, arasında ne kadar az şey bırakır ve ilişkisini ne kadar pürüzsüz yaparsa, meyvesi de o denli olgun ve güzel olur. Birliktelik günahla kesintiye uğrasa da, meyve verilmeye devam eder ancak günahların çokluğu kesintiyi ayrılık noktasına getirirse, meyve verme durumu da ortadan kaybolur. Dolayısıyla insan daima Mesih ile kalmalı, bağlarını güçlendirerek en iyi meyveyi vermeye çabalamalıdır.[309]

"Kutsal Ruh'un meyvesi sevgi, sevinç, esenlik, sabır, nezaket, iyilik, sadakat, yumuşaklık, özdenetimdir" (Galatyalılar 5:22-23) cümlesinden hareketle, Billy bu meyve konusunu bu 9 kelimenin üzerinde 9 başlık olarak incelemiş, bunları da kendi aralarında üç kümeye bölmüştür. Sevgi, sevinç ve esenlik ile ilk meyve kümesini oluşturmuştur. Bu kümeyle özellikle Tanrı'ya yönelik ilişkiyi anlatmıştır. Sabır, şefkat ve iyilik ile ikinci kümeyi oluşturmuştur ve bu küme ile de özellikle insanlarla ilişkileri anlatmıştır. Üçüncü kümeyi sadakat, yumuşaklık ve öz-saygı ile oluşturmuş ve bu kümeyle de özellikle insanın içsel ilişkisini içsel benliğin tutumlarını ve eylemlerini anlatmıştır. Bu üç kümenin de birbirleri ile ilişkili olduğunu, hepsinin insan karakterinde bulunması gerektiğini söylemiştir.[310]

---

[307] Billy Graham, *The Holy Spirit* (Nashville: Thomas Nelson, 1978), 163-165.
[308] Manford George Gutzke, *The Fruit of the Spirit* (Atlanta: The Bible For you, 1968), 10-11.
[309] Graham, *The Holy Spirit*, 166-168.
[310] Graham, *The Holy Spirit*, 169.

Ruh'un meyvesinin ilk kümesi, Billy'nin anlatımıyla başlıca Tanrı'ya yönelik bir ilişkiye sahiptir ve başkalarının görebileceği dışsal sonuçları vardır. Bu nedenle, Tanrı'nın sevgisinden, Rabb'in sevincinden ve Tanrı'nın esenliğinden bahsetmiştir.

3.3.1. Sevgi

Billy'ye göre Hıristiyan bir kimsenin, sevgiden daha belirgin bir işareti olmamalıdır.[311] Ona göre en büyük meyve sevgidir. Ona göre Rab İsa Mesih için şahitlikte bulunmanın başka türlü nasıl olabileceği önemli değildir, sevginin yokluğu her şeyi geçersiz kılar. Sevgi, insanın söyleyebileceği her şeyden, sahip olabileceği her şeyden ve verebileceği her şeyden daha büyüktür. Tanrı'nın lütuf bahçesindeki en güzel çiçek sevgidir. Eğer sevgi insan hayatını karakterize etmiyorsa, boştur.[312]

3.3.2. Sevinç

Billy'ye göre ruhsal sevinç/neşe, Hıristiyan için daima önemlidir. Kutsal Kitap, ruhsal sevincin koşullara bağlı olmadığını öğretmiştir. Dünya sistemi neşenin kaynağına ulaşamaz. Tanrı, Ruhu aracılığıyla neşesini solgun, sorunlarla dolu insan hayatına yönlendirir ve böylece koşullar ne olursa olsun neşe dolu olmak mümkün olur. Bu yüzden de Hıristiyan, neşesizlikten hiçbir koşulda korkmamalı, Tanrı'nın ona sevinci bahşettiğini bilerek yaşamalıdır. Zevklerin ani ve geçici olmasına karşın, sevinç hayatın en kötü koşullarına rağmen derin ve kalıcıdır.[313]

3.3.3. Esenlik

Billy'ye göre Hıristiyan için esenlik, sadece çatışmanın olmadığı veya dünyanın sunduğu yapay herhangi bir durum değildir. O, sadece İsa Mesih'in kalbe getirdiği derin, kalıcı huzurdur. Mesih'in insanı iki aşamada kurtarmasını da böyle görmüştür. Önce Tanrı'nın günah sebebiyle öfkeli olması fakat İsa'nın kanıyla barışı sağlaması, savaşı sona erdirip huzur getirmesi, Tanrı'nın bundan memnun olması ve borçların silinmesini böyle görmüştür. Bunun ikinci aşaması da huzurun sadece burada kalmayışı ve Tanrı'nın huzuruna kalplerde sahip olmak olarak görmüştür. Burada bir Hıristiyana düşen, her ne kadar etrafındakilerin ve Tanrı'nın onu terk ettiğini hissedip karamsarlığa kapılsa da aslında Tanrı'nın kendisini terk etmediğini daima bilmek, üzüntü ve umutsuzluğun

311 Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 23.
312 Graham, *The Holy Spirit*, 169-172.
313 Graham, *The Holy Spirit*, 173-174.

kalbinde yer etmemesini, aslında kalbinde sürekli Tanrı'nın esenliği olduğunu kabul edip hissetmesidir.[314]

İkinci küme -sabır, nezaket ve iyilik- dış ilişkilerde nasıl Hıristiyan olunduğuyla ilgilidir. Söz konusu Hıristiyan eğer sinirli, nezaketsiz ve kaba bir insansa, Ruh'un meyvesinin ikinci kümesinden yoksun demektir. Ancak Ruh kişiyi kontrol ettiğinde, onu dönüştürmek için çalışır ve adeta sabır, nezaket ve iyilik tomurcukları açmaya başlar, ardından da meyve verir.

3.3.4. Sabır

Billy sabır meyvesini, "etrafındakilere nazikçe ve lütufkâr bir şekilde bakan sevgi dolu ve yumuşak bir kalbin üstün ışımasıdır" şeklinde tanımlamıştır. Sabır, başkalarının kusurlarını, haksız eleştiriden kaçınarak nazikçe, merhametle ve anlayışla değerlendirir. Ayrıca sabır, Tanrı'nın işini yaparken yorgunluk, zorluk ve zulme dayanabilme yeteneğini de içerir.[315]

3.3.5. Nezaket

Billy'nin düşüncesinde nezaket, doğayı kaplayan ve nüfuz eden bir iyilik kelimesinden gelmiştir. Yumuşaklık, sert ve katı olan her şeyi yok eder. Ona göre yumuşaklık sevgiyi sürdüren bir niteliktir.[316] Nitekim İsa da mülayim bir insan olmuştur. Herkesle şefkatle, nazikçe ve kibarca ilgilenmiştir. Küçük çocuklar bile onun nezaketini hissetmiş ve korkusuzca ona yaklaşmışlardır. Her ne kadar bazı insanlar nezaketi güçsüzlük olarak algılasa da gerçek bir Hıristiyan bunu böyle kabul etmemelidir, insan karakterinin gücünün büyük bir kısmı nezaketten gelmektedir.[317]

3.3.6. İyilik

İkinci kümenin üçüncü meyvesi olan iyilik, kişinin iyi olanı yönetmesi ve en yüksek ahlaki ve etik değerleri temsil etmesidir. Billy'nin benzetmesiyle iyi bir kalp, iyi bir pınar gibi sürekli iyilik akıtır. Kutsal Kitap'ta iyi kelimesi "Tanrı gibi olmak" anlamına gelir, çünkü yalnızca Tanrı mükemmel olarak iyidir. Ona göre yüksek etik standartlara sahip olmak bir şeydir, ancak Kutsal Ruh'un Tanrılıkta kök salmış olan iyiliği üretmesi

---

[314] Graham, *The Holy Spirit*, 174-176.
[315] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 24.
[316] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 24-25.
[317] Graham, *The Holy Spirit*, 180-181.

bambaşka bir şeydir. Özünde iyilik, eylemlerdeki sevgidir. Sonuçta iyi bir kalpten iyilikler yapmak, bir madalya beklemeksizin Tanrı'yı memnun etmek amacıyla yapılır. Bunun da bir hayat tarzı olması beklenir. [318]

Gerçek Hıristiyan hayatı kendi öncelik sırasına sahiptir: Önce Tanrı, sonra diğerleri, üçüncü olarak kendi gelir. Dolayısıyla, Ruh'un işi, Hıristiyanın içinde çalışarak onu dışarıda etkin kılmaktır. "Var olmak" yapmaktan çok daha önemlidir. Manevi meyvenin üçüncü kümesi içsel insanla ilgilidir. Sadakat, yumuşaklık ve öz-denetim içerir.

3.3.7. Sadakat

Billy'nin tabiriyle bu harika meyve kümesinin segmenti olan sadakat, Hıristiyan bir kimsenin tanıklığına, taahhütlerine ve çağrılarına ve İsa'nın emirlerine sadık kalmasını içerir. Buna göre sadakatsizlik manevi olgunluk eksikliğinin bir göstergesidir. Bu sorumluluğu kabul etmeme isteği ise duygusal olgunluk eksikliğidir. Tanrı insanlara olgun Hıristiyanlar olarak belirli sorumluluklar vermiştir. Bu sorumlulukları kabul etmeyip isyankâr olduklarında ve reddettiklerinde sadakatsiz olurlar. Öte yandan sadık olduklarında, Tanrı'nın onlara verdiği sorumlulukları kabul ettikleri anlamına gelir. Bu manevi olgunluğun bir işaretidir ve Ruh'un hayatlarına getirdiği önemli meyvelerden biridir. Hıristiyanlar, dünya gözüyle ne kadar başarılı olduklarına göre değil, Tanrı'nın onları yerleştirdiği yerde ne kadar sadık olduklarına göre yargılanacaklardır. Billy dünya üzerinde sadakatin önemini İsrailoğulları'nın hikayesiyle açıklamıştır: Eğer sadık olsalardı çölde geçirdikleri birkaç ay yeterli olacak ve refaha kavuşacaklardı fakat sadakatsizlik onları kırk yıllık bir çöl hayatına mahkûm etti ve bir nesil sırf sadakatsizlikleri sebebiyle öldü.[319]

3.3.8. Yumuşaklık

Billy'nin görüşünde Kutsal Kitap'ta bu kelimenin ruhsuz ve çekingen bir anlam taşıdığı hiçbir yer yoktur. Kutsal Kitap zamanlarında, naziklik veya yumuşaklık modern dilde olduğu gibi sadece 'yumuşaklık' anlamına gelmemiştir. Bu, dizginlenmiş bir at gibi eğitilmiş olma fikrini taşımıştır. Kutsal Ruh tarafından eğitilene kadar, Petrus kaba bir karakterdi, sonrasında ise tüm enerjisini Tanrı'nın yüceliği için kullanılmıştır. Yani, kontrol altına alınmış bir nehir enerji üretmek için kullanılabilir. Kontrol altına alınmış

[318] Graham, *The Holy Spirit*, 182-183.
[319] Graham, *The Holy Spirit*, 184-187.

bir ateş bir evi ısıtabilir. Bu durumda tevazu, gücün, kuvvetin, ruhun ve kontrol altına alınmış vahşiliğin bir ifadesidir.[320]

3.3.9. Özdenetim

Özdenetim bu küme içindeki üçüncü meyvedir. Bu kelime, "güçlü, hakimiyeti olan, düşüncelerini ve eylemlerini kontrol edebilen" anlamına gelen bir Yunanca kökten gelmiştir. Billy'ye göre ölçüsüzlük ve özdenetim eksikliği; fiziksel ihtiyaçlar ve ihinsel alışkanlıklar olmak üzere iki nedenle ortaya çıkar: Alkol, unutkanlık, dedikodu, kibir ve kıskançlık gibi alanlarda ölçüsüzlük eğiliminde olsa da, insan kendine dikkat etmelidir. Beslenmede ölçülü olmak özdenetimdir. Alkol kullanımında ölçülü olmak ayık olmaktır. Cinsel konularda özdenetim, evli olmayanlar için iffettir. Ölçülülüğün nerede bittiğine ve aşırılığın nerede başladığına karar vermek önemlidir. Bazı Hıristiyanlar, kendi zayıflıkları konusunda esnek bir vicdana sahiptir ve başkalarının hatalarını yargılarken sert olabilmektedir. Bu tutarsızlık, bazı Hıristiyanların ara sıra şarap içen birini kınamalarına, ancak alışkanlık haline gelmiş aşırı yeme günahını göz ardı etmelerine sebep olmaktadır. Billy'nin gözlemlerine göre özellikle Batı Hıristiyanları arasında yaygın olan bu durum, bugünün en kabul görmüş ve uygulanan günahlarından biridir. Zina etmeyi kınamak, düzenli bir şekilde aşırı yediğini kabul etmekten daha kolaydır. Halbuki bunların hepsi yanlış kabul edilmeli, ölçü bulunmalıdır. Her Hıristiyan hayatın tüm yönlerinde temiz ellere ve saf bir kalbe sahip olmalıdır. Mal mülk, cinsellik, kumar, servet, yiyecek, alkol veya uyuşturucu olsun, kontrol edilmemiş her türlü arzu insanı köleliğe götürebilmektedir. Kutsal Ruh'un gücüyle donatılan Hıristiyanlar, kaos ortasında istikrarın bir işareti olarak özdenetimli olmalıdırlar.[321]

Billy'ye göre Kutsal Ruh zaten her Hıristiyanın içinde vardır ve kişiye Kutsal Ruh meyvesini üretmek için niyetlidir. Fakat burada bir yer değiştirme olmalıdır. Bunu şöyle açıklar: Bir gemi deniz onun dışındayken batmayıp yüzmeye devam eder, fakat su geminin içerisine girdiğinde gemi batar. İnsan da böyledir, kötülük denizinin üzerinde yüzmektedir, insan bu kötülüğü içine aldığı için batar, yoksa kötülük denizi dışarıda kaldığı müddetçe insan da Kutsal Ruh'un meyvesini vermeye devam eder. İnsanın bu 9 erdemi üzerinde bulundurduğu halde zevk alamaması da buna bağlıdır. Kötülük bir

[320] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 26.
[321] Graham, *The Holy Spirit*, 189-192.

şekilde hâlâ içinde olduğu için kişi bu güzel erdemlerin uygulamalarından zevk alamayabilir. Ona göre bu durumda kişi kendini temizlemesi gerektiğini anlamalıdır. Kişi eski kendini Mesih'le çarmıha germeden, yeni benliğini, yani İsa'nın hayatının harika meyvesini gösterebilmesi mümkün değildir. Tanrı'nın insandan olmasını istediği kişi kesinlikle sadece insan çabasıyla mümkün olamaz. Burada anahtar Kutsal Ruh'tur. Kişi kendini ona ne kadar açar ve onu kabul edip meyvelerini vermeye başlarsa, o kadar Tanrı'nın istediği kişiye bürünür, Mesih'e benzemeye başlar ve kurtuluşa erer.[322]

3.4. Melek Anlayışı

Billy'nin görüşünden hareketle melekler, doğal düzene sınırlı olan bizim zor kavrayabileceğimiz benzersiz bir yaratılış boyutuna aittirler. Bu melekler âlemi, Tanrı'nın bizim doğal düzenimize getirdiği sınırlamalardan farklı sınırlamalara sahiptir. Tanrı, meleklere insanlardan daha yüksek bilgi, güç ve hareket kabiliyeti vermiştir. Onun anlayışına göre hem İncil hem de insan deneyimi, meleklerin insanlara görünmesinin çok nadir olduğunu söyler ama bu durum melekleri daha az gerçek veya güçlü yapmaz. Onlar, Tanrı'nın dünyadaki emirlerini yerine getiren elçileridir. Onları kutsal vekiller olarak atamış ve güçlendirmiştir ki böylece doğruluk işleri yapsınlar. Bu şekilde, yaratıcıları olan Tanrı'ya evreni egemen bir şekilde kontrol ederken yardım ederler. Tanrı, onlara kutsal işlerini başarıyla sonuçlandırma kapasitesi vermiştir. Bir zamanlar melekler yok iken, yalnızca Baba, Oğul ve Kutsal Ruh var iken, Tanrı melekleri yaratmıştır. Onlar, Tanrı tarafından yaratılan görünmez şeyler arasındadır. İsa, her şeye gücü yeten Tanrı'nın gücü olmadan, melekler varlıklarını sürdüremezler.[323]

Billy'ye göre melekler, görünümlerini değiştirme ve bir anda cennetin görkemli başkentinden yeryüzüne gelme ve geri dönme yeteneğine sahiptirler. Melekler konuşur, görünebilir, duygusal yaratıklardır. Özlerinde fiziksel bedenlere sahip değillerdir, ancak Tanrı onları özel görevlere atadığında fiziksel bedenlere bürünebilirler. Normalde görülecek şekilde tasarlanmamış olsalar bile, kendi istekleri doğrultusunda görünür bir hale bürünebilirler. Ayrıca, Tanrı onlara üreme yeteneği vermemiştir ve evlenmezler ya da evlendirilmezler. [324]

---

[322] Graham, *The Holy Spirit*, 192-193.
[323] Billy Graham, *Angels: God's Secret Agents* (Nashville: Thomas Nelson, 1995), 23-25.
[324] Graham, *Angels: God's Secret Agents*, 25-27.

Billy'ye göre şeytanın işleri son zamanlarda giderek artmıştır. Bununla birlikte, elbette meleklerin işleri de teorik olarak artmalı, arada bir denge var olmalıdır. İman gözüyle bakan insanlar bu işleri fark etme yeteneğine sahiptir. İnsan Tanrı'dan umudu kesmemeli, şeytanı çok güçlü addederek ümitsizliğe kapılmamalıdır. *"Hıristiyanlar, meleklerin görkeminin faaliyetlerini asla hissetmekten geri kalmamalıdır. Bu, şeytani güçlerin dünyasını sonsuza kadar, güneşin mum ışığını gölgede bıraktığı gibi, gölgede bırakır."*[325]

3.4.1. Kutsal Ruh – Melek Ayrımı

Billy'ye göre melek varlığının herhangi bir şekline, koruyucuya veya kutsayana ibadet etmek, Tanrı'ya karşı bir harekettir. İbadet yalnızca Teslis'e edilebilir. Meleklere dua da edilemez. Ayrıca, görünür veya görünmez olsun, melekler Kutsal Ruh'la, Üçlü Tanrı'nın üçüncü kişisi ve kendisi olan Tanrı ile karıştırılmamalıdır. Melekler insanlarda ikamet etmez; Kutsal Ruh insanları mühürler ve onları yeniden doğurduğunda içlerinde ikamet eder. Kutsal Ruh her şeyi bilen, her şeyde hazır bulunan ve her şeye gücü yetenken, melekler insanlardan güçlüdür, ancak tanrı değildirler ve ilahî nitelikleri taşımazlar. Kutsal Ruh her yerde aynı anda olabilir, ancak hiçbir melek aynı anda birden fazla yerde olamaz. Kutsal Ruh, ruh olarak bilinirken, melekler bazen ruh, bazen de görünür biçimde olabilmektedir. Bununla birlikte, melekler ve Kutsal Ruh, Tanrı'nın mükemmel isteğini gerçekleştirmek için dünyada çalışmaktadırlar. Ancak, Kutsal Ruh ile meleklerin egemenlik veya rekabeti yoktur. Tanrı melekleri insanların ve ulusların kaderlerini çalıştırmak için kullanır. Tanrı, dünyadaki yoğun siyasi ve sosyal alanlarının akışını değiştirmiş ve melek ziyaretleriyle defalarca insanların kaderlerini yönlendirmiştir. Melekler dünyada olup bitenlerle yakın ve hayati temas içindedirler. Onların dünyevi konulardaki bilgisi insanlarınkinden fazladır. Görünmez şekilde sürekli çalışmaktadırlar. Evanjelistlerin misyonerlik çabalarındaki her zaferde onlarla beraber bir sevinç duyarlar.[326] "Bir günahkâr tövbe ettiğinde, Tanrı'nın melekleri huzurunda sevinç olur." (Luka 15:10)

3.4.2. İnsan – Melek Ayrımı

Billy'ye göre Tanrı, insanları dünyanın tüm yaratıklarının üzerinde baş konumuna getirmiştir, ancak bedenlerine ve dünya üzerindeki yerlerine göre meleklerden daha

[325] Graham, *Angels: God's Secret Agents*, 27-28.
[326] Graham, *Angels: God's Secret Agents*, 30-31.

aşağıda bulunmaktadırlar. İsa, insan olarak dünyaya geldiğinde "alçalmış" olmuştur. Dolayısıyla da insan olarak, meleklerden biraz aşağıda olmuştur ancak hiçbir şekilde ilahi doğasını kaybetmemiştir. Aslında yaratılışa göre insan melekten üstün olsa da, dünyada böyle gözükmemesi gayet doğaldır. İnsanın bu konumu geçicidir. Tanrı krallığı tam olarak geldiği zaman, insanın geçici aşağı konumunu değiştirecektir. Melekler insanlara karşı Tanrı'nın İyilik dağıtıcıları ve yöneticileridir; onların güvenliğini göz önünde bulundururlar, savunmalarını üstlenirler, yollarını yönlendirirler ve başlarına kötülük gelmemesi için sürekli bir ilgi gösterirler. Melekler hiç günah işlememiş olsalar bile, günahtan kurtulmanın ne demek olduğunu tam olarak anlayamazlar. İsa'nın çarmıhtaki ölümünün değerini bilemezler. Hıristiyanlar, İsa Mesih aracılığıyla kurtuluş sayesinde onunla birlikte mirasçı olmuşlardır, meleklerde böyle bir durum yoktur. Kutsal Ruh kurtarılmış insanlarda içsel olarak ikamet eder ama meleklerde ikamet etmez. Melekler insanlar gibi evlenmez veya üremez. Buna mukabil, melekler insanların bilmediği bilgileri bilirler. Hatta insanların kendileri hakkında bilmediği bilgileri de bilirler, böylece insanlara hizmetkar ruhlar olarak onlar farkında olmadan yardım ederler. Melekler insanlardan çok daha büyük güce sahiptirler, ancak onlar da her şeye gücü yeten veya "her şeye kadir" değillerdir. [327]

Billy'nin anlayışına göre kutsal melekler, günah işlemedikleri için Tanrı'ya "Baba" demezler; onların kurtuluşa ihtiyaçları yoktur. Düşmüş melekler ise Tanrı'ya "Baba" diyemezler çünkü onlar kurtarılamazlar. Bunu şu şekilde açıklamıştır*: "Bu durum Kutsal Kitap'ın gizemlerinden biridir: Tanrı, düşmüş insanların kurtuluşu için tedbirler alırken, düşmüş meleklerin kurtuluşu için herhangi bir tedbir almamıştır. Neden? Belki de, günahkârlar tarafından günaha teşvik edilen Âdem ve Havva'nın aksine, melekler kimse tarafından teşvik edilmeden günaha düştüler. Bu nedenle, günahkâr durumları değiştirilemez, günahları affedilemez, kurtuluşları elde edilemez."*[328]

3.5. Şeytan Anlayışı

Billy'ye göre sabah yıldızının oğlu Lucifer tıpkı diğer bütün melekler gibi Tanrı'yı yüceltmek amacıyla yaratılmıştır. Ancak Tanrı'ya hizmet etmek ve sonsuza dek O'nu övmek yerine Şeytan gökyüzünde ve yaratılışta Tanrı'nın yerine geçmek istemiştir. O en

[327] Graham, *Angels: God's Secret Agents*, 34-41.
[328] Graham, *Angels: God's Secret Agents*, 35.

yüce otoriteyi elde etmeyi arzulamıştır. Lucifer yaratıcısının ona bağlı olmasından memnun olmamış ve Tanrı'nın tahtını gasp etmeyi hedeflemiştir. O evrenin merkezindeki gücü elinde tutmayı ve Tanrı'nın gözünde tüm yaratılmışların içinde en güçlüsü olmayı arzulamıştır. Billy'ye göre bu "Ben yapacağım" ruhu isyanın özü olmuştur. Şeytan adeta tapan değil, tapılan olmak istemiştir. Şeytan'ın evrenin yöneticisi olarak Tanrı'nın yerine geçme arzusu kıskançlık köküne bağlı gurur günahından kaynaklanmıştır. O, aşırı hırsı yüzünden düşüp şeytan olmuştur.[329] İnsanı da inancından döndürmek için anbean çalışmaktadır. Şeytan'ın taktiklerinin temel prensibi aldatmacadır. O kurnaz ve akıllı bir kamuflajcıdır. Şeytan'ın aldatmalarının başarılı olması için, gerçek amacı hilelerle gizlenmiştir. Bu nedenle, o hilekârca ve gizlice çalışır. Maneviyatı ne kadar güçlü olursa olsun, hiçbir Hıristiyan şeytanın baştan çıkarıcı saldırılarından muaf değildir. Billy'ye göre şeytan, insana yaklaşmak için açıktan gelmez, o hayatın her bölgesinde saklanarak insana yaklaşmayı umar. Nitekim, vaazlarda bile şeytanın sözü olabilir, farklı mezhepler, farklı gruplar istemeden de olsa şeytanın sözlerini insanlığa Hıristiyanlık adı altında yayabilir. Her ne kadar şeytan bazı savaşlarda galip gelse ve güçlense de görüldüğü üzere gökte başlayan savaş dünyada devam etmektedir. Armagedon da Mesih ve melek ordusunun zaferiyle sonuçlanacak ve şeytan kaybedecektir.[330]

3.6. Cennet ve Cehennem Anlayışı

3.6.1. Cennet

Billy'ye göre Cennet, sadece bir yer değil, aynı zamanda "ev"dir. İsa'yı tanıyan insanlar, İsa'yı kabul ettikleri anda cennetin birer mukîmi olurlar. Hıristiyanlar, iki dünyanın da vatandaşıdır, İsa'nın çarmıh üzerinde fedakârlığı sayesinde cennet vatandaşı olmuşlardır. Billy için bir Hıristiyan, bir yabancı ve bir hacı olarak, bu dünyada sekülerizm, materyalizm ve tüm düşman güçlerle birlikte, Tanrı için yaşamaktadır. Dolayısıyla Billy'nin yorumuyla Hıristiyanlar bu dünyada iyi bir vatandaş olmak üzere oy kullanmalı, topluluklarına ilgi göstermeli, karşılaştıkları tüm sosyal sorunlarla ilgilenmeli ve bu dünyayı daha iyi bir yer haline getirmek için ellerinden geleni yapmalıdırlar. Tüm bunları yaparken de iki dünya vatandaşı olduğunu unutmamalıdırlar.[331]

---

329 Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 177-181.
330 Graham, *Angels: God's Secret Agents*, 48-50.
331 Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 175.

Billy için cennet, Hıristiyanların bu dünyada bahsi geçen iyiliklerle ulaşmaya çalışıp başaramadığı ütopyanın ta kendisidir. Orada ırksal ayrımcılık yoktur, polislere düşen hiçbir görev yoktur, hiçbir yoksulluk da bulunmamaktadır. Bunlarla birlikte cennet, bir hizmet etme yeridir. Birçok insanın algısındaki cennetin aksine, insanın emrinde palmiye sallayan hizmetçiler olmayacaktır, insan orada çalışacaktır. Hatta Billy'ye göre bu bazıları için zor olacaktır. Bunu da şu cümleye dayandırır: "Hizmetkarları O'na hizmet edecekler." (Vahiy 22:3)[332]

Billy için cennet, tüm sırların açıklığa kavuşturulacağı bir yerdir. İnsanlar dünyada neden bazı acılar çekti? Neden sevdikleri belli bir anda alındı? İnsan bu sorulara cevap bulacak, günahın büyüklüğünü ve kötülük sorununu da biraz da olsa anlayacaktır. Şeytanın gerçekte ne olduğunu ve Tanrı'nın onun bu kadar uzun süre var olmasına neden izin verdiğini de anlayacaktır. Billy, cennetin Kral'ın sonsuz taç giyme yeri olduğunu da aktarmış, İsa'nın tüm evrenin Kralı olarak taç giyme anında Hıristiyanların de orada olacağından söz etmiş ve bunun heyecanını sürekli yaşadığını belirtmiştir.[333]

Billy'ye göre, bir Hıristiyan, bu dünyada her ne kadar bir ayrıcalık tanınmış olmasa, diğer kimseler gibi sıkıntılarla doğsa, depresyona girebilse, savaşlarda tehlike altında olsa bile, cenneti beklerken bir ayrıcalığa sahiptir. Şeytan, insanları kötülük yapmaya zorlayabilir, ancak Hıristiyanlar, bu dünyada adeta birer yabancı gibi yaşamalı ve bu kötülük yapma zorunluluğu hissetmemeli, asıl hayatının cennette olduğunu bilerek buradaki hayatını sürdürmelidir. Yabancılara verilen bu dünyanın hazineleri de Hıristiyana çekici gelmez, çünkü bilir ki onun hazinesi cennettedir. [334] Dünyanın görkemli mülkleri Cennet'in güneşi altında solacaktır.[335] Yeryüzü ile cennet arasındaki temel fark, bu dünyanın günah tarafından bozulmuş, ancak cennetin bozulmamış olmasıdır. İnsanın günahı yeryüzünü sarmışken, Tanrı'nın ihtişamı cenneti mükemmelleştirir. Ancak insan günaha düşmüş haldeyken, O'nun sevgisi o kadar güçlü ve büyüktür ki günahın lanetini kaldıracak bir yol yapmıştır. Tanrı, günahı çarmıha gererek, insanları günahın cezasından kurtaran İsa'nın kanıyla günahı öldürmüştür. İsa, insanlık yerine ölmüştür, insanın hak ettiği hükmü almış ve göklerdeki Baba'ya insanlığı kusursuz bir şekilde sunmuştur. Bu

[332] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 176.
[333] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 176.
[334] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 177-179.
[335] Billy Graham, *The Heaven Answer Book* (Nashville: Thomas Nelson, ts.), 32.

bağlamda İsa Mesih, cennet ile yeryüzü arasındaki uçurumu köprüleyebilen tek kişi olduğu için dünyanın kurtarıcısı olarak kabul edilmektedir.[336]

Sadece bir ayrıcalık, kişiye cennetin girişini garanti edebilir: O da "İsa Mesih'e inandım ve O'nu kurtarıcım olarak kabul ettim. O, şu anda Tanrı'nın sağında oturuyor ve benim için aracılık ediyor." demesidir. Bunun dışında kimse, dünyada cenneti garanti edemez, çok iyiliklerle dolu bir hayat sürse de bu mümkün olmayacaktır.[337]

Cennette mezhepsel ibadet olmayacak, mezhepsel farklılıklar olmayacak, kilise itikatları olmayacaktır; zira mezhepler insan icadıdır. Ancak Tanrı'ya ve O'nun Oğlu İsa Mesih'e tapınma merkezleri olacaktır. Tanrı cennette insana kilise kimliğini değil, "Oğlum İsa için dünyada neler yaptın?" diye soracaktır. Aynı şekilde cennette ikinci elden bildiğimiz bilgimiz olmayacak. İnsan, yeryüzünde papazlara, öğretmenlere, filozoflara, ebeveynlere ve yazarlara kulak verir, bazen de kime inanacağını bilemez. Ayrıca cennette korku olmayacak. İnsanoğlu altın sokaklarda, kapıların içerisinde tehlike olmadığını bilir bir halde yürüyecek. Cennette gece de olmayacak, çünkü ışık anlayışın sembolüdür. Bununla birlikte cennette acı ve ölüm de olmayacaktır.[338]

İnsanlar, Billy'ye göre dünyada tanıdıkları ile cennette bir araya gelebileceklerdir, hatta Billy de eşi Ruth ile bir araya geleceğini söylemiştir. Herkes sevdikleriyle buluştuktan sonra, Baba'nın tahtı etrafında bir kardeşlik kurulacak ve insanların Baba'yı yüz yüze tanıma fırsatı doğacaktır. Bu yüzden dünyada evanjelizmi yaymak ve insanların tanıdıkları insanlarla cennette bir araya gelmesini sağlamak Billy için çok önemlidir. Aynı şekilde dünyada erkenden ölen bebekler de cennette olacaklardır. [339]

3.6.2. Cehennem

Billy, İsa'nın cehennemi tanımlamak için kullandığı üç kelimeye işaret etmektedir. İlki, ateştir. "Çünkü Tanrımız, tüketici bir ateştir" (İbraniler 12:29). İsa bu sembolü defalarca kullanmıştır. Billy, bu ateşin hiçbir zaman sönmemiş bir Tanrı arzusu olduğuna inanmıştır. İkincisi karanlıktır. Kutsal Kitap, Tanrı'nın ışık olduğunu öğretmiştir. (1. Yuhanna 1:5). Billy'ye göre cehennem, İsa'nın dışında olanlar için bu ışığın karşısında olmaktır, çünkü "dışarı atılacaklar, karanlığa" (Matta 8:12). Mesih'i reddedenler bu

[336] Graham, *The Heaven Answer Book*, 29-31.
[337] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 199.
[338] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 200.
[339] Graham, *The Heaven Answer Book*, 43-44.

ışıktan ayrılacak ve sonsuz karanlıkta kalacaklardır. Üçüncü kelime ise ölümdür. Tanrı hayattır. Bu nedenle cehennem, Tanrı'nın hayatından ayrılmaktır: "Sonra ölüm ve Hades ateş gölüne atıldı. Ateş gölü ikinci ölümdür" (Vahiy 20:14).[340]

Billy için cehennem, tüm Hıristiyan öğretileri arasında kabul edilmesi en zor olanıdır. Cehennemin tarif ederken diğer görüşleri de açıklamıştır. Kimileri cehennem konusunda "evrenselcilik" öğretisini benimsemiş ve sonunda herkesin kurtulacağını ve sevgi dolu Tanrı'nın kimseyi cehenneme göndermeyeceğini savunmuşlardır. Bu kişiler "sonsuz" veya "ebedi" kelimelerinin aslında sonsuza kadar anlamına gelmediğine inanmışlardır. Buna mukabil Billy'ye göre, Tanrı'dan sonsuz uzaklaştırılmayı ifade eden kelime, cennetin sonsuzluğu için de kullanılmıştır.[341] Hıristiyanlar, İsa'nın ücretsiz kurtuluş armağanını kabul etme sorumluluğuna sahiptir. Hiç kimse "İsa insanlık için öldü" diye otomatik olarak kurtarılmış değildir; zira Kutsal Kitap evrenselliği desteklemez. Birey, Mesih'e inanma hakkında karar vermelidir. O'nu reddetmeye ve kurtuluşa sırt dönmeye karar vermişse, bu, kişiyi cehenneme götürür.[342]

Cehennem hakkında başka bir görüşe göre, İsa Mesih'i kurtarıcı olarak kabul etmeyenler sadece yok edilecek, artık var olmayacaklardır. Billy Kutsal Kitap'ta bu görüşü destekleyecek ikna edici bir kanıt bulamamıştır. Ona göre Kutsal Kitap, kurtulmuş veya kaybolmuş olmak fark etmeksizin, ruhun sonsuz bir varoluşu olduğunu öğretmiştir. Bazıları ise Tanrı'nın ikinci bir şans verdiğine inanmıştır. Ancak Kutsal Kitap, "Şimdi kurtuluş günüdür" demiştir. (2 Korintliler 6:2).[343] Billy Haçlı Seferlerinde insanları hemen o anda Mesih'i kabul etmeye davet etmiştir, bunu da sonsuzluğa ne zaman geçeceklerini bilmediklerinden yaptığını ifade etmiştir. Yine de, Billy cehennemin her ne kadar modern Hıristiyan toplumlarda unutulmuş olmasına ve sevgi dolu Tanrı'nın insanları cehenneme atmayacağına inanmaya başlamasına rağmen, cehennemin varlığını Kutsal Kitap'taki araştırmalarıyla kabul etmiş, Tanrı'nın, dünya hayatında kendisine uymayan kimseleri cehenneme göndereceğini bildirmiştir.[344] Sevgi dolu Tanrı bunu elbette isteyerek yapmaz, Billy bunu doktor örneğiyle açıklamıştır. Hasta, doktora gidip bir hastalığını öğrense ve doktorun ona verdiği ilaçları kullanmasa, bir sonraki kontrolde

[340] Billy Graham, *Storm Warning* (Word Publishing, 1992), 182.
[341] Billy Graham, *Death and the Life After* (Nashville: Thomas Nelson, 2011), 23-25.
[342] Graham, *Storm Warning*, 182-183.
[343] Graham, *Death and the Life After*, 25-30.
[344] Graham, *Death and the Life After*, 134-136.

iyileşmediği için doktoru suçlayamayacağı gibi, insan da kendi yapıp ettiği bozgunculuk sebebiyle cehennemde göreceği ceza için Tanrı'yı suçlayamaz.[345] Bu şekilde insan körü körüne inatçılığı, bencilliği, günahkâr zevklere tutkusu yüzünden kendi kendini ebedi cehenneme mahkûm edebilir, çünkü Tanrı'nın kurtuluş yolunu ve onunla sonsuz hayat umudunu reddetmiştir. Bu yüzden her ne kadar Hıristiyanların gündeminde cehennem cennet kadar yer tutmasa ve hatta unutulmaya yüz tutmuş olsa bile, Billy cehennemi kabul etmiş ve insanları dünyada daha dikkatli bir hayat sürmeye davet etmiştir.[346] Tanrı, insanların cehenneme gitmesinden hoşnut olmaz. Hiç kimseyi hiçbir zaman cehenneme gitmesi için yaratmamıştır. O cehennemi şeytan ve melekleri için yaratmıştır. Ancak kişi eğer şeytanın yolunu sürdürür ve ona hizmet ederse, cennet yerine cehenneme varacaktır. Kutsal Kitap, Tanrı'nın tüm insanların kurtulmasını istediğini söylemiştir. Mesih'in ölümü bir yargı olmuştur. Tanrı İsa'ya herkesin suçunu yüklemiştir. O da insanların yargısını taşımıştır. O insanların cehennemini taşımış ve kısa süre içinde, yaşayan her insan için cehenneme katlanmıştır. İnsanlar iyi işleriyle kurtulamaz. Sadece Mesih insanları kurtarabilir, çünkü çarmıhta onların yerini almıştır ve günahları için hak ettikleri cezayı taşımıştır. Burada insanın tek yapması gereken Tanrı'ya güvenmek ve O'na inanmaktır.[347]

[345] Graham, *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*, 185-187.
[346] Graham, *Death and the Life After*, 135-136.
[347] Graham, *Storm Warning*, 181-182.

SONUÇ

Billy Graham, 20. yüzyılda yaşamış, döneminin en etkili Hıristiyan papazlarından olmayı başarmış; görüşleri, vaazları, konferansları, dünya çapındaki seferleri, siyasi ilişkileri ve bu bağlamdaki kişiliğiyle de araştırmamızın konusu olmuştur. Kendisi Amerikan bir evanjelist olarak hayli dikkat çekmiş ve yaptığı çalışmalar sayesinde hem o sırada hem de ölümünden sonra adından söz ettirmeyi başarmıştır. Küresel çaptaki evanjelist etkileri ölümünün ardından da devam etmiş, yaptığı konferanslarda yetiştirdiği genç evanjelist misyonerler sayesinde neredeyse dünyanın her köşesine ulaşmayı başarmıştır.

Billy Graham, yakın tarihte neredeyse tüm dünyayı etkileyen bir din adamı olarak çokça tartışma konusu olmasına rağmen ülkemizde kendisiyle ilgili çalışmalar hayli sınırlıdır. Araştırmamızda, otobiyografisi ve farklı birçok biyografik eser ana kaynak olarak kullanılarak Graham'ın hayatı farklı açılardan incelenmiş, olaylar kendi bulundukları başlık altında tarihî sıralarına dikkat edilerek verilmiş, bulgular tarafsız bir perspektifle sunulmaya çalışılmıştır.

Araştırmamızdan elde ettiğimiz bulgular bağlamında şunları ifade edebiliriz. Graham'ın şöhreti, hemen hemen yaptığı tüm çalışmalardaki en önemli silahı olmuştur. Billy Graham, soğuk savaş dönemi gibi zor bir zamanda dahi, şöhreti sayesinde vaaz vermek istediği her ülkede -kimilerinde gecikmeli de olsa- vaaz vermeyi başarmıştır. Bu şöhretini, pek anılmasa da Florida Kutsal Kitap Enstitü'nde diğer vaizlerden aldığı hatiplik temellerine borçlu olduğu kanaatindeyiz. Aldığı eğitimi en iyi şekilde değerlendirmeyi başararak karizmatik hatipliğini daha staj dönemi sayılabilecek vaazlarında dahi kullanmayı başarmıştır. Doğal yeteneğinin üstüne aldığı doğru eğitim onu gün yüzüne çıkarmış ve böylece yeteneği doğru kullanmayı başarmıştır. Elbette devamında, vaazlarındaki ilgi çekici konular, vaazların öncesinde görünmeyen kısımlardaki devasa hazırlıklar ve ekibi, onun başarısını neredeyse garanti edecek şekilde kurgulamıştır. Bu şekilde, Billy Graham'ın mevcut yetenekleri, çevresindeki kişiler tarafından misyonerliğe uygun hale getirilmiş ve Billy kendini tamamen bu hizmete adayarak Evanjelist Hristiyanlığın küresel çapta yayılmasında önemli bir rol oynamıştır. Toplanan yardım kampanyalarının da akıllıca kullanılması, onu bir adım ileriye taşımış, dönemin teknolojisinin gelişmesine doğru zamanda ayak uydurarak daima göz önünde bulunmayı başarmıştır. Siyasilerin kendi çıkarları doğrultusunda Graham'ı yanlarında

göstermeye çalışmaları da şöhretini arttırmış, devamında bu ünü küresel çaptaki Haçlı Seferleri'nde kullanarak amacı doğrultusunda ilerlemiştir. Böylece onunla arkadaş olmak isteyen veya onu sadece "kullanmak" isteyen siyasi liderlerle ilişkisini iyi kullanarak bundan karşılıklı çıkar elde etmeyi de başarabilmiştir.

Graham sürekli "siyasete bulaşmak istemiyorum" şeklindeki serzenişte bulunmasına rağmen, hayatının belli bir döneminden sonra sürekli siyasetin içinde olmuştur. Otobiyografisinde bunun üzerinde kendisi çokça dursa da, adına yazılan biyografi kitaplarında ve kendisinin siyasi hayatıyla ilgili yapılan çalışmalarda, siyaseti hayli kullandığı, seçimlerden önce desteklediği kişiyle ilgili açıkça destek mesajları vermese de adayların düzenlediği etkinliklere katılarak kimin yanında durduğunu belli ettiği -en azından kamuoyunca o şekilde algılandığı- belirtilmiştir. Elbette bir din adamı olarak siyasi ilişkilerini ve bağlarını reddetmesi anlaşılabilir görülmekle birlikte, iddia ettiği kadar siyasi hareketlerin dışında olmadığı da gözler önündedir. Kim seçilirse seçilsin Amerika Başkanı'nın arkasında birleşilmesi gerektiğine dair kanaati, onu daima Beyaz Saray çevresinde tutmuş gibi gözükse de seçimler öncesi görüşmelerin de bunda payı olduğu inkâr edilemez.

Üzerinde durulması gereken önemli bir diğer konu da Graham'ın bir yerden sonra sadece kendisi ve ekibiyle bu işin yürümeyeceğini anlamasıyla konferanslar düzenlemeye başlamasıdır. Düzenlediği konferanslarda Evanjelizmin özünü kapsayan maddelerin oluşturulması ve aradan geçen zamana rağmen bu maddelerin çevrelerce temel olarak kabul görmesi, onun Evanjelizmi de bir bakıma temel bir kalıba sokması olarak görülebilir.

Billy Graham her ne kadar kapsayıcı, bütünleştirici ve ekümenik bir tavır sergilemeye çalışıyor görünse de aslında tam manasıyla ve her zaman bu şekilde davranmamış olması da dikkat çekicidir. Özellikle Beyaz Saray etkinliklerinde sadece kendisi davet edildiğinde bunun uygun görünmeyeceğini, farklı din adamlarının da davet edilmesi gerektiğini belirtmesine rağmen, davetli listesine sadece Yahudi din adamlarını önermiştir. Bir Evanjelist olarak Yahudi kesimini unutmaması anlaşılır olmakla birlikte, diğer dinlerden bir din adamı davet etmemesi iddia ettiği ekümenik anlayışa ters düşmektedir. Ayrıca yaşamı boyunca hiçbir tartışma programına katılmamış, Müslüman kesim tarafından defalarca tartışma teklif edilmesine rağmen kabul etmeyerek kendisinin

hiçbir tartışmaya girmeyeceğini, sadece Tanrı'nın sevgisini yaymaya çalıştığını söylemiş, hiçbir kesimden din adamına karşı bir tartışmada Hıristiyanlığı savunmamıştır.

İşaret edilmesi gereken diğer bir konu, yurtdışındaki seferlerinin çoğunda gittiği ülkenin devlet büyükleriyle görüşmesidir. Hepsi kapalı kapılar ardında olduğundan, bu görüşmelerinin içeriği ile ilgili kendi anlattıkları haricinde bir kaynağa rastlamak mümkün değildir. Ayrıca bazı ülkelerin yetkililerine dönemin Amerikan Başkanı'nın birtakım mesajlarını götürmesi, karşı mesajları da geri getirmesi de Graham'ı tanımak açısından önem arz etmektedir. Zannımızca bu hareketi, bir "misyoner", "vaiz", "hayatını Tanrı'nın sevgisini yaymaya adamış biri" gibi sunduğu kalıplara pek uymamaktadır. Özellikle Afrika seyahatinden çok kısa bir süre sonra Pentagon'daki çalışanlara düzenlendiği kapalı vaaz etkinliği de bu minvalde sayılabilir. Kendi anlattığına göre buradaki mesajı da Afrika'dakiyle aynıdır: "Kalıcı barış için tek yol Hıristiyanlığı takip etmektir." Fakat buna benzer olayların tam içeriğini, bahsettiğimiz üzere kendisi dışında bir kaynak bulunamadığından tam olarak analiz edebilmek mümkün görünmemektedir. İleride erişime açılabilecek farklı kayıtlar -eğer varsa-, bu konuların üzerine daha geniş bir perspektif sağlayabilir.

Son olarak, Billy Graham'ın bir din adamı olarak evanjelist vaiz rolünün diğer tüm rollerinden daha üstün olduğunu söylemek mümkündür. Kendisi Hıristiyanlığa yeni yorumlar getirmemiş ve böyle bir çaba içerisine de girmemiştir. Bu bakımdan Dinler Tarihi açısından Billy Graham'ın rolünü Hıristiyanlığa yeni görüş açıları kazandırmaktan ziyade yeni insanları Hıristiyanlığa kazandırmak şeklinde tespit edebiliriz. Üstlendiği Evanjelist vaiz rolüyle devasa organizasyonların vitrin yüzü olmuştur. Nitekim, çalışmaları ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde, vitrinde öne çıkan tek bir figürün yanı sıra, arka planda büyük bir Evanjelist ordusunun nasıl tüm dünyayı kendi inanç ve görüşleri doğrultusunda etkilediği açıkça görülebilir.

KAYNAKÇA

Aikman, David. *Billy Graham: His Life and Influence*. Detroit: Christian Large Print, Large print ed., 2010.

Allison, Lon. *Billy Graham: An Ordinary Man and His Extraordinary God*. Brewster, MA: Paraclete Press, Inc, 2019.

Balbier, Uta A. "The World Congress on Evangelism 1966 in Berlin: US Evangelicalism, Cultural Dominance, and Global Challenges". *Journal of American Studies* 51/4 (Kasım 2017), 1171-1196. https://doi.org/10.1017/S0021875816001432

Baltacı, Ali. "Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?" *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5/2 (24 Aralık 2019), 368-388. https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299

BGEA. "Trusting God for New York". *Decision Magazine*. 05 Mayıs 2005. Erişim 20 Haziran 2024. https://decisionmagazine.com/trusting-god-for-new-york/

Bohannon, Brian David. *A Critical Examination of the Billy Graham Evangelistic Association's Ministry of Equipping Evangelists via the Amsterdam Conferences*. Ann Arbor, United States, Ph.D., 2017.

Bruns, Roger A. *Billy Graham: A Biography*. Westport, Conn: Greenwood Press, 2004.

Busby, Russ. *Billy Graham God's Ambassador*. Tehabi, 1999.

Butler, Farley Porter. *Billy Graham and the End of Evangelical Unity*. Ann Arbor, United States: University of Florida, Ph.D., 1976.

Davis, Aaron Kai. *American Protestants and U.S. Foreign Policy Toward the Soviet Union During the Eisenhower Administration: Billy Graham, Reinhold Niebuhr, and G. Bromley Oxnam*. Ann Arbor, United States: Kansas State University, Ph.D., 2017.

Davis, Larry Joe. *Interpretation of Scripture in the Evangelistic Preaching of William Franklin "Billy" Graham*. Ann Arbor, United States: The Southern Baptist Theological Seminary, Ph.D., 1987.

Decision Magazine. “Evangelism Conferences”. *Decision Magazine*. 01 Nisan 2018. Erişim 01 Haziran 2024. https://decisionmagazine.com/evangelism-conferences/

Decision Magazine. “Remembering Billy Graham’s Legacy on His Birthday”. *Decision Magazine*. 06 Kasım 2021. Erişim 21 Haziran 2024. https://decisionmagazine.com/remembering-billy-grahams-legacy-on-his-birthday/

Editors, Charles River. *American Legends: The Life of Billy Graham*. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015.

Edwards, Kurt A. *Billy Graham, Elmer Gantry, and the performance of a new American revivalism*. Ann Arbor, United States, Ph.D., 2008.

Finstuen, Andrew vd. (ed.). *Billy Graham: American Pilgrim*. New York: Oxford University Press, 2017.

Goethals, George R. vd. *Encyclopedia of Leadership*. Sage Publications, 2004.

Gradert, Kenyon - Strasburg, James. “Opinion | Billy Graham, Cold Warrior for God”. *The New York Times* (23 Şubat 2018), blm. Opinion. https://www.nytimes.com/2018/02/23/opinion/billy-graham-cold-war.html

Graham, Billy. *A Biblical Standard for Evangelists*. Minneapolis, MN : World Wide Publications, 1984. http://archive.org/details/biblicalstandard00grah

Graham, Billy. *Angels: God’s Secret Agents*. Nashville: Thomas Nelson, 1995.

Graham, Billy. *Death and the Life After*. Nashville: Thomas Nelson, 2011.

Graham, Billy. *Hope for Each Day Morning & Evening Devotions*. Nashville: Thomas Nelson, 2012.

Graham, Billy. “In One of America’s Darkest Hours, Billy Graham Encouraged the Country to Pray”. *Decision Magazine*. 11 Eylül 2019. Erişim 20 Haziran 2024. https://decisionmagazine.com/in-one-of-americas-darkest-hours-billy-graham-encouraged-the-country-to-pray/

Graham, Billy. *Just as I Am: The Autobiography of Billy Graham*. HarperCollins, 2018.

Graham, Billy. *Peace with God: The Secret of Happiness*. Nashville: Thomas Nelson, ts.

Graham, Billy. *Storm Warning*. Word Publishing, 1992.

Graham, Billy. *The Billy Graham Christian Worker's Handbook: A Topical Guide with Biblical Answers to the Urgent Concerns of Our Day*. Grason, 1996.

Graham, Billy. *The Faithful Christian: An Anthology of Billy Graham*. ed. William Griffin - Ruth Graham Dienert. New York: McCracken Press, 1994.

Graham, Billy. *The Heaven Answer Book*. Nashville: Thomas Nelson, 2012. Basım, ts.

Graham, Billy. *The Holy Spirit*. Nashville: Thomas Nelson, 1978.

Graham, Billy. *Unto the Hills a Daily Devotional*. Nashville: Thomas Nelson, 1996.

Grossman, Cathy Lynn. "Billy Graham Reached Millions through His Crusades. Here's How He Did It". *USA TODAY*. Erişim 03 Temmuz 2024. https://www.usatoday.com/story/news/nation/2018/02/21/billy-graham-crusades-how-evangelists-reached-millions/858165001/

Gutzke, Manford George. *The Fruit of the Spirit*. Atlanta: The Bible For you, 1968.

Harsch, George. *"Puff Graham": American media, American culture and the creation of Billy Graham, 1949–1953*. Ann Arbor, United States: The University of Southern Mississippi, Ph.D., 2005.

Howell, Brian M. "Anthropology and the Making of Billy Graham: Evangelicalism and Anthropology in the 20th-Century United States". *American Anthropologist* 117/1 (02 Ocak 2015), 59-70.

Inc, Time. *LIFE*. Time Inc, 1950.

International Congress on World Evangelization (1st : 1974 : Lausanne, Switzerland). *Let the Earth Hear His Voice : Official Reference Volume, Papers and Responses*. Minneapolis : World Wide Publications, 1975. http://archive.org/details/letearthhearhisv0000inte

İslamoğlu, Ahmet Hamdi - Alnıaçık, Ümit. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Beta, 2019. Basım, ts.

Johnston, Arthur P. *The Battle for World Evangelism*. Tyndale House Publishers, 1978. http://archive.org/details/battleforworldev0000john

Johnston, Thomas Paul. *The work of an evangelist: The evangelistic theology and methodology of Billy Graham*. Louisville, Kentucky: The Southern Baptist Theological Seminary, Ph.D., 2001.

Kılıç, Sami. "Hikmet Tanyu'nun Çalışmalarında Deskriptif Metot". *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi* 3 (1998), 16.

Laurie, Greg - Terrill, Marshall. *Billy Graham: The Man I Knew*. Washington, D.C: Salem Books, 2021.

Learned, Jay Douglas. *Billy Graham, American Evangelicalism, and the Cold War Clash of Messianic Visions, 1945–1962*. Ann Arbor, United States: University of Rochester, Ph.D., 2012.

Library, Billy Graham. "Amsterdam 1983: 40th Anniversary". *The Billy Graham Library*. 10 Temmuz 2023. Erişim 31 Mayıs 2024. https://billygrahamlibrary.org/blog-amsterdam-1983-40th-anniversary/

Library, Billy Graham. "On This Date: Billy Graham's final Crusade - New York, 2005 - The Billy Graham Library Blog". *The Billy Graham Library*. 25 Haziran 2020. Erişim 20 Haziran 2024. https://billygrahamlibrary.org/blog-billy-graham-ny-2005/

Martin, William. *A Prophet with Honor: The Billy Graham Story*. Grand Rapids, US: Zondervan, Updated edition., 2018.

Menges, Jerri. "Finishing Well". *Decision Magazine*. 01 Nisan 2018. Erişim 20 Haziran 2024. https://decisionmagazine.com/finishing-well/

Moore, Edward Lee. *Billy Graham and Martin Luther King, Jr.: An Inquiry into White and Black Revivalistic Traditions.* Ann Arbor, United States: Vanderbilt University, Ph.D., 1979.

Olsen, Compiled by Ted. "Billy's Back in L.A." *ChristianityToday.com*. 01 Kasım 2004. Erişim 20 Haziran 2024. https://www.christianitytoday.com/ct/2004/novemberweb-only/11-15-51.0.html

Özdoğan, Ali. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. ed. Kaan Böke. İstanbul: Alfa Yayınları, 2009.

Stammer, Yazan: Larry B. "Graham Defies Age, Ailments to Open Crusade". *Los Angeles Times*. 19 Kasım 2004. Erişim 20 Haziran 2024. https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2004-nov-19-me-graham19-story.html

Stanley, Brian. "'Lausanne 1974': The Challenge from the Majority World to Northern-Hemisphere Evangelicalism". *The Journal of Ecclesiastical History* 64/3 (Temmuz 2013), 533-551. https://doi.org/10.1017/S002204691200067X

Stott, John - Birdsall, Doug. "Lausanne Covenant", 96.

Wellman, Sam. *Billy Graham: The Greatest Evangelist*. Uhrichsville, Ohio: Barbour Pub, 2013. http://rbdigital.oneclickdigital.com

Wilton, Donald J. - Stanley, Dr Charles F. *Saturdays with Billy: My Friendship with Billy Graham*. Nashville, TN: Thomas Nelson, 2021.

Yıldırım, Ali - Şimşek, Hasan. *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.

"Anne Graham Lotz". *Wikipedia*, 13 Şubat 2024. https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Anne_Graham_Lotz&oldid=1206824686

Billy Graham Evangelistic Association. "Billy Graham". Erişim 30 Haziran 2024. https://billygraham.org/about/biographies/billy-graham/

"Billy Graham Books - Biography and List of Works". Erişim 03 Temmuz 2024. https://www.biblio.com/billy-graham/author/4062

Samaritan's Purse. "Biography: Franklin Graham". Erişim 07 Mayıs 2024. https://www.samaritanspurse.org/media/bio-franklin-graham/

Samaritan's Purse. "Biography: Graham Children". Erişim 07 Mayıs 2024. https://www.samaritanspurse.org/media/graham-children/

Hindustan Times. "'God's Machine Gun' Billy Graham, preacher and adviser to US presidents, dies at 99". 21 Şubat 2018. Erişim 21 Haziran 2024.

https://www.hindustantimes.com/world-news/god-s-machine-gun-billy-graham-preacher-and-adviser-to-us-presidents-dies-at-99/story-RJJkRvgozDm3YoYIYhEB5M.html

"Graham Packs Rose Bowl - CBS News". 22 Kasım 2004. Erişim 20 Haziran 2024. https://www.cbsnews.com/news/graham-packs-rose-bowl/

"List of Billy Graham's Crusades". *Wikipedia*, 10 Nisan 2024. https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=List_of_Billy_Graham%27s_crusades&oldid=1218208955

Ruth Bell Graham's Obituary. "Obituary". Erişim 20 Haziran 2024. https://ruthbellgrahammemorial.org/obituary/

Billy Graham Memorial. "Official Obituary". Erişim 20 Haziran 2024. https://memorial.billygraham.org/official-obituary/

The Billy Graham Evangelistic Association of Canada. "The infallible, everlasting word of God". 12 Haziran 2019. Erişim 01 Haziran 2024. https://www.billygraham.ca/stories/the-infallible-everlasting-word-of-god/

Christian History Institute. "The 'Modesto Manifesto' | Christian History Magazine". Erişim 24 Haziran 2024. https://christianhistoryinstitute.org/magazine/article/the-modesto-manifesto